

ТОМА КЕМПИСКИ

ОХРИД , 2025

ТОМА КЕМПИСКИ

Издаваат: СЕСТРИ ЕВХАРИСТИНКИ, РАДОВО,
МАКЕДОНИЈА

Превод: Диме Кочовски, свештеник

Лектура: Ивана Кузманоска

Техничка обработка: Давид Кочовски

Печати Ирис – Струга

Тираж: 1000 примероци

Предговор

Всушност и не е потребен предговор на делото кое, по Библијата, има најмногу изданија, и во латинскиот оригинал, и во преводите на скоро сите светски јазици. На пример, во Хрватска има доживеано повеќе од 40 изданија, во Грција постојат седум различни преводи во повеќе изданија, а Српската православна црква го има издадено три пати. Сега, по третпат се појавува во превод и на македонски јазик.

Воопштено се смета дека авторот на ова прекрасно духовно дело е Тома Хемеркен (1380 - 1471) од Кемпис, Германија, поради што е наречен *Кемписки*.

Книгава е напишана за монасите, но уште од почетокот ја прифатиле луѓето од различните сталежи кои сфатиле дека позитивно може да дејствува само оној што во својот личен живот нашол цврст центар - средбата со Бога, во љубовта и пожртвуваноста.

Напишана е со јазикот на обичниот човек и поради тоа е прифатлива за секого. Може да се чита и како едно од ремек-делата на светската книжевност, но правилно ќе ја сфати само оној што ќе се одсвие на повикот и ќе појде по Посочениот пат.

КНИГА ПРВА

ШТО Е ПОТРЕБНО ЗА ДУХОВНИОТ ЖИВОТ

Глава 1

Да се огледаме на Христа и да ги презреме сите светски суети

1. Оној што оди по мене, нема да оди во темница¹, рече Господ. Тоа се зборови на Исуса Христа, со кои нè повикува да се огледаме на неговиот пример и живот ако сакаме навистина да бидеме просветлени и ослободени од секоја заслепеност на срцето.

Значи, наше главно учење нека биде размислувањето за животот на Исуса Христа.

2. Христовата наука ја надминува секоја наука на светителите, и оној што неа би ја проучил, би нашол мана небеска скриена во неа.

Но, се случува, многумина, иако често го слушаат Евангелието, малку да бидат трогнати од него бидејќи го немаат духот Христов.

А, оној што сака целосно да ги разбере и да ужива во Христовите зборови, нека се потруди целиот свој живот да го сообрази со неговиот.

¹ Јн. 8.12

3. Што ќе ти користи ако научно расправаш за Света Троица, ако ти недостига понизноста без која на Светата Троица не ѝ си по волја?

Навистина, учените разговори не го прават човекот праведен и свет, туку на Бога можеш да му станеш драг само со чист живот.

Повеќе сакам да го почувствувам скрушението отколку да можам да го дефинирам.

Кога би го знаел напамет целото Свето Писмо и сите изреки на филозофите, што би ми користело сето тоа без милоста и христијанската љубов?

Суета над суетите, сè е суета, освен љубовта кон Бога и службата на него единствениот.

Најголема мудрост е: да се тежнее за царството небеско со презирање на овој свет.

4. Значи, суета е да собираме распадливо богатство и на него да се потпираме.

Суета е да копнееме по почести и да сакаме високо да се издигнеме.

Суета е да ги следиме желбите на телото и да го бараме она поради кое подоцна ќе мора строго да бидеме казнети.

Суета е да се посакува долг живот, а да не се грижиме за честит живот.

Суета е да се внимава само на сегашниот живот, а да не се погрижиме за она што ќе дојде.

Суета е да се сака тоа што толку брзо минува, а да не се брза онаму кај што нè чека вечната радост.

5. Потсетувај се често на зборовите на премудриот: Окото не може да се нагледа, ниту увото може да се наслуша.²

Значи, настојувај да го оттргнеш своето срце од љубовта кон видливите работи и целосно предај го на љубовта кон невидливите.

Зашто оние што одат по својата сетилност, ја валкаат својата душа и ја губат Божјата милост.

Глава 2

Мисли понизно за себеси

1. Секој човек по природа тежнее кон знаење, но што користи знаењето без стравот Божји?

Секако дека е подобар понизниот селанец што му служи на Бога отколку гордиот научник кој, занемарувајќи се себеси, го испитува движењето на небескиот свод.

Оној што добро се познава себеси, тој малку се цени себеси, и не го веселат човечките пофалби.

Кога би знаел сè што е на светов, а не би имал љубов, што ќе ми користи пред Бога, кој ќе ми суди според делата?

2. Престани многу да тежнееш за знаење зашто во него се крие голема растресеност и измама.

На учените им е мило да изгледаат мудри и светот да ги смета како такви.

² Проп, 1,8

Има многу работи чие познавање малку или нималку не ѝ користи на душата, и многу е лесноумен оној што се грижи за други работи, а не за оние што се однесуваат на неговото спасение.

Многуге зборови не ја заситуваат душата, но богоугодниот живот го зајакнува духот, а чистата совест донесува голема доверба во Бога.

3. Колку повеќе и подобро знаеш, толку построго поради тоа ќе бидеш суден, ако не живееш богоугодно.

Значи, немој да се вознесуваш поради некоја своја способност или знаење, туку подобро плаши се поради знаењето што ти е подарено.

Ако ти се чини дека многу знаеш, и знаеш добро, сети се дека тоа е малку во споредба со она што не го знаеш.

Не гордеј се, туку подобро признај го своето незнаење.

Како можеш и да помислиш дека си подобар од некого, кога ги има толку многу поучени од тебе и кои подобро го разбираат Божјиот закон?

Ако сакаш нешто корисно да знаеш и да научиш, тогаш труди се да живееш непознат и без величање.

4. Најголемо и најкорисно знаење е: точно познавање и презирање на самиот себе.

Ништо да не си припишуваш себеси, а за другите секогаш убаво да мислиш, е голема мудрост и совршенство.

Кога ќе видиш дека твојот брат греша, тешко греша, сепак не мисли дека си подобар од него зашто не знаеш колку долго ќе можеш да издржиш во доброто.

Сите ние сме слаби, но верувај дека никој не е послаб од тебе.

Глава 3

За спознавањето на вистината

1. Среќен е оној кого го поучува самата вистина, не со помош на форми и со минливи зборови, туку онаква каква што е.

Нашиот разум и нашите сетила честопати нè лажат и малку гледаат.

Што користи длабокото мудрување за скриените и темни работи кога на страшниот суд нема да ни замерат што не сме ги знаеле?

Голема лудост е да го занемариме она што е корисно и нужно, за љубопитно да се предадеме на она што е штетно. Очи имаме, а не гледаме.

2. Што ни е грижа што зборуваат за родовите и видовите?

Оној на кого му зборува вечната Реч е избавен од многу претпоставки.

Сè доаѓа од оваа една Реч, и сè ни зборува за Неа единствената: Таа е онаа што од почетокот ни зборува.

Без неа нема разум, без неа никакво расудување не е правилно.

Оној на кого една работа му е сè, и кој сè сведува на оваа единствена работа, и гледа сè во неа, нема да се поколеба, и неговото срце ќе остане во мирот Божји.

О вистино која си Бог, направи да бидам едно со тебе во вечната љубов!

Често ми е одвратно многу да читам и да слушам; во тебе е сè што сакам и што посакувам.

Нека замолчат сите учители, нека замолчат сите созданија пред тебе, ти самата зборувај ми!

3. Колку некој е поприбран во себеси и оддалечен од надворешните работи, толку повеќе неговиот дух се шири и воздигнува без никаков труд, зашто одгоре ја добива светлоста на разбирањето.

Чистата душа, невина, цврста во доброто, не е расеана ниту сред многубројните работи, зашто прави сè да го слави Бога и, мирна во себеси, се труди ништо да не ја вознемирува.

Што те заморува и збунува повеќе отколку неумртвените склоности на твоето срце?

4. Добриот и побожен човек најпрвин промислува во своето срце за делата пред да ги направи; тој не дозволува да го води грешната желба, туку се потчинува на причините на здравиот разум.

Кој мора да издржи потешка борба од оној што се труди да се победи самиот себе?

Тоа мора да биде нашата единствена грижа: да се бориме со самите себе, и секој ден да бидеме појаки од

самите себе, и секој ден барем малку да напредуваме во доброто.

5. Секое совршенство во овој живот е измешано со нешто несовршено; сè што гледаме, го гледаме како низ магла.

Смиреното размислување за самиот себе е посигурен пат кон Бога отколку длабокото мудрување.

Тоа не значи дека треба да ја критикуваме науката или познавањето на работите: тие, сами по себе, се добри и според Божјата волја; само секогаш на прво место треба да биде чистата совест и богоугодниот живот.

Но, поради тоа што многумина повеќе се трудат околу знаењето отколку за честитиот живот, тие честопати залутуваат, и од својот труд ќе пожнеат мал или никаков плод.

6. Кога луѓето би биле толку ревни во искоренувањето на маните и во стекнувањето на добродетелите како што се во покренувањето разни некорисни прашања, тогаш не би имало толку зло и соблазни во светот, ниту толку распуштеност во манастирите.

Кога ќе дојде денот на судот, навистина нема да нè прашаат што сме читале, туку што сме направиле; ниту пак дали добро зборувавме, туку дали побожно живеевме.

Кажи ми каде се наоѓаат сега оние учители и научници што ги познаваше додека живееја и се славеа во науката?

Нивните позиции веќе ги зазеле други и не знам дали се сеќаваат на нив.

Додека живееја, изгледаше дека нешто се, а сега за нив и не се зборува.

7. О, колку брзо минува славата на овој свет. Камо среќа нивниот живот да беше во согласност со нивното знаење! Тоа значи дека добро учеле и поучувале.

Колку многу во светот пропаѓаат поради својата празна ученост, заборавајќи да му служат на Бога!

И бидејќи повеќе сакаат да бидат големи отколку понизни, се изгубија во своите мисли.

Навистина е голем оној што има голема љубов.

Навистина е голем оној што во своите очи е мал, и за кого почестите во овој свет не значат ништо.

Навистина е мудар оној што сè што е земно го смета за ѓубре, за така да го стекне Христа.

И навистина е многу учен оној што ја врши Божјата волја, а од својата волја се одрекнува.

Глава 4

За внимателност во делата

1. Не треба да се верува на секој збор, ниту да се поведеш по секоја желба, туку секоја работа треба да се просудува по Бога, мудро и внимателно.

За жал, ние сме толку слаби, што за другите полесно веруваме и зборуваме лошо отколку добро.

Но, совршените луѓе не му веруваат лесно на сè што ќе слушнат зашто тие ја знаат човечката слабост, склона кон зло и брза на јазикот.

2. Голема мудрост е да не си брз во делата и да не си упорен во своето мислење.

Мудро е и тоа да не поверуваме во сè што кажуваат луѓето, а тоа што сме слушнале или сме поверувале, да не го раскажуваме одма на другите.

Советувај се со мудар и совесен човек; и подобро допушти да те води оној што е подобар од тебе отколку да работиш по својата памет.

Побожниот живот го прави човекот мудар во Бога и му дава големо искуство.

Колку некој е поскроман и на Бога попотчинет, толку повеќе мудрост ќе има и мир во сите работи.

Глава 5

За читањето на Светото Писмо

1. Во Светото Писмо треба да се бара вистината, а не речитост.

Светото Писмо мораме да го читаме во оној дух во кој настанало. Мораме во него, пред сè, да бараме корист, а не убавина во зборовите.

Треба да ги читаме и побожните и едноставни книги, со задоволство како и возвишените и длабоките.

Нека не ти смета угледот на писателот, дали е со високо или со ниско образование, туку на читање нека те поттикнува љубовта кон чистата вистина.

Не прашувај кој го рекол тоа, туку внимавај што вели.

2. Луѓето минуваат, но вистината Господова останува засекогаш.

Не прашувајќи кој е кој, Бог ни зборува на разни начини.

Во читањето на Светото Писмо честопати ни пречи нашето љубопитство, зашто сакаме да разбереме и да испитаме и тогаш кога би требало само да се помине понатаму.

Ако сакаш да имаш корист, тогаш читај понизно, припросто и со вера, и не сакај да се славиш со ученоста.

Радо прашувај, и смирено слушај ги поуците на постарите и на светците; не презирај ги поуците на старците: зашто тие не се залудно изговорени.

Глава 6

За лошите желби

1. Штом човек ќе почне да посакува нешто лошо, веднаш се вознемирува.

Горделивецот и лакомиот никогаш немаат одмор; а сиромавиот и понизниот по дух живеат во голем мир.

Човекот кој потполно не умрел за себеси, брзо паѓа во искушение и го совладуваат и најмалите работи.

Оној што е слаб по дух и уште телесен и склон кон световните работи, тешко може да се оттргне од земните желби.

Затоа, кога ќе одбие да ги задоволи, се чувствува ожалостен, и се гневи ако некој му се спротивстави.

2. Ако пак го добие тоа што го посакувал, го притиска товарот на каење бидејќи пошол по својата страст, зашто тоа ништо не придонесува за мирот што го барал.

Вистинскиот мир на срцето се здобива со спротивставувањето на страстите, а не со попуштањето на нив.

Значи, нема мир во срцето на телесниот човек, човекот предаден на надворешните работи; мирот му припаѓа на побожниот и духовен човек.

Глава 7

Чувај се од гордоста и суетните надежи

1. Малоумен е оној што својата надеж ја става во луѓето или созданијата.

Не срами се да им служиш на другите од љубов спрема Исуса Христа, ниту да бидеш сиромав на овој свет.

Не потпирај се на самиот себе, туку сета своја надеж стави ја во Бога. Стори онолку колку што е до тебе, а Бог ќе ѝ помогне на твојата добра волја.

Не потпирај се на своето знаење, ниту на способноста на кое било створение, туку на милоста Божја која ги подигнува понизните, а ги понижува гордите.

2. Не фали се со богатството, ако го имаш, ниту со пријателите ако се моќни, туку со Бога кој дава сè, а над сè сака да се даде и самиот себе.

Не гордеј се со снагата или убавината на своето тело, кое и најмала болест може да го урне и уништи.

Не ласкај си себеси поради својата способност или памет, за да не му станеш одвратен на Бога од кого доаѓа секое добро што си го добил од природата.

3. Не сметај се себеси за подобар од другите за да не бидеш, можеби, сметан полош пред Бога, кој знае што е во човекот.

Не фали се поради своите добри дела зашто Божјата правда не е како човечката, и него честопати не му се допаѓа тоа што им се допаѓа на луѓето.

Ако има во тебе нешто добро, верувај дека кај другите го има повеќе, за да ја сочуваш скромноста.

Ништо нема да изгубиш ако се поставиш зад сите, но многу ќе ти штети ако се сметаш подобар дури и од еден.

Скромниот човек ужива голем мир, а гневот и зависта го вознемируваат срцето на горделивецот.

Глава 8

Избегнувај преголема доверливост

1. Не откривај му го своето срце на секој човек без разлика, туку довери му го она што те мачи на мудар и богобојазлив.

Дружи се малку со млади и световни луѓе.

Не ласкај му на богатиот, и не посакувај да си со големците.

Барај ги неважните, простидушните, луѓето со побожен и добар карактер, и разговарај со нив само за поучни работи.

Немој да бидеш посебно доверлив со никоја жена, но моли се на Бога за сите што се честити.

Имај желба да си близок само на Бога и на неговите ангели, а избегнувај ги познанствата со луѓето.

2. Мораме да ги љубиме сите луѓе, но преголемата блискост не ни е од корист.

Понекогаш се случува некого да го цениме поради добриот глас и без да го познаваме, а оние што го познаваат нерадо го гледаат.

Понекогаш мислиме дека им се допаѓаме поради нашата доверливост, но тогаш почнуваме да им стануваме непријатни поради недостатоците што ги откриваат во нас.

Глава 9

За послушноста и подложноста

1. Многу голема работа е да си врзан со послушност, да се живее под поглавари и да не зависиш од самиот себе.

Многу е посигурно да слушаш отколку да наредуваш.

Многумина се врзуваат со послушноста повеќе од потреба отколку од љубов, па таквите се секогаш незадоволни и често мрморат. Таквите никогаш нема да ја стекнат слободата на духот, ако со сето срце не се подложат, поради Бога.

Трчај таму или вamu, никогаш нема да најдеш мир, освен во понизната подложност под управа на поглаварот.

Претпоставката дека на друго место е поубаво и промената на местото многумина ги измамиле.

2. Навистина секој сака да работи според своето мислење и повеќе се приклучува кон оние што се согласуваат со него.

Но, ако е Бог помеѓу нас, тогаш е потребно поради мирот, понекогаш да го напуштиме своето мислење.

Кој е толку мудар за да може да знае сè целосно?

Значи, немој премногу да веруваш во своето мислење, туку со задоволство послушај го и мислењето на другите.

Ако твоето мислење е добро, и сепак поради Бога го напуштиш, со тоа повеќе ќе напредуваш.

3. Имено, сум слушнал често дека посигурно е да слушаш и да примаш совет отколку да го даваш.

Може, исто така, да се случи сечие мислење да е добро, но ако не сакаш да се согласиш со другите кога тоа го бара разумот или условите, тоа е знак на гордост и тврдоглавост.

Глава 10

Да се чуваме од непотребно зборување

1. Чувај се од човечкото друштво колку што можеш зашто многу е опасно да се разговара за световните работи, дури иако тоа се прави со добра намера.

Зашто, суетата брзо нè валка и нè заробува.

Многупати сум посакал да молчев и да не бев меѓу луѓето.

Но, зошто толку често разговараме и говориме, иако гледаме дека ретко се враќаме на молчењето без некоја повреда на нашата совест?

Толку често разговараме затоа што со разговорите настојуваме меѓусебно да се утешиме и сакаме да го олесниме срцето кое е измачено со разни мисли.

И многу често сакаме да разговараме и да мислиме за она што многу го сакаме или за што копнееме, или за она за кое чувствуваме дека ни е спротивно.

2. Но, за жал! Често празнословиме суетно и без цел, зашто таа надворешна утеха ѝ нанесува голема штета на внатрешната, божествената утеха.

Затоа мораме да бдееме и да се молиме за да не го потрошиме залудно времето.

Ако е од корист и ако може да се зборува, тогаш зборувај го она што може да служи за духовното издигнување.

Лошата навика и немарноста за нашето напредување многу придонесуваат за невнимателноста на нашата уста.

Но, побожниот разговор за духовните работи е од голема корист за духовниот напредок, особено таму кај што се здружени во Бога оние што се со едно срце и со една душа.

Глава 11

Како ќе здобиеш внатрешен мир и ќе напредуваш во доброто

1. Би можеле да имаме многу мир кога не би сакале да се занимаваме со туѓите зборови и дела, ниту со она што не е наша работа.

Како може долго да остане мирен оној што се меша во туѓите работи, што трча по забави, што слабо или ретко се прибира во внатрешноста?

Блазе на простодушните зашто ќе уживаат многу мир.

2. Зошто некои светци се воздигнале на толку висок степен на совршеност и мудрост?

Тоа го постигнале со труд да умрат за сите земни желби, и така можеле да се соединат со Бога со сето свое срце, и слободно да се занимаваат со себеси.

Ние сме премногу окупирани со сопствените страсти и премногу се грижиме за минливите работи.

Ретко совладуваме една мана во целост и не сме загреани за секојдневниот напредок, и затоа остануваме нерешителни и млаки.

3. Кога потполно би умреле за самите себе и помалку би се занимавале со земните работи, тогаш и ние би можеле да ги почувствуваме божествените работи, и да станеме повешти за возвишено размислување.

Единствената и најголемата пречка е во тоа што, потчинети на нашите страсти и нашата лекомисленост, не

правиме никаков напор да излеземе на патот кон совршенството, кој ни го покажаа светителите.

И штом ќе се појави и најмала спротивност, тогаш пребрзо стануваме малодушни и бараме човечка утеха.

4. Кога во борбата би настојувале да бидеме јаки како јунаци, сигурно би ја виделе Божјата помош како слегува врз нас од небото.

Имено, Бог е секогаш подготвен да им помогне на оние што се борат и веруваат во неговата милост и затоа ни дава шанси за борба - за да победиме.

Ако сметаме дека напредувањето во духовниот напредок се состои само во некое надворешно извршување на верските обреди, тогаш нашата побожност брзо ќе заврши.

Треба со секирата да удриме на коренот за да можеме, очистени од страстите, да имаме мир во душата.

5. Кога годишно би искоренувале само по една мана, брзо би станале совршени.

Но, за жал, често чувствуваме дека бевме подобри и почисти кога го оставивме светот, отколку сега, по многуте години од положувањето на заветот.

Ревноста и напредокот мора да растат секој ден, но сега често се смета за нешто големо ако некој успеал да сочува и мал дел од првобитната ревност.

Ако во почетокот само малку се присилуваме, тогаш подоцна сè ќе можеме да правиме со леснотија и веселие.

6. Тешко е да се напушти навиката, а уште потешко е да се покори својата сопствена волја.

Но, ако не ги совладаш ситните и лесните работи, како ќе ги надвлеееш потешките?

Спротивстави ѝ се на почетокот на својата желба и прекини ја, без двоумење, секоја лоша навика, за таа да не те доведе, малку по малку, до поголема тешкотија.

О, кога би знаел, колку мир себеси ќе си донесеш, а на другите веселие, ако живееш како што треба; сметам дека повеќе би се грижел за својот духовен напредок.

Глава 12

За користа од неволјите

1. Добро е за нас што понекогаш нè снајдуваат тешкотии и спротивности бидејќи тие прават човекот да навлезе во себеси и да согледа дека е во прогонство, и да не ги става своите надежи во кое било создание на овој свет.

Добро е тоа што понекогаш трпиме противења, и што за нас лошо и неточно мислат, дури и тогаш кога добро работиме и мислиме.

Тоа често ѝ помага на понизноста и нè брани од суетната слава.

Зашто тогаш со задоволство го бараме Бога, кој го гледа нашето срце, кога другите луѓе нè омаловажуваат и мислат лошо за нас.

2. Затоа човекот мора толку да се утврди во Бога што не ќе му треба многу да ја бара човечката утеха.

Кога човекот, и покрај сета добра волја, е вознемирен, искушуван, мачен со лоши мисли, тогаш тој сфаќа колку му е потребен Бог; и дека без него не е способен за никакво добро. Тогаш, исто така, се жалости, плаче, се моли, поради болките што ги трпи.

Тогаш не сака повеќе да живее и сака да умре, за, ослободен од врските, да биде со Христа.

Тогаш добро забележува дека на овој свет тој не може да има совршена сигурност, ниту целосен мир.

Глава 13

На искушението мора да му се спротивставиме

1. Сè додека живееме на светов, не можеме да бидеме без жалости и искушенија. Затоа стои запишано во книгата на Јов: *Човечкиот живот на земјава е искушение.*³

Затоа човекот би морал да внимава на искушенијата што нè опкружуваат и да бдее во молитвата, за да не може ѓаволот да најде шанса и да го измами, зашто тој никогаш не спие, туку обиколува како лав што рика барајќи некого да го проголта.

Никој не е толку совршен и свет за да не биде понекогаш искушуван; не можеме целосно да бидеме без искушенија.

³ Јов. 7,1

2. Сепак, искушенијата за човекот често се од голема корист, дури иако се мачни и тешки, зашто тие го понизуваат, го чистат и го поучуваат.

Сите светци поминале низ многу јадови и искушенија, па напредувале во доброто.

А, од оние што не можеле да ги поднесат искушенијата, Бог се одрекнал, и тие се изнемоштени на патот на спасението.

Нема толку свет ред, ниту толку таинствено место каде што нема искушенија и спротивности.

3. Човекот, сè додека живее, не е сосема имун на искушенијата бидејќи изворот на искушенијата е во нас, поради гревот во кој се родивме.

Кога ќе помине едно, доаѓа друго и секогаш ќе имаме нешто да трпиме бидејќи ја изгубивме првобитната добрина и блаженството.

Многумина се трудат да ги избегнат искушенијата, а тогаш паѓаат во уште потешки.

Не можеме да победиме само со бегство, туку само трпението и вистинска понизност нè прават појаки од сите наши непријатели.

4. Оној што ги одбегнува само надворешните прилики, а не го откорнува коренот, малку ќе напредува, дури искушенијата уште побрзо ќе му се враќаат и ќе му биде уште полошо.

Посигурно ќе победиш, малку по малку и со долго-трпеливост и со Божја помош, отколку со силна и немирна упорност.

Во искушението прашувај често за совет, а со оној што го снашло искушение не постапувај строго, туку влеј му утеха, како што сакаш и тебе да те тешат.

5. Почетокот на сите лоши искушенија е непостојаност на духот и преслаба вера во Бога.

Зашто како што брановите го фрлаат бротчето без крма тамуваму низ брановите, така и човекот кој е слаб и непостојан, кој ги напушта своите одлуки, бидува на различни начини искушуван.

Огнот го испитува железото, а искушението срцето на праведникот.

Честопати не знаеме што можеме, но искушението ни покажува колку вредиме.

Сепак, треба да бидеме внимателни, особено на почетокот на искушението бидејќи тогаш можеме полесно да го победиме непријателот, ако никако не му допуштиме да влезе во душата, туку да го оттургнеме во моментот кога ќе се појави.

Затоа некој рекол: Спротивстави се на почетокот, доцна е да се спрема лекот кога злото со долгото двоумење зајакнало.

Зашто најпрвин на ум паѓа обична мисла, тогаш про-работува силна фантазија, потоа наладата и лошата желба и согласување.

И така, малку по малку, непријателот сосема навлегува, штом не сме му се спротивставиле на почетокот.

И колку некој подолго се двоуми со отпорот, толку секој ден е послаб, а непријателот против него е посилен.

6. Некои луѓе поднесуваат најголеми искушенија на почетокот на своето обратување, а некои на крајот.

Некои, пак, страдаат целиот свој живот.

Некои се доста лесно искушувани, според мудроста и праведноста на Божјата одредба која ги просудува состојбите и заслугите на луѓето и сè уредува за спасението на своите избрани.

8. Затоа не смееме да очајуваме кога ќе нè снајде искушението, туку поради тоа мораме што поревно да го молиме Бога, да ни помогне во секоја неволја, зашто тој, според зборовите на св. Павле, со искушението ќе направи и поволан излез, за да можеме да поднесеме.

Значи, да ја понизиме својата душа пред Бога, во секое искушение и во секоја неволја, зашто ќе ги спаси тие со понизен дух и ќе ги возвиши.

9. Во искушенијата и неволјите човекот покажува колку напредувал; во нив расте заслугата, а и добродетелта подобро излегува на виделина.

Не е ништо големо ако човекот е побожен и ревен кога не чувствува никаква тешкотија, но ако останува трпелив во време на неволја, може да се надева на голем напредок.

Некои се одржуваат во големите искушенија, но често се победени во секојдневните ситни искушенија, за понижени од слабоста во ситните работи да не се потпираат на себеси во големите работи.

Глава 14

Избегнувај смело судење!

1. Сврти ги очите кон себеси и внимавај да не судиш за туѓите дела.

Судејќи ги другите, човекот се мачи без корист, честопати се лаже и лесно греши; а кога самиот себеси се суди и решети, секогаш работи корисно.

Колку што некоја работа ни е при срцето, така за неа и судиме: зашто поради самољубието лесно ја губиме можноста за вистинското просудување.

Кога секогаш единствената намера на нашите желби би била Бог, тогаш толку лесно не би се вознемирувале кога се противречи на нашето мислење.

2. Но, често има нешто скриено во нас, или надвор од нас, кое нè води по себе.

Многумина и не знаејќи се грижат за себе во тоа што го прават.

Изгледаат дека се во мир, кога сè им оди според нивната волја и желба, но ако нешто е поинаку отколку што сакаат, тогаш брзо се вознемируваат и се жалостат.

Различноста во мислењата често доведува до раздор меѓу пријателите, граѓаните, дури и меѓу свештениците и побожните души.

3. Старата навика тешко се напушта и никој доброволно не допушта да го водат надвор од она што тој го гледа.

Ако повеќе се потпираш на својот дух и остроумие отколку на покорноста за која Христос ни даде пример, тогаш ретко или доцна ќе влезеш во духовниот живот, затоа да му се покориме, и со силна љубов да се подигнеме над секој разум.

Глава 15

За добрите дела

1. За ништо на светот, ниту за љубов кон некого, не смееме да правиме ни најмало зло, но сепак понекогаш, ако е корисно или потребно, слободно можеме да пропуштиме некое добро дело или да го замениме со подоро.

Зошто тогаш доброто дело не пропаѓа, туку се претвора во поголемо?

Без љубов надворешното дело нема корист, а сè што се прави од љубов, колку и да е мало и безначајно, донесува обилен плод.

Бидејќи Бог повеќе гледа на тоа со колкава љубов нешто се прави отколку на тоа колку се направило.

2. Многу прави оној што многу љуби.

Многу прави оној што добро ја извршува работата, а добро работи оној што својата волја ја потчинува на туѓото добро.

Често ни се причинува дека е љубов она што всушност е само лакомост, зашто ретко кога се случува наклоноста,

сопствената волја, надевањето на награда или изгледите на некоја корист, да не влијаат врз нашите дела.

3. Оној што има вистинска и совршена љубов, не си угодува себеси во ништо, неговата единствена желба е да се слави Бог во сè.

Имено, тој никогу не завидува бидејќи не тежнее кон никакво своелично веселие, ниту посакува некаква посебна милост, ниту се радува поради самиот себе, туку над сите други добра својата среќа ја бара само во Бога.

Тој ниедно добро не им го припишува на луѓето, туку единствено на Бога, од кого потекнува секое добро како од свој извор и во чие царство сите светители блажено почи-ваат.

Оној што би имал само мала искра на вистинска љубов, за него сите земни работи би биле празна суета.

Глава 16

Како да ги поднесуваме туѓите слабости

1. Тоа што човек не може да го поправи кај себеси или кај другите, треба трпеливо да го поднесува, додека Бог поинаку не нареди.

Мисли дека за тебе е можеби подобро да се огледаш во трпението, без кое нашите заслуги малку вредат.

Сепак, мораш да му се молиш на Бога да ти помогне да ги совладаш тие пречки, или да можеш радо да ги под-несеш.

2. Но, ако некогo си го опоменал еднаш или двапати, а тој не те послуша, не расправај се со него, туку довери му на Бога, во сè да се изврши неговата волја и во негова чест во неговите слуги, зашто Бог знае и лошото да го обрати во добро.

Труди се трпеливо да ги поднесуваш туѓите слабости и мани, какви и да се тие, зашто и во тебе има доста работи што другите мораат да ги поднесуваат.

Ако не можеш самиот ти да бидеш онаков каков што би сакал, како ќе направиш другите да бидат според твојата волја?

Ние сакаме другите да се без мана, а самите своите мани не ги поправаме.

3. Ние сакаме другите да бидат строго укорени, а ние не сакаме да бидеме карани.

Нам не ни е мило што на другите им се остава многу слобода, а не дозволуваме што било да ни се скрати.

Сакаме за другите да важат правилата, а не дозволуваме во нешто ние да сме ограничени.

Од ова јасно се гледа колку ретко мериме со истата мерка и за себе и за другите.

Кога целиот свет би бил совршен, што би можеле тогаш да претрпиме од другите поради Бога?

4. Но, Бог така уредил за да учиме да си ги носиме бремињата еден на друг, зашто секој има свое бreme, никој не е без мана, ниту некој си е доволен сам на себе, никој не е толку мудар за да може да управува самиот со себе, туку

морае еден со друг да се поднесуваме, тешиме, помагае, учиме и заемно да се информираме.

Во неволјата најдобро се гледа колку добрина има во некого.

Зашто приликите не го прават човекот слаб, туку го покажуваат онаков каков што е.

Глава 17

За манастирскиот живот

1. Ако сакаш со другите да живееш во мир и слога, треба да се научиш да се совладуваш во многу работи.

Не е мала работа да се живее во манастир или во братство, а никогаш да не дадеш повод за кавга и да истраеш верно до смртта.

Блазе на оној што тука свето ќе поживее и среќно ќе заврши!

Ако сакаш да се утврдиш и да напредуваш во доброто, сметај се за прогонет и за патник на земјава.

Ако сакаш да живееш како калуѓер, мора да станеш неразумен за светот, поради Христа.

Расото и потстрижената глава малку значат, промената на животот и целосното умртвување на страстите го прават вистинскиот монах.

Оној што бара нешто друго, а не само Бога и спасението на својата душа, ќе најде само жалост и болка.

Ни оној што нема да се потруди да биде најмал и потчинет на сите, не ќе може долго да остане мирен.

3. Си дошол да служиш, а не да господариш, знај дека си повикан да трпиш и да работиш, а не да денгубиш и да водиш празни разговори.

Овде луѓето се искушуваат како златото во огнот.

Овде никој не може да живее ако со сето срце не се понижи поради Бога.

Глава 18

За примерот на светителите

1. Погледни ги примерите на светите отци во кои отсјајуваше вистинското совршенство на богоугодниот живот и ќе согледаш колку е малку, скоро ништо, тоа што го правиме ние.

Што е нашиот живот кога ќе се спореди со нивниот?

Светителите и пријателите на Христа му служеа на Господа во глад и жед, во студ и голоотија, во мака и труд, во бдение и пост, во молитви и во свето размислување, прогонувани и мачени.

2. О, колку многу и тешки искушенија претрпеле апостолите, мачениците, исповедниците, маченичките и сите оние што сакале да одат по стапките на Исуса Христа!

Тие ја мразеа својата душа додека беа на овој свет за да ја сочуваат за вечниот живот.

О, колку строг и повлечен живот живееле светите отци во пустината! Колку долги и тешки искушенија издржале! Колку често непријателот ги мачел! Колку чести и топли молитви му принесувале на Бога! Колку голема ревност и жар за духовниот напредок покажувале! Колку строго постеле! Со колкава побожност и ревност тие се грижеле за своето духовно напредување! Колку остра борба воделе за да ги совладаат грешките! Колку чиста и вистинска намера имале тие спрема Бога!

Дење работеле, а ноќите ги минувале во долги молитви, иако ни во времето на работата не престанувале да се молат во духот.

3. Секој свој час корисно го употребуваа, а секој час за разговор со Бога им изгледаше краток, и тие во размислувањето наоѓаа толкаво уживање што поради тоа забораваа на телесните потреби.

Се одрекнуваа од секое богатство, титули и чест, пријатели и роднини, не сакаа ништо од овој свет; сосила го примаа само она што им беше најпотребно за живот; служењето на телото, кога не можеше тоа да се избегне - ги ожалостуваше.

Значи, беа сиромашни со земни работи, но богати со милост и добродетели.

Надворешно им недостигаше сè, но Бог однатре ги крепеше со својата милост и утеха.

4. Беа туѓи во светот, но на Бога му беа блиски и верни пријатели.

Себеси не се сметаа за ништо, па светот ги презираше, но во Божјите очи беа драгоцени и драги.

Беа навистина понизни, живееја во припроста послушност, одеа во љубов и во трпение, и така секој ден напредуваа во духот и стекнуваа голема милост пред Бога.

Тие се пример за сите духовници, и тие мора да нè поттикнуваат на усовршување повеќе отколку што многу млаки нè наведуваат на немарност.

5. О, колку ревносни беа сите монаси во првото време на светите установи! Каква побожност во молитвите! Какво натпреварување во доброто! Колку строга потчинетост! Колкава почит и колкава покорност покажуваа под управата на својот поглавар!

Тоа што од нив и денес ни останало сведочи за светоста и совршенството на овие луѓе кои борејќи се храбро, го надвладаја светот.

Денес се смета дека некој направил многу ако не го прекршил правилото и трпеливо ја поднесува состојбата што самиот си ја избрал.

6. О, млакост и негрижливост наша, која толку брзо ја згасна во нас старата побожност! Дури и животот ни стана неподнослив - толку сме мрзливи и немарни!

Дај Боже во тебе да не засpie сосема желбата за напредокот во доброто, откако ги виде многуте примери кај вистински побожните луѓе.

За животот и однесувањето на добрите монаси

1. Животот на добриот монах мора да биде полн со сите добродетели, така што во душата да биде онаков каков што изгледа пред луѓето.

И навистина, тој треба во душата да биде уште пососвршен отколку што однадвор изгледа зашто нас нè гледа Бог кого мораме на секое место длабоко да го почитуваме и да одиме во неговото присуство чисти како ангели.

Секој ден мораме да го обновуваме својот завет, да се поттикнуваме на ревност, како нашето обратување во верата да започнува дури денес, и да говориме: Помогни ми Господи, во добрата одлука и во твојата света служба; дај ми денес добро да започнам зашто ова што досега го направив, не е ништо.

2. Цврстината на нашиот завет е мера за нашето напредување, и потребно е големо внимание на оној што сака да оди напред.

Ако оној што донел цврста одлука често премалува, што ќе биде со оној што се заветува ретко или слабо?

Заветот може да се напушти на многу начини, а и најмалото пропуштање на духовните вежби едвај ќе помине без штета.

Праведниците, во својот завет, повеќе се потпираат на Божјата милост отколку на својата мудрост, и што и да преземат, се потпираат на Бога.

Зашто човекот сонува, но Бог одредува, па патот човечки не е во неговата власт.

3. Но, кога од некоја побожна причина, или за да биде-ме корисни на своите ближни понекогаш пропуштите некој обред, лесно ни е потоа да го надоместиме.

Но, ако обредите ги напуштаме без причина, од досада или негрижа, тогаш тоа е сериозна грешка која ќе биде кобна.

Да се напрегаме колку што можеме, сепак доста често и лесно во многу нешта ќе згрешиме.

Сепак, мора секогаш нешто одредено да се преземе, особено во поглед на она што е најголема пречка на нашето напредување.

Треба да се испита и да се уреди еднакво и внатрешниот и надворешниот наш живот, зашто и едниот и другиот служат за нашиот напредок.

4. Ако не можеш секогаш да бидеш прибран, прибери се барем одвреме-навреме, барем еднаш дневно, наутро или навечер.

Наутро направи завет, навечер испитај го своето однесување; каков беше дента во своите зборови, мисли и дела; зашто можеби со нив честопати си ги навредил и Бога и ближниот.

Вооружи се како јунак против ѓаволската злоба.

Совладај ја неумереноста во јадењето и пиењето и така полесно ќе ги совладаш сите други телесни желби.

Немој никогаш да бидеш без работа, туку читај или пишувај, или моли му се на Бога, или размислувај, или прави нешто корисно за заедницата.

Сепак, во телесната работа биди воздржлив зашто таа не му приличи на секого еднакво.

5. Она што е надвор од заедничките обреди не треба да се гледа надвор, посигурно е во потајност да се вршат своите посебни вежби.

Внимавај, сепак, да не ги занемариш општите обреди, а да брзаш за она што е приватно; туку откако целосно и верно ќе ги извршиш пропишаните должности, ако ти остане време, предај се самиот на себе како што тоа твојата побожност го сака.

Не можат сите луѓе да ги вршат истите обреди, туку на еден повеќе му користи едно, на друг друго.

Вежбите подобро е да се менуваат и со времето, некои повеќе одговараат во празници, некои во обичните денови.

Едни ни се потребни во времето на искушението, други во времето на мир и одмор.

Поинакви мисли ни се допаѓаат во жалоста, а поинакви кога чувствуваме радост во Бога.

6. За време на големите празници треба да ги обновиме своите побожни вежби и поревносно да ги молиме светите за помош.

Да се заветуваме од празник до празник како дека тогаш ќе мораме да го оставиме светот и да влеземе во вечниот празник.

И затоа во тие празнични часови на побожноста мораме грижливо да се подготвуваме, попобожно да живееме и построго да го извршуваме целото правило, како дека скоро ќе треба да примиме од Бога плата за нашиот труд.

7. Ако, пак, тој час е одложен, веруваме дека сè уште не сме доволно подготвени, ни достојни за бескрајната слава што ќе ни се јави во свое време, и да ја удвоиме грижата за подобро да се подготвиме за тој премин.

Блазе на оној слуга, вели св. Лука, кој кога ќе дојде Господарот, ќе го најде буден; навистина ви велам: ќе го постави над сиот свој имот.⁴

Глава 20

Сакај ги осаменоста и молчењето

1. Барај погодно време кога ќе се занимаваш со самиот себе и размислувај често за Божјата добрина.

Отфрли го она што ја храни само љубопитноста!

Подобро читај работи што го допираат срцето отколку оние што го забавуваат духот.

Избегнувај ги непотребните разговори и некорисните излегувања, затвори ги ушите за суетната светска врева и ако се чуваш од љубопитните новости и врева, ќе најдеш доволно време за свето размислување.

⁴ Лк. 12,43,44

Најголемите светители ги избегнувале, колку што можеле, контактите со луѓето и сакале да му служат на Бога во осаменост.

2. Некој рекол: Секогаш кога бев меѓу луѓето, се враќав помалку човек отколку што бев пред тоа.

Тоа и ние често го чувствуваме кога се предаваме на долг разговор.

Секако дека е полесно да се молчи отколку да не се претера со своите зборови.

Полесно е да се остане скриен дома отколку доволно да се сочуваме надвор.

Значи, оној што тежнее да се подигне до внатрешноста и духовноста, мора со Исуса да се оддалечи од мноштвото.

Никој не се појавува без опасност ако не сака да остане скриен.

Никој не зборува без опасност ако со задоволство не молчи.

Никој не е сигурен на првото место ако не го љуби последното.

Никој сигурно не заповеда ако не научил со задоволство да слуша.

3. Никој нема сигурна радост ако нема мирна совест.

Сигурноста на светителите секогаш беше полна со страв Божји, и колку сјајни да беа нивните добродетели и обилна нивната милост, тие беа внимателни и смирени.

А, сигурноста на лошите произлегува од гордоста и превознесувањето и на крајот се претвора во самоизмама.

Никогаш не замислувај си сигурност во овој живот, иако изгледа дека си добар монах и побожен испосник.

4. Често, најдобрите според мислењето на луѓето паднале подлабоко поради преголема самодоверба.

Затоа за многумина е покорисно да не се сосема лишени од искушенијата, туку често да ги поднесуваат, за да не станат премногу сигурни или да се возгордеат, или уште послободно да побараат надворешна утеха.

О, колку чиста совест би сочувал оној што никогаш не би ги посакал минливите радости и никогаш не би се занимавал со светот!

О, колкав мир и какво спокојство би уживал оној што би ја задушил секоја суетна грижа и би мислел само на спасението и на Бога ставајќи ја во него сета своја доверба.

5. Никој не е достоин на небеската утеха ако не поминал подолго време во светата смиреност.

Ако сакаш да си со смирено срце, влезе во својата ќелија и истерај ја од неа секоја светска врева, како што е напишано: Скрушете се на својата постела.

Во својата ќелија ќе го најдеш она што надвор често би го изгубил.

Што повеќе престојуваш во ќелијата, таа ќе ти биде сè помила, а ако често ја напушташ, таа ќе ти стане досадна.

Ако од почетокот на својот завет во неа престојуваш и верно ја чуваш, таа ќе ти стане драга пријателка и најслатка утеха.

6. Во молчењето и мирот побожната душа многу напредува и проникнува во она што е најскриено во Светото Писмо.

Во неа таа наоѓа извор на солзи со кои секоја ноќ се капе и чисти и толку подобро се соединува со Творецот, колку што пооддалечено живее од светската врева.

На оној што ќе се одвои од своите познајници и пријатели ќе му се приближи Бог со своите свети ангели.

Подобро е да си повлечен и да се грижиш за својата душа отколку да правиш чудеса, а себеси да се занемариш.

Пофално е за монахот ако ретко излегува и не се грижи да го види светот, ниту да биде виден.

7. Зошто сакаш да го видиш она што не ти е дозволено да го имаш? „Светот поминува и желбата негова.“

Телесните желби те влечат таму-ваму; но, кога ќе помине времето, што друго ти останува освен отежнатата совест и потиштеното срце.

Затоа што си излегол со радост, често се враќаш со жалост, по веселата вечера жалосно утро осамнува.

Така секоја телесна радост умилно ни приоѓа, но на крајот гризе и убива.

8. Што би можел на друго место да видиш, што не го гледаш и тука кај што си? Ете го небото, и земјата, и елементите, а од нив сè е создадено.

Каде и да одиш, дали ќе видиш нешто што е трајно под сонцето?

Можеби мислиш дека ќе се наситиш со гледањето, но тоа нема никогаш да се случи.

И кога би видел сè одеднаш, што би било тоа освен суетно привидение?

Крени ги своите очи горе кон Бога и моли се за своите гревови и својата немарност.

Остави им ги суетните работи на суетните, а ти внимавај само на она што Бог ти го заповеда.

Заклучи ја својата соба зад себе и повикај го кај себе Исуса - својот љубимец. Остани со него во својата ќелија зашто никаде нема да најдеш толку мир.

Да не излегуваше и ништо да не чуеше од светската врева, ќе останеше во прекрасен мир; но штом те весели да слушнеш нешто ново, мораш поради тоа да го поднесуваш немирот на срцето.

Глава 21

За смиреноста на срцето

1. Ако сакаш да напредуваш, остани во стравот Божји и никогаш немој да бидеш премногу слободен, туку скроти ги своите чувства и не предавај се на безумни радости.

Биди смирен и ќе ја најдеш вистинската побожност.

Смиреноста носи многу добра кои распуштеноста обично брзо ги губи.

Како би можел човек на овој свет совршено да се радува кога ќе помисли на своето прогонство и на многубројните опасности на кои е изложена неговата душа?

2. Поради непостојаноста на нашето срце и забораването на нашите мани, ние не ги чувствуваме болките на нашата душа и честопати неразумно се смееме кога со право би требало да плачеме.

Вистинска слобода и трајна радост нема никаде освен во стравот Божји и во чистата совест.

Среќен е оној што умее да го отстрани сето она што го расејува и запира, и сиот да се прибере во светата смиреност.

Среќен е оној што отфрла од себе сè што може да ја извалка или отежне неговата совест.

Бори се храбро, една навика се победува со друга.

Ако успееш да се отстраниш од луѓето, и тие тебе ќе те остават да го правиш своето.

3. Не занимавај се со туѓата работа и не мешај се во работите на постарите.

Прво внимавај будно на себе, и пред да го укориш пријателот истражај се самиот себе.

Ако на луѓето не си им по волја, немој да се жалостиш; нека те мачи само тоа што не живееш добро и мудро, како што тоа му прилега на Божјиот слуга и добриот монах.

Често е покорисно и посигурно човек да нема многу утеха на овој свет, особено не човечка.

А, ако сме лишени од божествената утеха, или ретко ја добиваме, кривицата е во нас самите, зашто не бараме смиреност на срцето и не ги отфрламе потполно суетните утехи однадвор.

4. Признај дека не си достоин за небеската утеха и дека заслужуваш големи маки.

Кога човекот е потполно смирен, целиот свет му е не-
поднослив и горчлив.

Праведникот секогаш ќе најде доволно причини да та-
гува и да плаче.

Зашто, било да размислува за себе било за другите, тој
гледа дека никој на светот не е без јад, и колку по-
внимателно набљудува, толку му е поголема жалоста.

Причината за таа оправдана жалост и длабоко каење се
нашите гревови и нашите пороци, во кои толку потонавме
што ретко можеме да размислуваме за небеските работи.

5. Ако, пак, почесто размислуваш за смртта отколку за
долгиот живот, нема сомнение дека ќе бидеш поревносен
во поправањето на себеси.

А, ако сериозно размислиш за маките во пеколот, си-
гурно подобро ќе ги поднесуваш товарот и тагата и нема
да се плашиш од никаква строгост.

Но, затоа што оваа вистина не ни продира до срцето и
бидејќи сè уште го љубиме она што ни годи, остануваме
ладни и немарни.

6. Честопати слабоста на душата е виновна што нашето
бедно тело лесно се жали.

Значи, моли се смирено на Господа да ти даде дух на
смиреност и речи заедно со пророкот: *Нахрани ме, Гос-
поди, со лебот на солзите и напој ме обилно со солзи.*⁵

⁵ Пс. 79,6

Глава 22

Размислувај за човечката беда

1. На кое било место да си, на која било страна да се свртиш, ќе бидеш беден ако не му се обратиш на Бога.

Зошто си неспокоен бидејќи ништо не се случува онака како што ти сакаш и пожелуваш? Кој е тој на кого сè му е по волја? Тоа не си ти, ниту јас, ниту кој било човек на земјава.

Никој на светот не е без некоја жалост и без јад, било тој да е цар или првосвештеник.

На кого, сепак, му е подобро? Секако на оној што знае нешто да трпи поради Бога.

2. Во својата слабост и незнаење многумина говорат: Колку убав живот има овој човек! Колку е богат, голем, моќен, славен!

Но, помисли на небеските дарови и ќе видиш дека сите тие минливи богатства не се ништо; туку секогаш се не-сигурни и тегобни бидејќи човекот никогаш не ги поседува без грижа и страв.

Не се состои човечката среќа во тоа да ги има тие добра во изобилие, доволна е средната мерка.

Навистина, голема неволја е да се живее на земјава.

Колку попобожен сакаш да бидеш, толку и сегашниот живот ти станува погорчлив бидејќи подобро ја чувствуваш и појасно ја гледаш слабоста на човечката природа и нејзината распадливост.

Да се јаде, да се пие, да се спие, да се одмора, да се работи, да се биде потчинет на сите природни потреби е голем јад и жалост за побожниот човек, кој би сакал да биде ослободен од сите земни врски и чист од секој грев.

3. Бидејќи духовниот човек на овој свет е чудно сплеткан со телесните потреби.

Затоа пророкот во својата топла молитва бара да биде ослободен од нив, велејќи: Господи, избави ме од мојата тегоба.⁶

Тешко на оние што не ги познаваат своите беди! А уште потешко на оние што го љубат овој беден и грешен живот!

Зашто него многумина го бараат лакомо, што никогаш не би помислиле на царството Божјо, само кога би можеле секогаш да живеат на земјава, иако, работејќи или просејќи, одвај го имаат и тоа што им е најнеопходно.

4. О малоумни и неверни срца, толку длабоко потонати во земните работи, што не чувствуваат ништо што не е телесно!

Несреќници! Болно ќе почувствуваат на последниот час колку грдо, колку ништожно било сè што љубеле.

Но, светите отци и сите верни пријатели на Исуса Христа го презреа тоа што му годи на телото и што е угледно на овој свет, и сета нивна надеж, и сите нивни желби, тежнееле кон вечните добра.

⁶ Ps. 24,17

Сите нивни желби се издигнувале нагоре, кон она што е неминливо и невидливо, за љубовта кон видливите работи да не ги притисне на земјата.

5. Не губи ја, брате мој, надежта дека ќе напредуваш во побожноста: сè уште има време за тоа.

Зошто сакаш да го одложиш извршувањето на своите завети за утре?

Стани, започни веднаш и речи: Дојде часот на работата, дојде часот на борбата, дојде часот на моето подобрување.

Кога животот ти е тежок и горчлив, тогаш е време нешто да се заслужи.

Треба да се помине низ оган и вода пред да се излезе на чистина. Ако не се присилиш, нема да го победиш порокот.

Сè додека го носиме ова трошно тело, не можеме да бидеме без грев, ниту да живееме без мака и болка.

Со задоволство би уживале во мир без каков било јад, но бидејќи со гревот ја изгубивме невиноста, го изгубивме и вистинското блаженство.

Затоа мораме да бидеме трпеливи и да ја чекаме Божјата милост, додека не поминат неволјите и додека животот не го проголта смртното.

6. О, колку е кривка човечката природа, секогаш склона на гревови!

Денеска ги исповедуваш своите гревови, а утре повторно го правиш тоа што си го исповедал.

Ветуваш дека ќе внимаваш на себе, а по еден час правиш како ништо да не си ветил.

Затоа имаме многу причини самите себе да се понизуваме и никогаш да немаме високо мислење за себе, бидејќи сме толку слаби и непостојани.

Со нашата невнимателност за момент можеме да го загубиме тоа што тешко сме го стекнале со голем труд и милост.

7. Што ќе биде со нас до вечер, кога уште од утро сме толку млаки?

Тешко нам ако сакаме да се одмораме како да сме веќе во мир и сигурност, а во нашиот живот сè уште нема ни трага од вистинската светост!

Многу е потребно повторно да започнеме да се учиме на подобар живот, како послушни почетници; можеби така би можеле да се надеваме на поправка и на поголем духовен напредок во иднина.

Глава 23

Размислувај за смртта

1. Брзо ќе се заврши со тебе овде на земјава: значи, погледни во каква состојба си.

Човекот денеска е, а утре го нема, а кога го нема пред очите, брзо излегува и од спомените.

О, лудост и тврдост на човечкото срце кое мисли само на сегашноста, а не ја предвидува иднината!

Во секое свое дело, во секоја своја мисла треба да си таков како дека денес ќе умреш.

Ако имаш чиста совест, нема многу да се плашиш од смртта.

Подобро е да го избегнуваш гревот отколку да бегаш од смртта.

Ако денеска не си подготвен, како ќе бидеш утре?

Утре е неизвесен ден, и којзнае дали ќе ти биде даден на располагање?

2. За што служи долгиот живот кога толку малку се поправаме?

Долгиот живот не секогаш поправа, често тој ги умножува нашите гревови.

Дај Боже, на овој свет да поживееме честито само еден ден!

Многумина ги бројат деновите од своето обратување во верата, но во многу случаи не внимаваат на тоа колку малку се промениле, и колку неплодни биле тие години.

Ако е страшно да се умре, можеби е поопасно долго да се живее.

Блазе на оној на кого смртниот час му е секогаш пред очи и кој секој ден е подготвен да умре.

Ако некогаш си видел човек како умира, помисли дека и ти ќе поминеш по тој пат.

3. Наутро помисли дека нема да ја дочекаш вечерта, а кога ќе дојде вечерта, не ветувај си себеси дека ќе го видиш утрото.

Биди секогаш подготвен и живеј така што смртта да не те изненади.

Многумина ги однесува брзата и непредвидена смрт: „Зашто во кој час не мислите Синот Човечки ќе дојде.“

Кога тој последен час ќе дојде, ќе почнеш сосема поинаку да судиш за својот минат живот и горко ќе жалиш што беше толку немарен и мрзлив.

4. Колку е среќен и мудар оној што се труди во животот да биде онаков каков што сака да го најде смртта.

Зашто најголема вера во среќната смрт ни дава целосното презирање на светот, живата желба да напредуваме во добродетелите, љубовта спрема извршувањето на должностите, настојувањето да се страда поради грешките, брзината во послушноста, одрекнувањето од себеси и постојаноста во поднесувањето на секоја неволја од љубов спрема Исуса Христа.

Можеш да правиш многу добрини додека си здрав, но во болеста не знам што ќе можеш.

Малкумина се оние што стануваат подобри во болеста, како што се малкумина и оние што се посветуваат иако често одат на поклоненија (аџилаци).

5. Не доверувај им се на своите пријатели ни ближни, и не одложувај го своето спасение за подоцна, бидејќи луѓето ќе те заборават побрзо отколку што мислиш.

Подобро е да се погрижиш порано и да постелиш малку добрина пред себе отколку да се надеваш на туѓа помош.

Ако самиот сега не се погрижиш за себе, кој ќе се занимава со тебе во иднина?

Сега времето е многу драгоцено. Еве, сега е најдобро време, еве сега е денот на спасението.

Но, колку залудно го трошиш тоа што може да ти помогне да го заслужиш вечниот живот!

6. Ќе дојде време кога ќе посакуваш само еден ден, само еден час, за да ја очистиш својата душа, но не знам дали ќе го добиеш.

О брате мој, од какви опасности и од каков ужас би можел да се ослободиш кога уште во овој час би започнал да живееш во стравот Божји и да мислиш на смртта!

Учи се уште сега да живееш така што во часот на смртта ќе имаш повеќе причина да се радуваш отколку да се плашиш.

Научи се уште сега да умреш за светот, за да започнеш да живееш со Христа.

Научи се сега да презираш сè, за да можеш тогаш слободно да појдеш при Христа.

Скротувај го сега своето тело со страдање, за тогаш да си полн со самодоверба.

7. Лесноумниче, зошто замислуваш дека долго ќе живееш кога ни еден ден не ти е осигурен?

Колкумина биле излажани и одненадеж оттргнати од своето тело!

Колкупати си слушнал дека се вели: Оној човек погина од меч; оној се удавил; оној се скршил паѓајќи од височина; еден издивнал јадејќи, друг играјќи...

Еден пропаднал од оган, друг од железо, трет од чума, четвртиот од разбојнички раце.

И така на сите крајот им е смртта, и животот човечки поминува брзо како сенка.

8. Кој ќе се сеќава на тебе по твојата смрт, и кој ќе се моли на Бога за тебе?

Прави, прави сега, мој драг брате, сè што можеш, зашто не знаеш кога ќе умреш, ниту што те чека по смртта.

Додека имаш време, собирај бесмртно богатство.

Мисли само на своето спасение и занимавај се само со Божјите работи.

Направи си сега пријатели, славејќи ги светителите и угледувајќи се на нивните дела, за кога ќе си одиш од овој свет да те примат во вечните станови.

9. Живеј на земјава како патник и гостин, за кого земните работи не се ништо.

Сочувај го своето срце слободно и секогаш насочено кон Бога, зашто овде немаме град кој ќе остане.

Твоите молитви, твоите воздишки и твоите солзи секој ден нека се подигнуваат кон небото, за твојата душа, по смртта, да заслужи среќно да се пресели кај својот Бог. Амин.

Глава 24

За судењето и казната на грешниците

1. Во сè гледај на крајот на секоја работа, и помисли дека ќе застанеш пред неподмитливиот судија на кого ништо не му е скриено и кој не може да се омилистави со дарови, ниту прима извинувања, туку суди праведно.

О беден и малоумен грешнику! Што ќе му одговориш на Бога кој ги знае сите твои зли дела, кога понекогаш се плашиш и од погледот на разгневен човек?

Зошто не се подготвуваш за денот на судењето кога никој не ќе може да те оправдува и да те брани, зашто секој сам себеси ќе си биде доволно бreme?

Сега твојот труд донесува плод, твоите солзи се примени, воздишките слушнати, твојата тага го задоволува Бога и ја очистува твојата душа.

2. Има на земјава едно големо и спасоносно очистување за трпеливиот човек, кој изложен на неправда повеќе го ожалостува злобата на луѓето отколку навредата што му е нему нанесена, кој искрено се моли за оние што му се противат, и искрено им простува од сè срце, кој ако ги навреди другите, секогаш е подготвен да ги моли за простување, кој е наклонет повеќе на сочувството отколку на гневот, кој се усилива и го притиска телото за потполно да го потчини на духот.

Подобро е сега да се очистиш од своите гревови и да ги искорениш своите пороци отколку да чекаш за нив да страдаш на оној свет.

О, колку ние сами себе се лажеме со прекумерната љубов кон своето тело!

3. Што друго ќе проголта тој оган, освен твоите гревови? Што повеќе се штедиш сега себеси, што повеќе му угодуваш на своето тело, толку пострашна ќе биде твојата казна, и повеќе се подготвуваш за вечниот оган.

Човекот најстрого ќе биде казнет во работите во кои најмногу грешел.

Таму мрзливците ќе бидат прободувани со огнени шилци, а лакомците ќе бидат мачени со ужасен глад и со жед.

Блудниците и сладострасниците ќе бидат полевани со вжештена смола и смрдлив сулфур; завидливците, во својата болка ќе завиваат како бесни кучиња.

4. Нема порок кој ќе нема своја казна. Таму горделивците ќе бидат исполнети со збунетост, а скржавците ќе бидат осудени на најбедно сиромаштво.

Таму еден час во маки ќе биде пострашен отколку овде сто години во најстрогото страдање.

Овде понекогаш маката престанува и човек може да се теши со своите пријатели: таму нема одмор ни утеха за осудените. Потруди се сега и оплакувај ги своите гревови, за во часот на судењето да добиеш удел во спокојството на блажените.

Зашто тогаш праведниците ќе станат со голема сигурност против оние што некогаш ги угнетувале и презирале.

Тогаш ќе се крене на другите да им суди оној што денес покорно се потчинува на судењето на луѓето.

Тогаш безначајните и сиромашните ќе се охрабрат, а трепет од сите страни ќе ги опколи гордите.

5. Тогаш ќе се види дека мудар на овој свет бил оној што поради Христа умее да биде безумен и презрен.

Тогаш ќе се фалат маките трпеливо поднесени, и секоја злоба ќе ја затвори својата уста.

Тогаш секој побожен човек ќе се радува, а секој безбожник ќе тагува.

Тогаш маченото тело ќе се радува повеќе отколку постојано да било хрането со милини.

Тогаш простата облека ќе светне, а секоја фина облека ќе потемнее.

Тогаш сиромашната колиба ќе има поголема чест отколку позлатената палата.

Тогаш постојаното трпение ќе помогне повеќе отколку сета светска сила.

Простата послушност ќе биде издигната повеќе од сета мудрост на овој свет.

6. Тогаш повеќе ќе весели чистата и добра совест отколку учената филозофија.

Тогаш презирањето на богатството ќе значи повеќе отколку сето земно богатство.

Тогаш ќе бидеш повеќе утешен поради побожна молитва отколку поради избрани јадења.

Тогаш повеќе ќе се радуваш што си молчел отколку долго да си зборувал.

Тогаш повеќе ќе вредат светите дела отколку многуте убави зборови.

Тогаш ќе бидеш позадоволен од мачниот и работлив живот отколку од сите земни задоволства.

Значи, научи сега малку да трпиш, за тогаш да бидеш ослободен од потешки работи.

Испробај првин овде што ќе можеш подоцна. Ако не можеш сега да издржиш толку малку, како после ќе ги поднесеш вечните маки?

Ако сега и најмалата болка те прави толку нестрплив, што ќе биде со пеколните маки?

Има, знај го тоа, две радости кои не можат да се спојат: не можеш да ги вкусиш земните страсти и потоа да владееш со Исуса Христа.

7. Што ти вреди ако до денес си живеел во чест и милини, ако мораш овој час да умреш?

Сè е, значи, суета, освен да се љуби Бог и нему единствениот да му се служи.

Зашто оној што го љуби Бога со сето срце, не се плаши ни од смртта, ни од казната, ни од судот, ни од пеколот, зашто совршената љубов ни дава сигурен приод при Бога.

А не е чудо што оној што сè уште го љуби гревот се плаши од смртта и од судот.

Сепак, ако љубовта сè уште не те одделила од злото, добро е ако барем стравот те одвратува од него.

Оној што го нема стравот Божји, не може долго да издржи во доброто и брзо ќе падне во замките на ѓаволот.

Глава 25

Грижи се ревносно за поправката на својот живот

1. Биди буден и ревносен во службата на Бога и често прашувај се зошто си дошол овде и зошто си го оставил светот? Зарем не за да живееш за Бога и да станеш духовен?

Значи, гори со желбата да напредуваш зашто скоро ќе ја примиш платата за својот труд и тогаш нема да има страв или тага околу тебе.

После малку работа, доаѓа голем одмор, вечна радост.

Ако останеш ревносен и верен во своите дела, и Бог ќе биде верен и великодушен во наградите.

Цврсто надевај се дека ќе го достигнеш вечното блаженство, но немој да сметааш дека си сигурен, за да не паднеш во немар или во суета.

2. Кога некој се колебал често, полн со неспокојство, помеѓу стравот и надежта, и еден ден притиснат со тага, влегол в црква и паѓајќи на колена пред олтарот вака размислувал во себе: О, кога би знаел дали ќе издржам! Во тој час го почувствувал во душата овој божествен одговор: Кога би знаел, тогаш што би правел? Прави го сега тоа што би сакал да го правеше тогаш и ќе имаш мир.

Утешен и зајакнат во истиот час, тој потполно се предал на Божјата волја и неговото неспокојство исчезнало.

Оттогаш не сакал повеќе љубопитно да испитува што ќе му се случи во иднината, туку се зафатил само единствено за тоа да ја запознае совршената Божја волја, за да започне и да го доврши секое добро дело.

3. Верувај во Господа, вели пророкот, и твори го доброто; тогаш остануваш во земјата и ги уживаш нејзините добра.⁷

Едно е тоа што одвратува од напредокот и ревната поправка, а тоа е стравот пред тешкотиите и маката во работата.

Навистина, повеќе од сите напредуваат во добродетелта оние што најхрабро се присилуваат себеси да го победат тоа што им е најтешко и најспротивно.

Зашто човекот толку повеќе напредува и заслужува толку повеќе милост колку што повеќе се совладува и се скротува самиот себе.

4. Вистина е дека не мора баш сите еднакво да се совладуваат и скротуваат.

Сепак, многу повеќе ќе напредува човекот кого го исполнува пламената ревност, иако има многу повеќе страсти, отколку другиот кој во тој поглед е подобар, но е лабав во побожноста.

Две работи особено помагаат да се изврши големата поправка: со сила да се оттргнеме од она на што нè мами

⁷Ps. 36,3

грешната природа и од срце да се трудиме да ја стекнеме добродетелта која ни е најпотребна.

Особено гледај да ги избегнеш и победиш маните што кај другите најмногу ти пречат.

5. Користи се со сè за своето напредување. Ако видиш добри примери или слушнеш за нив, потруди се да ги поддржуваш.

А, ако видиш нешто прекорно, внимавај и самиот да не го направиш истото; или, ако некогаш и си го направил, труди се брзо да го поправиш.

Како што твоето око гледа на другите, така и другите гледаат на тебе. Колку е утешно и слатко да ги видиш духовниците ревносни, побожни, вредни, верни чувари на редот!

Спротивно на тоа, колку е жалосно и тешко да се видат како не живеат во ред и не го исполнуваат она за кое се повикани.

Колку е штетно за тебе ако ги занемариш должностите на својот повик и го свртиш своето срце кон работите што не ти се доделени!

6. Секавај се на она што си го ветил, и сликата на Распнатиот секогаш нека ти е пред очите.

Кога ќе размислуваш за животот на Исуса Христа, треба да се срамиш што не си се потрудил повеќе за да му станеш посличен, иако веќе долго одиш по патот Божји.

Духовникот кој сериозно и побожно размислува да го следи животот и страдањето на Спасителот, ќе најде во тоа

размислување изобилство од сè што му е корисно и нужно, и нема потреба покрај Исуса да бара нешто подобро.

О, кога распнатиот Исус би влегол во нашето срце, колку брзо и доволно би сме се поучиле!

7. Ревносниот духовник со задоволство прима сè и се покорува лесно на сè што му се заповеда.

Мрзливиот и немарен духовник трпи жалост по жалост и насекаде е во тесно, бидејќи од внатрешната утеха е лишен, а скратено му е да ја бара надвор.

Духовникот кој живее без дисциплина е изложен на голема пропаст.

Оној што бара помалку стеснат и помалку строг живот, секогаш ќе биде во тесно, зашто или ова или она нема да му биде по волја.

8. Што прават другите духовници кои по манастирите живеат според строгите манастирски правила?

Тие ретко излегуваат, живеат повлечено, сиромашно се хранат, грубо се облекуваат; многу работаат, малку зборуваат, долго бдеат, рано стануваат, долго му се молат на Бога, често читаат и во сè одржуваат најголема точност.

Погледни ги картузијанците, цистеријанците и другите духовници и духовнички на различните редови, кои секоја ноќ стануваат и му пеат пофалби на Бога.

И затоа би било срамно ако мрзливоста те оддалечува од светиот чин тогаш кога толку многу духовници започнуваат да го слават Господа.

10. О, кога никогаш не би имал ништо друго да работиш, освен постојано со сето срце и со сета уста да го

славиш Господа!

Кога никогаш не би морал да јадеш, ни да пиеш ни да спиеш, туку секогаш само Бога да го фалиш и да му служиш. Тогаш би бил многу посреќен отколку сега кога си потчинет на телото и на сите негови потреби.

Дај Боже да се ослободиме од тие потреби за да можеме да мислиме само на храната на својата душа, со која толку ретко се храниме!

10. Кога човекот ќе го постигне тоа да не ја бара својата утеха во никое создание, тогаш започнува целосно да му припаѓа на Бога, и тогаш што и да се случи, секогаш ќе биде задоволен.

Тогаш тој не се радува на никаква добивка, ниту се жалости поради каква било загуба, туку сиот, со потполна доверба му се предава на Бога кој е сè во сè; за кого ништо не пропаѓа и не умира; туку за кого сè живее, и кого сè го слуша без одложување.

11. Помни секогаш дека крајот ти се приближува и дека изгубеното време не се враќа.

Добродетелта не се достигнува без мака и постојано напрегање. Ако почнеш да попушташ, ќе започнеш да паѓаш.

Но, ако истраеш во ревноста, ќе најдеш голем мир и трудот ќе ти биде олеснет со Божјата милост и поради љубовта кон добродетелта. Побожниот и ревносен човек е подготвен на сè.

Потешко е да се противиш на пороците и страстите отколку да се поднесува телесниот замор.

Оној што не ги избегнува малите грешки, малку по малку ќе падне во поголемите. Ќе бидеш весел навечер ако денот корисно си го употребил.

Внимавај на себе, поттикнувај се, опоменувај се; и што било да прават другите, немој да се занемариш себеси.

Ќе напредуваш само толку колку што самиот себе ќе се надвлдееш. Амин.

КНИГА ВТОРА

КАКО ЌЕ ВЛЕЗЕШ ВО ДУХОВНИОТ ЖИВОТ

Глава 1

Разговор со себеси

1. Царството Божјо е во вас внатре,⁸ рече Господ.

Припадни му на Господа со сето срце, напушти го овој беден свет и душата ќе ти најде мир.

Научи се да ги презираш надворешните работи и да се предадеш на внатрешните и ќе видиш како Божјото царство доаѓа при тебе.

Имено, царството Божјо е правда и мир и радост во Светиот Дух, а тоа не им е дадено на безбожниците.

Исус Христос ќе дојде при тебе и ќе те исполни со својата утеха ако во себе му подготвиш стан достоин за него.

Сета негова слава и сета негова убавина е однатре, и таму му се допаѓа.

Тој често го посетува внатрешниот човек, мило разговара со него, а неговата утеха е слатка, неговиот мир е неисцрпен, а неговата доверливост е чудесна.

2. Верна душо, побрзај да го подготвиш срцето за женикот, за да се смилува и да дојде, и да се удоми во тебе.

⁸ Лк. 17,21

Зашто рече: Кој има љубов кон мене, ќе го држи мојот збор, и кај него ќе дојдеме и во него ќе се удомиме.⁹

Значи, направи место за Исус, а на сè друго забрани му да влезе. Кога го имаш Исус, богат си, и тој ти е доста.

Тој ќе бдее за тебе, верно ќе се грижи за тебе, така што ништо не ќе мора да очекуваш од луѓето.

Бидејќи луѓето брзо се менуваат и одеднаш те напуштаат; а Христос ќе остане во век, ќе стои цврсто покрај тебе докрај.

3. Не треба многу да се потпираш на слабиот и смртен човек, дури и ако ни е корисен и мил, и не треба многу да се жалостиме ако понекогаш ни се попречи на патот и се крене против нас.

Оние што денеска се со тебе, утре можат да се против тебе и обратно; често се вртат како ветрот.

Сета своја доверба дај му ја на Бога; тој нека биде твојот страв и твојата љубов.

Тој ќе одговара за тебе и ќе го направи тоа што е најдобро.

Зашто овде немаме град кој ќе остане: на кое било место да си, туѓинец и патник си; и никогаш нема да имаш мир, сè додека тесно не се соединиш со Христа.

4. Зошто брзаш насекаде кога овде не е местото на твојата почивка?

На небото мора да биде твојот стан, а на сè земно мора да гледаш како на поминување.

⁹ Јн. 14,23

Сите работи поминуваат, и ти поминуваш со нив.

Внимавај да не се прилепиш за нив за да не им станеш роб и да не пропаднеш.

Мислата постојано нека ти се искачува кон Севишниот, а молитвата кон Исуса Христа.

Ако сè уште не умееш да се воздигнеш до размислувањето за небеските работи, размислувај за страданијата на Спасителот и почивај во неговите свети рани.

Зашто ако со љубов прибегнеш кон тие свети рани и нивните драгоцени траги, веднаш ќе почувствуваш голема поткрепа во времето на неволјата; и нема многу да се грижиш поради тоа што луѓето те презираат и лесно ќе ги поднесуваш зборовите на озборувачите.

5. Христос беше презрен од луѓето на овој свет, и во најсилни маки, напуштен од своите, од пријателите, сред исмејувањата.

Христос сакаше да страда и да биде презрен, а ти се осудуваш да се жалиш!

Христос имаше противници и клеветници, а ти би сакал да имаш само пријатели и добротвори!

Кога не би доживеал ништо спротивно, како би заслужило награда твоето трпение?

Ако не сакаш ништо да претрпиш, како ќе бидеш пријател Христов?

Трпи со Христа и поради Христа ако сакаш да владееш со Христа.

6. Ако само еднаш си влегол во срцето Исусово и си почувствувал малку од неговата љубов, малку ќе се

грижиш за она што може да ти пречи или да ти годи. Ќе се радуваш на нанесената срамота зашто Исусовата љубов го учи човекот да се презира самиот себе.

Оној што ги љуби Исуса и вистината, човекот навистина духовен и ослободен од секоја грешна желба, може слободно да се сврти кон Господа, и подигнувајќи се со духот над самиот себе да ужива во вечната радост пред речениот час.

7. Оној што ги цени работите според она што тие се, а не според зборовите и мислењето на луѓето, навистина е мудар и учен; него повеќе го учи Бог отколку луѓето.

За оној што знае да живее со внатрешниот живот и малку се грижи за светските работи, секое место и секое време му се згодни за да ги исполнува своите побожни должности.

Духовниот човек брзо може да се прибере зашто никогаш не се губи во надворешните работи.

Надворешните работи и задачи, неизбежни во извесно време, не го збунуваат; тој ги прима работите онака како што доаѓаат.

Оној што утврдил ред во себе не се возбудува поради тоа што во другите има добро или зло.

Човекот има толку грижи и препреки колку што самиот си ги создава.

8. Кога би бил она што би требало да бидеш, со чисто срце и целосно невин, сè би му помагало на твоето добро и твојот напредок.

Но, тебе многу работи не ти се допаѓаат и често те збунуваат бидејќи сè уште целосно не си умрел за себе самиот, ниту си се одвоил од сè земно.

Ништо толку не го валка и не го збунува човечкото срце колку неуредната љубов кон созданијата.

Ако ја отфрлиш надворешната утеха, ќе можеш да се вдлабочиш во небеските работи и често ќе се радуваш во духот.

Глава 2

Покорно предај му се на Господа

Не грижи се многу за тоа кој е за тебе, а кој против тебе, туку грижи се Бог да биде со тебе во сè што правиш.

Имај чиста совест и Бог сигурно ќе те чува.

Сета човечка злоба не може да му наштети на оној кого Бог го заштитува.

Ако знаеш да молчиш и да трпиш, сигурно ќе ја видиш Божјата помош.

Тој знае за времето и за начинот, кога и како ќе те ослободи, затоа мораш да се предадеш во неговите раце.

Помошта доаѓа од Бога, и тој ќе ти прости за забуната.

За да останеме во поголема понизност, често е многу добро другите да ги познаваат нашите слабости и да ни ги префрлаат.

2. Кога човек се понизува поради своите грешки, тој лесно ги стивнува и другите и без мака се помирува со оние што се гневни на него.

Бог го штити и го ослободува понизниот; го љуби и го теши покорниот; кон понизниот се приклонува; на понизниот му дава голема милост, а по понизувањето го воздигнува во слава.

На понизниот му ги открива своите тајни; го повикува и благо го привлекува кон себе.

Каква срамота и да дочека понизниот човек, тој е мирен бидејќи се потпира на Бога, а не на светот.

Не мисли дека си направил напредок ако не се сметаш себеси за последен од сите.

Глава 3

За мирољубивиот човек

1. Сочувај го најпрвин својот мир и тогаш ќе можеш да им го дадеш и на другите.

Мирољубивиот човек е покорисен од учениот.

Страсниот човек и самото добро го преобратува во зло и лесно верува во злото.

Мирољубивиот и добар сè приведува кон добро.

Оној што е цврст во мирот не мисли зло за никого. Незадоволниот и вознемирен човек го мачат секакви сомненија; тој никогаш нема одмор, ниту ги остава другите на мир.

Тој често го зборува тоа што не би требало да се каже, а го прави тоа што не би требало да се прави.

Тој внимава како другите ги исполнуваат своите должности, а ги занемарува своите.

Биди строг првин кон себе и тогаш ќе можеш праведно да бидеш строг и кон својот ближен.

2. Ти со задоволство ги оправдуваш и ги разубавуваш своите дела, а не сакаш да примиш ничие оправдување.

Поправично би било себеси да се обвинуваш, а својот брат да го оправдуваш. Ако сакаш другите да те трпат тебе, трпи ги и ти другите.

Погледни колку си далеку од вистинската љубов и смиреност која никогаш не се лути и не се гневи освен самата на себе.

Не си направил ништо особено добро ако живееш со благи и добри луѓе, зашто тоа ни годи по природа на сите; секој го сака мирот, и ги љуби оние што мислат како него.

Но, да може мирно да се живее со груби, сурови и пакосни или разуздани, или непријателски расположени кон нас луѓе, е голема милост и храбро дело достоино за пофалба.

3. Има луѓе што се во мир со себе и со другите.

Но, ги има и такви што немаат мир, а ни на другите не им го даваат; тие се неподносливи за другите, а уште неподносливи за себе.

Ги има и такви што се трудат да останат во мир и кои се трудат и на другите да им го дадат.

Сепак, секој мир во овој беден живот повеќе е доброволно страдање отколку ослободување од страдањето.

Оној што знае најдобро да трпи ќе има најголем мир. Тој е победник на самиот себе и господар на светот, Христов пријател и наследник на небото.

Глава 4

За невиноста на срцето и за чистите намери

1. Човекот се подигнува над земјата на две крилја: со невиноста и чедноста.

Невиноста мора да биде во намерата, а чедноста во желбата.

Невиноста го бара Бога; чедноста го наоѓа и ужива во него.

Ниедно добро дело нема да ти биде тешко ако го ослободиш срцето од секоја грешна желба.

Кога го сакаш само она што Бог го сака, и што му користи на ближниот, тогаш ќе ја уживаш внатрешната слобода.

Ако срцето ти е чисто, секое создание ќе ти биде огледало на животот и книга полна со свети поуки.

Нема толку мало и незнајно создание кое не би претставувало слика на Божјата добрина.

2. Кога би имал доволно невиност и чистота, без препрека би гледал и добро би разбирал сè. Чистото срце ги просира небото и пеколот.

Секој суди за надворешните работи според она што е во него.

Ако има некаква радост на светов, неа ја ужива човекот со чисто срце.

А ако има јад и мака, нив лошата совест ги познава подобро од кој било друг.

Како што железото во огнот ја губи 'рѓата и станува сјајно, така и човекот кој сиот му се предава на Бога се ослободува од својата немоќ и се менува во нов човек.

3. Кога човек започнува да премалува, се плаши и од најмала работа и жедно прима утехи однадвор.

Но, кога ќе почне совршено да се совладува и храбро да оди по Божјиот пат, тогаш го смета за ситница тоа што порано му било најтешко.

Глава 5

Како треба да размислуваме за себеси

1. Не смееме премногу да си веруваме сами на себе зашто често ни недостигаат милост и разум.

Во нас има малку светлина, а и неа немарот лесно ја згаснува.

Ние често и не забележуваме колку сме слепи во душата.

Лошите дела често ги оправдуваме со полоши.

Понекогаш нè покренува страста, а ние мислиме дека тоа е ревност.

Кај другите ги критикуваме малите грешки, а за себе си допуштаме поголеми.

Ние сме чувствителни и брзо го мериме она што го поднесуваме од другите, а не мислиме на она што другите го поднесуваат од нас.

Оној што за себе праведно би судел, би почувствувал дека нема право да суди строго за никого.

2. Духовниот човек, повеќе од сè, се грижи за себе, а оној што внимава на себе, лесно молчи за другите.

Никогаш не ќе бидеш духовен ни побожен ако не молчиш за она што не се однесува на тебе и ако главно не се занимаваш со себе.

Ако се предадеш само на себе и на Бога, надворешните работи малку ќе те трогнуваат.

Со што се занимаваш кога не мислиш на себеси? И што ти користеше тоа што сè си прегледал, а себеси си се заборавил?

Ако сакаш да имаш мир и навистина да се соединиш со Бога, напушти сè друго и мисли само на себе.

3. Многу ќе напредуваш ако се ослободиш од сите земни грижи.

А многу ќе заостанеш ако се грижиш за работите на овој свет.

Во твоите очи ништо нека не биде велико, возвишено, мило и сакано, освен единствениот Бог и тоа што од Бога доаѓа.

Сметај ја за суета секоја утеха која почива на човечко создание.

Душата која го љуби Господа презира сè што е под него.
Само вечниот и бесконечен Бог кој сè исполнува е
утеха на душата и вистинска радост на срцето.

Глава 6

За радоста на чистата совест

1. Славата на добриот човек е во сведоштвото на чистата совест.

Имај чиста совест и секогаш ќе бидеш радосен.

Чистата совест може многу да поднесе и таа е полна со радост и во неволјата.

Нечистата совест е секогаш плашлива и вознемирена.

Слатко ќе се одмораш ако твоето срце ништо не ти префрла.

Радувај се само тогаш кога нешто добро си направил.

Лошите никогаш не чувствуваат вистинска радост, ниту внатрешен мир, бидејќи нема мир за безбожниците¹⁰, вели Господ.

Иако велат: мирни сме, нема злото да дојде врз нас, и кој ќе се осмели да ни наштети? - не верувај им: зашто од-ненадеж ќе најде Божјиот гнев и нивните дела ќе се претворат во ништо, и нивните мисли ќе пропаднат.

¹⁰ Иса. 48,22

2. На оној што љуби не му е тешко да се фали со своите неволји, зашто така да се фалиш, значи да се фалиш со крстот Господов.

Пофалбата која ја даваат и ја примаат луѓето е со краток век.

По таквата пофалба секогаш следува жалоста.

Пофалбата на добрите луѓе е во нивната совест, а не во устата на луѓето.

Радоста на праведниците е од Бога и во Бога, и нивното веселие доаѓа од вистината.

Кој ја сака вистинската и вечна радост, не се грижи за пофалбите на овој свет.

А оној што ја бара светската слава или барем ако не ја презира со сета своја душа, покажува дека малку ја љуби небеската слава.

Голем душевен мир ужива оној кого не го возбуждаат ни пофалбите ни укорите.

3. Лесно ќе биде задоволен и мирен оној на кого совеста му е чиста.

Нема да си подобар ако те фалат, ни полош ако те кудат.

Што си тоа си, и не можеш да се наречеш поголем отколку што си пред Бога.

Ако добро го испиташ своето срце, малку ќе те збунува тоа што зборуваат луѓето за тебе.

Човекот го гледа тоа што е на очите, а Господ гледа на срцето.

Човекот гледа на делата, а Бог ја одмерува намерата.

Да се прави секогаш добро и малку да се цениш себеси, е знак на смирената душа.

Да не се бара утеха од никое создание, е знак на голема чистота и голема вера.

4. Оној што не бара сведоштво од луѓето покажува дека потполно му се предал на Бога.

Зашто не е вреден оној што самиот себе се фали, вели апостол Павле, туку оној кого Господ го фали.¹¹

Животот со Бога во внатрешноста и неврзувањето за надворешните работи, тоа го претставува духовниот човек.

Глава 7

Љуби го Исуса Христа повеќе од сè на светот

1. Блазе на оној што разбира што значи да се љуби Исус, а да се презре самиот себе поради Исуса!

Треба да се остави љубеното поради љубениот, зашто Исус сака да го љубиме само него над сè друго.

Љубовта кон него треба да нè одвои од секоја друга љубов зашто Исус сака да биде љубен над сè во светов.

Љубовта спрема луѓето е лажлива и непостојана; љубовта спрема Исуса е верна и постојана.

Оној што се врзува за работите, ќе падне како нив, и со нив; оној што ќе му се предаде на Исус, е утврден за навек.

¹¹ 2. Кор. 10,18

Љуби го и чувај го како пријател оној што нема да те напушти ни тогаш кога сите ќе се одвратат од тебе, и кој, кога ќе дојде крајот, нема да те остави да пропаднеш.

Сакал или не, еден ден ќе мораш да се одделиш од сите.

2. Држи се до Исус и во животот и во смртта, и довери се на верноста на оној што единствено може да ти помогне кога сè друго ќе те остави.

Таков е твојот љубимец: тој не сака поделба, тој сака во твоето срце да е сам и во него да владее како цар на својот престол.

Ако умееш од своето срце да се одделиш од секое создание, Исус со задоволство ќе домува во тебе.

Ќе видиш дека си изгубил сè што си изградил на луѓето, а не на Исуса.

Не верувај и не потпирај се на трската која ја ниша ветрот, зашто секое тело е трева¹² и сета слава негова ќе пропадне како полскиот цвет.

Брзо ќе се измамиш ако судиш за луѓето според тоа што се гледа однадвор.

Место утехата и користа што ги бараш во нив, често ќе доживееш само штета.

Ако го бараш Исус во сè, сигурно ќе го најдеш.

А ако самиот себеси се бараш, ќе се најдеш, но за своја пропаст.

¹² Иса. 15,6

Зашто човекот кој не го бара Исус, си прави себеси повеќе зло отколку што би можеле да му наштетат сите негови непријатели заедно и целиот свет.

Глава 8

За близината која љубовта ја создава помеѓу Исус и верната душа

1. Кога Исус е кај тебе, сè е добро и ништо не ти изгледа тешко; штом Исус си оди, сè е тегобно.

Кога Исус не зборува во тебе, не вреди никаква утеха, но ако Исус рече само еден збор, чудесно се утешуваш.

Зарем Марија Магдалена не стана веднаш од местото на кое плачеше кога Марта ѝ рече: Учителот дојде и те вика.¹³

Блажен е часот кога Исус повикува од солзите во радоста на душата!

Колку си сув и нечувствителен без Исус!

И колку си лесноумен и суетен ако сакаш нешто друго надвор од Исус.

Не значи ли тоа загуба поголема отколку да си го изгубил сиот свет?

2. Што може да ти даде светот без Исус?

Да се биде без Исус е жив пекол; да се биде со Исус е рај полн со милини.

¹³ Јн. 11,28

Ако е Исус со тебе, никаков непријател не може да ти наштети.

Кој ќе го најде Исус, нашол големо богатство, богатство над секое богатство.

Кој го изгубил Исус, изгубил многу повеќе отколку да го изгубил целиот свет.

Да се живее без Исус е врв на сиромаштвото; да се биде соединет со Исус, значи да се има неисцрпно богатство.

3. Голема вештина е да се умее да се зборува со Христа, и голема мудрост да се знае да се задржи покрај себе.

Биди покорен и смирен и Исус ќе биде со тебе.

Биди побожен и тих, и Исус ќе остане покрај тебе.

Исус брзо ќе се оддалечи од тебе, и ти ќе ја изгубиш неговата милост, ако премногу се наклонуваш кон светот.

А ако него го оддалечиш и го изгубиш, кој ќе биде твое прибежиште и кој друг пријател ќе го бараш?

Без пријател не можеш среќно да живееш, а ако Исус не е за тебе пријател над сите пријатели, не надевај се на друго освен на жалост и пустота.

Колку си непаметен ако својата надеж и радост ги ставаш во некој друг.

Мора да ти биде подраго целиот свет да е против тебе отколку да ја заслужиш немилоста Исусова.

Значи, меѓу сите други што ти се драги, Исус нека ти биде посебен љубимец.

4. Љуби ги сите други поради Исус, а Исус поради него самиот. Тој единствено треба да биде љубен на посебен

начин, со сета љубов, зашто само тој е добар и верен меѓу сите пријатели.

Поради него и во него љуби ги своите пријатели и непријатели и моли му се за сите, за сите да го запознаат и да го љубат.

Не посакувај никогаш посебна пофалба и љубов од луѓето; тоа му припаѓа само на Бога, на кого му нема еднаков.

Не посакувај некој да се занимава со тебе во своето срце, и ти самиот не занесувај се со љубов спрема никого, туку Исус нека биде во тебе и во секој добар човек.

5. Биди чист и слободен внатре без вплеткување со кое било создание.

Треба да отфрлиш сè, и да му принесеш на Бога чисто срце, ако сакаш да бидеш спокоен и да испиташ и да видиш колку е добар Господ.

И навистина, до тоа нема да дојдеш ако неговата милост не те пресретне и не те привлече; за на тој начин, ослободен од сè, да се соединиш со него.

Зашто кога Божјата милост ќе го посети човекот, тој тогаш може сè, а кога таа ќе го остави, тој е беден и немоќен, оставен само на казнување.

Но, ни тогаш не смее да стане малодушен или очаен, туку мора мирно да се потчини на Божјата волја и да трпи сè што ќе го снајде, во слава на Исуса Христа, зашто по зимата доаѓа летото, по ноќта денот, а по бурата голема тишина.

Глава 9

Лиши се од секоја човечка утеха

1. Не е тешко да се презре човечката утеха кога те поткрепува Божјата утеха.

Но голема, многу голема работа е да се лишиш истовремено и од човечката и од Божјата утеха, во слава на Бога и со задоволство да се поднесува прогонството на срцето; за себе ништо да не се бара, ниту да се мисли за своите заслуги.

Има ли нешто чудно во тоа што си весел и побожен кога Божјата милост ќе слезе врз тебе? Тој час го посакуваат сите.

Лесно и радосно напредува оној кого милоста го поддржува. Како би почувствувал товар кога го носи Семоќниот и кога го води највишиот водач?

2. Ние секогаш бараме некое олеснување и човекот тешко се одрекнува од себеси.

Светиот маченик Лаврентиј ги победи светот и лојалноста која го поврзуваше со неговиот епископ, зашто го презре сето она со кое светот заведува, и мирно трпеше, од љубов спрема Исуса Христа, да го одвојат од првосвештеникот Сикст, кого многу го љубеше.

Од љубов спрема Творецот ја совлада љубовта спрема човекот; на човечкото тешење му ја претпостави божествената волја.

Научи се и ти поради Божјата љубов да го оставиш најблискиот и најдраг пријател.

А, ако се случи пријателот да те остави тебе, немој тоа да ти биде тешко зашто знаеш дека еден ден, сепак, ќе мораме да се поделиме од сите.

3. Без голема и долга борба со себеси, човекот не може да научи целосно да се победи и сета своја љубов да ја пренесе на Бога.

Кој се потпира на себеси, лесно трча по човечката утеха.

Но, оној што има вистинска љубов спрема Христа и ревност во добродетелта, не е жеден за такво тешење, ниту ги бара земните радости; тој повеќе сака да биде испушван и да трпи неволја заради Христа.

4. Кога Бог ќе ти додели некоја душевна утеха, прими ја како милост, но знај дека тоа е Божји дар, а не твоја заслуга.

Немој со неа да се воздигнуваш, немој премногу да ѝ се радуваш, немој со неа премногу да се понесеш, туку таа милост нека те направи попонижен, повнимателен, побогобојазлив во твоите дела, зашто тој час ќе помине, и испушенијата ќе се вратат.

Кога утехата ќе ти биде одземена, немој веднаш да очајуваш, туку чекај понизно и трпеливо посета од небото, зашто Бог може пак да те посети и уште повеќе да те утеши.

Ова не е ни ново ни чудно за оние што се искусни на Божјите патишта, зашто и големите светители и староза-

ветните пророци честопати ја почувствувале оваа променливост.

5. Затоа, некој чувствувајќи го присуството на милоста, повикал: И си реков во своето добро, никогаш нема да се поколебам.

А кога милоста го напуштила, додал: Ти го одвроти своето лице, и јас се збунив.

Но, во таа збрка тој не очајува, туку го моли Господа поревно говорејќи: Тогаш повикав кон тебе, Господи, кон својот Бог извикав.

Најпосле, тој го собира плодот од својата молитва и покажува дека бил ислушан: Господ го ислуша гласот на моето молење! Господ е моја сила и мој штит.

Но, како? И ти го промени мојот плач во радост, ја симна од мене жалосната облека, и ме опаши со веселие.¹⁴

Кога така се случувало со најголемите светители, ние слабите и сиромашните не смееме да ја губиме храброста ако денес почувствуваме побожност, а утре премаленост, зашто духот Божји доаѓа и си оди според своја волја. Затоа блажениот Јов рекол: Го посетуваш човекот секое утро, и секој час го искушуваш.¹⁵

6. Значи, во што да се надевам и на што да се доверам ако не единствено на големата Божја милост и на очекувањето на небеската милост?

Зашто, било да сум среде добри луѓе, побожни духовници и верни пријатели; било да читам свети книги и

¹⁴ Пс.29,7-12

¹⁵ Јов 7,18

убави беседи; било да слушам слатки побожни песни; сето тоа малку помага и слабо допира кога милоста ќе се повлече и ќе ме остави во мојата беда.

Тогаш нема подобар лек од понизно трпение и преданост на Божјата волја.

7. Никогаш не сум видел толку побожен и толку совршен човек, кој никогаш не почувствувал дека милоста го напушта и неговата побожност се намалува.

Ни еден светител не бил толку високо воздигнат, ни толку просветлен за да не биде искушуван порано или подоцна.

Зашто не е достоин да се воздигне до Бога оној што не претрпел маки поради Бога.

Обично, искушението е претходник на утехата која доаѓа по него.

Зашто на оние што се искушувани им е ветена небеска утеха. Кој ќе победи, вели Господ, ќе му дадам да јаде од дрвото на животот.¹⁶

8. А Бог дава утеха, за човекот да има повеќе сила за да ги поднесува неволјите.

По неа доаѓа искушението, за да не се понесе во доброто.

Зашто ѓаволот не спие, и телото сè уште не е умртвено, затоа немој да престанеш да се подготвуваш за борба, зашто и одлево и оддесно имаш непријатели кои никогаш не мируваат.

¹⁶ Откр. 2,7

Биди благодарен на Божјата милост

1. Зошто бараш одмор кога си роден за работа?

Подготвувај се повеќе за трпење отколку за утеха, и повеќе за да го носиш крстот отколку да уживаш во радоста.

Кој е човекот на овој свет кој со задоволство не би примал духовни радости и утехи, кога би можел секогаш да ги има?

Зашто духовната утеха ги надминува сите светски милини и сите телесни уживања.

Сите светски милини се или суетни или срамни; само духовната утеха е блага и чиста, изникната од добродетелта, и од Бога дадена во чистите срца.

Но, никој не може по своја волја да ужива во божествената утеха зашто искушението никогаш долго не изостанува.

2. Лажната слобода на духот и големата доверба во самиот себе се голема пречка за посетата одгоре.

Бог му направил голема добрина на човекот кога му ја подарил милоста на утехата, но човекот прави големо зло кога не му благодари на Бога за овој дар, и кога не го припишува на Божјата добрина.

Ако милоста не тече обилно во нас, тоа значи дека ние не сме благодарни кон нејзиниот дарител, и дека не враќаме сè на нејзиниот извор од кој таа потекнува.

Милоста никогаш не му се одрекнува на оној што ја прима благодарно, и Бог на понизниот му го дава тоа што на гордиот му го одзема.

3. Јас не ја сакам утехата што ми го одзема смиренieto и не тежнеам кон мудроста која води во гордоста.

Зашто сè што е воздигнато не е свето; сè што е слатко не е добро; секоја желба не е чиста; сè што на човекот му е мило, не му е по волја на Бога.

Јас ја сакам милоста која ме прави попокорен, повнимателен, поспособен да се одрекам од себеси.

Човекот што ги почувствувал дарот на милоста и тежината на нејзиното одземање нема себеси да си припишува никакво добро; тој попрво ќе ги признае своето сиромаштво и својата беда.

Дај му го на Бога Божјото; а сè што е твое, припиши си го само на себе. Слави го Бога поради неговата милост и признај дека, немајќи ништо свое освен гревот, не заслужуваш ништо друго освен праведна казна.

4. Барај го секогаш најниското и ќе го добиеш највисокото, зашто она што е највисоко се потпира на она што е најниско.

Најголеми светители во Божјите очи се оние што во своите очи се најмали; и колку што заветот е повозвишен, толку срцата им се попонижни.

Тие што се полни со вистина и небеска слава не жеднеат за суетната светска слава.

Тие што се вкоренети и утврдени во Бога никогаш не се превознесуваат.

Припишувајќи му го на Бога сето добро што го при-миле, тие не ја бараат славата што ја даваат луѓето, туку ја посакуваат само онаа што доаѓа од Бога; нивна единствена желба е Бог да се слави во нив и во сите светители и секогаш тежнеат кон таа единствена цел.

5. Значи, биди благодарен на најмалата милост, и така ќе заслужиш да добиеш и поголема.

Најмалиот дар и најмалата милост нека ти бидат драгоцени исто колку и најпрекрасниот дар и најнеобичната милост.

Ако помислиш на величината на Дарителот, ништо од она што тој ти го дава нема да ти изгледа мало и невредно.

Зашто ништо не може да биде мало што го дарува великиот Бог.

И самите страданија и казни кога доаѓаат од него при-мај ги радосно: зашто заради нашето спасение тој доз-волува сето тоа да ни се случува.

Ако сакаш да ја сочуваш Божјата милост, биди благо-дарен кога ти се дава, а трпелив кога ти се одзема. Моли му се на Бога да ти биде вратена; и биди смирен и внимателен за да не ја изгубиш.

**Малкумина се оние што го љубат крстот
на Исус Христа**

1. Многумина го љубат Исусовото небеско царство, а малкумина се тие што би го понеле неговиот крст.

Многумина ја посакуваат неговата утеха, а малкумина го љубат неговото страдание.

Многумина сакаат да се со него на трpezата, а малкумина се тие што сакаат да постат со него.

Сите сакаат да ја делат неговата радост, а малкумина сакаат нешто да претрпат поради него.

Многумина одат по Исус до прекршувањето на лебот, а малкумина до пitiето од чашата на страданието.

Многумина се восхитуваат на неговите чудеса, а малкумина одат по него до погибелот на крстот.

Многумина го љубат Исус додека не ги снајде некаква неволја.

Многумина го благословуваат и го фалат додека ја при-
маат неговата утеха.

Но, ако Исус се сокрие и ги напушти за некој час, тие започнуваат да роптаат или да очајуваат.

2. Но, оние што го љубат Исус поради Исус, а не поради самите себе, го благословуваат во секоја неволја и мака, како и во најголемата утеха.

И кога не би сакал никогаш да ги утеши, тие сепак би го величале и секогаш би му благодареле.

3. О, колку е моќна љубовта кон Исус кога е чиста, и кога во неа не би имало никакво самољубие, ни себичност!

Не заслужуваат ли име наемник оние што секогаш бараат утехи?

Не докажуваат ли дека себеси се сакаат повеќе отколку Исуса Христа, зашто секогаш мислат на својата добивка и својата корист?

Каде е оној што на Бога ќе му служи бесплатно, заради Бог самиот?

4. Ретко се наоѓа човек толку духовен кој би се одрекнал од сè.

Кој ќе најде вистински сиромав по дух, одвоен од секое создание? Треба да се бара далеку, до крајот на светот, зашто вреди повеќе и од бисер.

Кога некој би го дал сето свое богатство, сè уште тоа е ништо.

Ако многу трпи, и тоа е само малку.

И ако ги знае сите науки, сепак е многу далеку.

И ако е сосема духовен и целосно побожен, сепак многу му недостига; му недостига тоа што му е најпотребно.

Што е тоа? Тоа е: откако напуштил сè, да се напушти и самиот себе, да излезе од себе и сосема да се исчисти од себељубието.

Најпосле, кога ќе направи сè што знае дека треба да направи, сепак да мисли дека ништо не направил.

5. Малку нека го цени тоа што би можело да се смета како нешто големо и искрено нека исповеда дека е

залуден слуга, според светите зборови: Кога ќе завршите сè што ви е заповедано, речете: бескорисни слуги сме.¹⁷

Тогаш ќе биде навистина сиромашен со духот и одвоен од сè, и ќе може да рече со пророкот: јас сум осамен и сиромав (инокосан и неволник).¹⁸

Сепак, никој не е побогат, помокен, послободен од оној што умее да остави сè, и себеси, и да застане во последниот ред.

Глава 12

За светиот пат на крстот

1. На многумина им се чини тврд овој говор: Одрекни се од себеси, земај го својот крст и оди по Мене.¹⁹

Но, ќе биде многу потешко да се чуе овој збор во последниот ден: Одете од мене проклети во вечниот оган.²⁰

Оние што сега со задоволство го слушаат и го следат зборот кој ни заповеда да го понесеме својот крст, и кои прават така, нема тогаш да се плашат од гласот на вечната осуда.

И тогаш ќе се појави знакот на крстот на небото, кога Господ ќе дојде да суди.

¹⁷ Лк. 17,10

¹⁸ Пс. 24,16

¹⁹ Мт. 16,24

²⁰ Мт. 25,41

Тогаш сите следбеници на крстот, кои во текот на животот се угледувале на распнатиот Исус, ќе се приближат со голема доверба кон судијата Христос.

2. Зошто тогаш се плашиш да го понесеш крстот кој ќе те однесе во небеското царство?

Во крстот е спасението, во крстот е животот, во крстот е штитот од нашите непријатели.

Во крстот е обилието на небеските милини.

Во крстот е силата на умот, во крстот е радоста на духот; во крстот е збирот на сите добродетели, во него е совршенството на светоста.

Нема спасение на душата, ни надеж во вечниот живот, освен во крстот.

Земи го, значи, својот крст и оди по Исус, и ќе влезеш во вечниот живот.

Тој одеше пред тебе носејќи го својот крст и умре за тебе на крстот, за и ти да го понесеш својот крст и да посакаш да умреш на крстот.

Зашто ако умреш со Христа, со него и ќе живееш. Ако го поделиш неговото страдание, ќе ја поделиш и неговата слава.

3. И така сè е во крстот и сè е во смртта; нема друг пат што води во животот и во вистинскиот внатрешен мир освен патот на светиот крст и секојдневното умртвување.

Оди кај што сакаш, барај што сакаш; нема да најдеш повозвишен пат кон небото, ниту посигурен пат од патот на светиот крст.

Уреди се според својата волја и памет, сепак ќе откриеш дека секогаш нешто мора да трпиш, го сакал тоа или не; и така секогаш ќе го најдеш крстот.

Зашто, или ќе осетиш болка во телото или горчина во душата.

4. Понекогаш Бог ќе те напушти, понекогаш твоите ближни ќе те навредуваат, и што е уште полошо, честопати сам на себе ќе си бидеш неподнослив.

На својата мака нема да ѝ најдеш олеснување со какво било средство или утеха, туку ќе мораш да трпиш сè додека тоа е Божја волја.

Зашто Бог сака да научиш да ја поднесуваш неволјата без утеха и целосно да му се потчиниш, и преку неволјата да станеш попонижен.

Никој длабоко во своето срце не го чувствува страдањето Исусово така како оној што доживеал слично страдање.

Значи крстот е секогаш подготвен и секаде те чека.

Не можеш да побегнеш од него, каде и да одиш; зашто, каде и да одиш, секаде ќе се носиш самиот себе и секогаш ќе се најдеш себеси.

Сврти се нагоре, сврти се надолу! Сврти се кон надвор, сврти се кон внатре; насекаде ќе го најдеш крстот; и мораш секаде да имаш трпение ако сакаш да имаш душевен мир и да се удостоиш на вечниот венец.

5. Ако го носиш крстот со задоволство, и тој тебе ќе те носи и ќе те однесе до саканата цел, кај што ќе престанеш да страдаш; но тоа нема да биде на овој свет.

Ако, пак, без волја го носиш, ќе го зголемиш неговиот товар и ќе го зголемиш своето бремене, а сепак ќе мора да го носиш.

Ако отфрлиш еден крст, сигурно ќе најдеш друг, можеби потежок.

6. Зарем мислиш дека ќе можеш да му избегаш на она на кое ниеден човек не можел да му избега?

Кој светител на овој свет бил без крст и без неволји?

И самиот Исус Христос, нашиот Господ, немаше во својот живот ни еден час во кој не страдаше: *Така требаше да пострада Христос и на третиот ден да стане од мртвите и така да влезе во својата слава.*²¹

Како тогаш ти бараш друг пат, освен царскиот пат на светиот крст?

7. Сиот живот на Исуса Христа беше само крст и мачеништво, а ти бараш за себе одмор и радост!

Се лажеш, многу се лажеш ако бараш нешто друго освен да поднесуваш неволји, зашто целиот овој минлив живот е полн со неволји и послан со крстови.

И што повеќе човекот напредува во духовниот живот, наидува на сè потешки крстови, бидејќи колку што љубовта е поголема, толку посилено чувствува дека е во прогонство.

8. Сепак, таквиот човек, иако е погоден со толку многу неволји, не е без олеснување и утеха, зашто чувствува дека со носењето на крстот созреваат и се множат плодовите на неговото трпение.

²¹ Лк. 24,26

Зашто кога доброволно ќе се наведне под него, жалоста што го притискала се менува во доверба на божествената утеха.

И колку повеќе телото се крши со неволјите, толку духот станува појак преку внатрешната милост.

И понекогаш толку зајакнува во љубовта кон неволјите и спротивностите од желбата да биде сличен на Христа, што не би сакал да биде без болка и неволја; зашто верува дека толку му е подраг на Бога колку што може повеќе и потешко да трпи за него.

И тоа не е човечка заслуга, туку на Христовата милост, која толку моќно дејствува во слабото тело, што тоа со духовен жар го презема и го љуби она што по природа му е одбивно и од кое бега.

9. На човекот не му е пријатно да го носи крстот, да го љуби крстот, да го мачи своето тело, да ги избегнува почестите, волно да ги поднесува навредите, да се презира самиот себе и да сака од другите да биде презрен, да поднесува спротивности и загуби и да не сака никаква среќа на овој свет.

Ако мислиш само на себе, не ќе можеш ништо од ова.

Но, ако се предадеш на Господа, ќе добиеш сила одгоре, и ќе имаш моќ над светот и над телото.

Нема да се плашиш ни од ѓаволот, твојот непријател, ако си вооружен со верата и одбележан со крстот на Исуса Христа.

10. Значи, подготви се, како добар и верен слуга на Исуса Христа, храбро да го понесеш крстот на својот господар, распнат од љубов спрема тебе.

Биди подготвен да поднесеш многу неволји и секакви маки во овој беден живот; зашто тоа те чека насекаде, и тоа насекаде ќе го најдеш, на кое место и да се скриеш.

Така мора да биде и не постои друг лек да избегаш од неволјите и болките, освен трпеливо да ги поднесуваш.

Пиј радосно од чашата Господова ако сакаш да си негов пријател и ако сакаш да бидеш со него во неговата слава.

Утехата остави му ја на Бога: со неа Тој нека располага и нека ја излива според својата волја.

А ти подготви се да ги поднесуваш неволјите и сметај ги како најголема утеха; зашто страданијата на сегашново време не се ништо спрема славата што ќе ни се јави, ни тогаш кога сите тие страданија би морал ти самиот да ги поднесеш.

11. Кога ќе постигнеш неволјата да ти биде слатка и мила поради Исус, сметај се за среќен бидејќи си го нашол рајот на земјава.

Сè додека страданието ти е тешко и додека сакаш да избегаш од него, ќе живееш во немир, а маката од која бегаш ќе доаѓа секаде по тебе.

12. Ако се трудиш да бидеш она што треба да бидеш, да страдаш и да умреш, веднаш ќе ти биде подобро и ќе го најдеш својот мир.

Кога, како Павле би бил вознесен до третото небо, сепак и покрај тоа не би бил сигурен дека нема да трпиш

никакви спротивности: А јас ќе му покажам, вели Исус, колку му вреди да пострада за моето име.²²

Значи, не ти останува ништо друго освен трпението, ако сакаш да го љубиш Исуса и верно да му служиш.

13. Дај Боже да бидеш достоин да страдаш поради Христовото име! Каква слава те чека! Каква радост меѓу светителите! Каков поттик за твоите ближни!

Зашто сите препорачуваат трпение, иако ги има малкумина што сакаат да трпат.

Праведно е барем малку да претрпиш за Исуса кога толку многу луѓе трпат многу потешки работи поради светот!

14. Знај и тврдо верувај дека твојот живот мора да биде постојано умирање; и колку повеќе ќе умреш за себе, толку повеќе ќе оживуваш за Бога.

Никој не ќе биде во состојба да ги разбира небеските работи ако не се согласи да ги поднесува спротивностите поради Христа.

На Бога ништо не му е попријатно, ниту за тебе поспасоносно на овој свет освен доброволно да трпиш поради Христа.

И кога би можел да избираш подобро, избери да трпиш спротивности поради него отколку да се насладуваш со многу утехи, зашто тогаш ќе бидеш посличен на Христа и на сите светители.

²² Дел. Ап. 9,16

Зашто нашата заслуга и нашиот напредок во усовршувањето не е во пријатноста и во обилноста на утехите, туку повеќе во поднесувањето на многу тешкотии и неволји.

15. Ако за спасението на луѓето имаше нешто подобро или покорисно од страдањето, Христос сигурно тоа ќе ни го покажеше и со своите зборови и со својот пример.

Но, тој јасно ги повикува учениците кои одеа по него, и сите оние што сакаат да појдат по него, да го понесат својот крст, велејќи: *Ако некој сака да оди по мене, нека се одрекне од себеси и нека го земе својот крст и нека оди по мене.*²³

И затоа, откако сè прочитавме и испитавме, да заклучиме дека во Божјото царство треба да влеземе низ многу неволји.

²³ Лк. 9,23

КНИГА ТРЕТА

ЗА ВНАТРЕШНАТА УТЕХА

Глава 1

За разговорите меѓу Исус Христос и верната душа

1. *Ќе слушнам што Господ ќе говори во мене.*²⁴

Блажена е душата која го слуша Господа кога говори во неа и која од неговата уста го прима зборот на утехата!

Блажени се ушите кои секогаш се внимателни да го слушнат внатрешниот божествен шепот, кога ќе дојде тајно, а се глуви за светската врева.

Навистина блажени се ушите кои не го слушаат гласот што однадвор свони, туку ја слушаат вистината што однаatre просветува!

Блажени се очите кои се затворени за надворешниот свет, а загледани во внатрешниот!

Блажени се оние што проникнуваат во скриените тајни на срцето и со секојдневен труд се подготвуваат за што подобро да ги разберат небеските тајни!

Блажени се оние што со радост се занимаваат со Бога и знаат да се ослободат од сите светски грижи!

Размисли за ова, моја душо, и затвори ги вратите на своите сетила за да чуеш што говори Господ Бог во тебе.

²⁴ Пс. 84,9

2. Еве што вели твојот љубен: Јас сум твоето спасение, твојот мир и твојот живот.

Остани покрај мене и ќе најдеш мир.

Отфрли сè што е минливо и барај го она што е вечно.

Што се сите работи на овој свет, освен суетна измама? И како ќе ти помогнат сите созданија ако те остави Создателот?

Затоа одрекни се од сè (моја душо) и настојувај да му бидеш драга и верна на својот Создател, за така да го достигнеш вистинското блаженство.

Глава 2

Вистината зборува во нас без гласни зборови

1. Слугата: Говори, Господи, слуша твојот слуга.²⁵

Јас сум твојот слуга; просветли ме и ќе ги разберам твоите откровенија.²⁶ Приклони го моето срце кон твоите откровенија,²⁷ нека паднат како блага роса на него.²⁸

Народот израелски некогаш му говореше на Мојсеј: Говори ни ти, и ќе слушаме, а нека не ни зборува Господ, да не изумреме.²⁹

²⁵ 1. Сам. 3,10

²⁶ Пс. 118,125

²⁷ Пс. 3,10

²⁸ Бро. 32,2

²⁹ Изл. 20,19

7 Јн. 6.69 1

Мојата молитва не е таква, Господи, напротив, јас топло и со понизна молба те молам, како пророкот Самуил, говорејќи: Говори, Господи, еве слуша твојот слуга.³⁰

Нека не ми говори ниту Мојсеј ниту кој било друг пророк, туку говори ми ти, Господи Боже мој, ти кој си светлост на сите пророци и дух кој ги инспирираше. Ти можеш сам, без нив, да ја поучиш мојата душа со својата вистина, а без тебе тие ништо не би можеле да направат.

2. Тие можат да изговараат зборови, но не можат да им дадат дух.

Нивниот говор е прекрасен, но ако ти замолчиш, нема да го загреат срцето.

Тие го поучуваат Писмото, но ти ја откриваш смислата.

Тие ја објаснуваат тајната, но ти го кршиш печатот кој ја сокрива.

Тие ги објавуваат твоите заповеди, но ти помагаш тие да се извршуваат.

Тие го покажуваат патот, но ти даваш сила да се оди по него.

Тие дејствуваат само однадвор, но ти ги расветлуваш и ги поучуваш срцата.

Тие залеваат, но ти даваш плодност.

Нивните зборови свонат во ушите, но ти ни даваш разбирање за она што го слушаме.

3. Затоа нека не ми зборува Мојсеј, туку ти, Господи Боже мој, вечна Вистино, говори ми, зашто се плашам да умрам, и да останам без плод, ако сум информиран само однадвор, а не сум побожен во душата; зашто се плашам да ја најдам својата осуда во твојот збор, ако го слушнам, а не го извршам; ако го спознам, а не го возљубам; ако му поверувам, а не го одржувам.

Говори, Господи, слуша твојот слуга.³¹ Зашто ти ги имаш зборовите на вечниот живот.³²

Говори ми, за барем малку да ја утешиш мојата душа и да ме научиш на подобрување на мојот живот; говори ми во пофалба, во слава, во вечната чест на твоето име.

Глава 3

Покорно слушај ја и високо цени ја Божјата реч

1. Господ: Сине мој, послушај ги моите зборови, зборови полни со благост, кои ја надминуваат сета наука на филозофите и светските мудреци.

Зборовите што ви ги кажав се дух и живот и не смеат да се проценуваат според човечкиот разум.

Во нив не треба да се бара празно задоволство, туку молчејќи да ги слушаме и да ги примаме со длабока покорност и топла љубов.

³¹ 1. Пс. 93,12

³² Ис.. 23,4

2. Слугата: А јас реков: Блазе на човекот кого ти Господи го вразумуваш, и со својот закон го учиш, за да му дадеш мир во лошите денови³³ и да не го оставиш без утеха на земјава.

3. Господ: Јас уште од почетокот ги учев пророците и сè досега не престанав да им говорам на сите, но многумина се глуви и тврди за мојот глас.

Многумина повеќе го слушаат светот отколку Бога, помило им е да појдат по грешните желби отколку да ја послушаат Божјата волја.

Светот ветува привремени и мали работи, и тоа она што поминува, и тие ревносно му служат; а јас ветувам највредни и вечни добра, и сепак срцата човечки остануваат ладни.

Кој ми служи и кој ме слуша во сè толку грижливо како што му служи на светот и на светските поглавари?

Засрами се, Сидоне, вели морето.

А ако прашаш зошто, еве ја причината: За мала добивка се оди на голем пат, а за вечниот живот едвај ќе се најде некој да направи чекор.

Се бара богатство со помала вредност, понекогаш срамно се суди за пара, за некое мало ветување или суетна работа човекот не се плаши од умор ни ден ни ноќ.

Но, о срамота! За непроменливото богатство, за непроценливото богатство, за највишата чест и слава без крај, не би можел да се реши ни на најмал напор.

³³ Пс. 93,12,13

4. Мрзлив и секогаш незадоволен слуго, срами се што некои повеќе се трудат за својата пропаст отколку ти за животот.

Тие повеќе се радуваат на суетата отколку ти на вистината.

Тие често се прелажуваат во своите надежи, но моето ветување никого не го лаже, и јас никогаш не се одрекнувам од оној што верува во мене.

Тоа што сум го ветил, ќе го дадам; што сум рекол, ќе го исполнам; ако докрај останеш верен во својата љубов спрема мене.

Јас ги наградувам добрите и ги искушувам побожните души.

5. Запиши ги моите зборови во своето срце и размисли добро за нив, зашто во часот на искушението ќе ти бидат многу потребни.

Тоа што не го разбираш читајќи, ќе го сфатиш на денот на мојата посета.

Јас со задоволство ги посетувам своите избраници на два начини: со искушение и со утеха.

И секој ден давам две поуки: една: карајќи ги поради нивните мани; другата: храбрејќи ги да напредуваат во добродетелта.

Кој мене ме презира и не ги прима моите зборови, има поголем судија на себеси: речта која ја говорев, таа ќе му суди во последниот ден.

Молитва за дарот на побожноста

6. Слугата: Господи, Боже мој, ти си единствено мое добро. И кој сум јас да смеам да ти говорам?

Јас сум најсиромашниот меѓу твоите слуги, беден земен црв, многу победен и многу поништожен отколку што би умеел и би смеел да речам.

Сети се, Господи, дека сум ништо, дека немам ништо и дека не можам ништо.

Ти си единствено добар, праведен и свет; ти сè можеш, ти сè даваш, ти сè исполнуваш, а само грешникот го оставаш празен.

Спомни си на своето милосрдие и исполни го моето срце со твојата милост, ти кој не допушташ ни едно од твоите дела да остане недовршено.

7. Како би можел, во овој беден живот, да го носам бремето на самиот себе ако не би ме поткрепувале твоето милосрдие и твојата милост?

Немој да го одвратиш од мене своето лице, не одложувај да ме посетиш, не одземај ми ја твојата утеха, да не стане мојата душа како сува земја пред тебе.

Господи, научи ме да ја творам твојата волја, научи ме да живеам пред тебе достоин и понизно.

Зашто ти си моја мудрост, ти навистина ме познаваш, и ме познаваше пред да постојам на светов, и пред светот да настане.

Глава 4

Пред Бога мораш да живееш во вистина и понизност

1. Господ: Сине мој, оди во вистина пред моето лице и барај ме секогаш во едноставноста на своето срце.

Оној што пред мене оди во вистина, ќе биде заштитен од сите зловни напади, и вистината ќе го ослободи од измамите и клеветите на лошите луѓе.

Ако те ослободи вистината, ќе бидеш навистина слободен, и малку ќе се грижиш за суетните човечки разговори.

2. Слугата: Господи, вистина е тоа што го зборуваш и те молам така нека биде со мене.

Твојата вистина нека ме учи, нека ме брани, нека ме сочува до крајот на патот на спасението.

Нека ме ослободи од секоја лоша желба, од секоја грешна љубов, и тогаш ќе одам пред тебе во голема слобода на срцето.

3. Господ: Јас ќе те поучам, вели Вистината, на она што е правилно и угодно пред мене.

Секавај се на своите гревови со голема болка и жалост и никогаш не мисли дека нешто вредиш поради доброто што си го направил.

Бидејќи навистина си грешен, подложен на многу страсти и заплеткан во нивните врски.

Сам по себе секогаш брзаш во пропаста, ситница те колебава, ситница те збунува и ти ја одземе храброста.

Немаш ништо со што би можел да се пофалиш, а колку причини имаш за да се презираш себеси, зашто си многу послаб отколку што можеш да си замислиш.

4. Значи, ништо од она што ќе го направиш нека не ти изгледа големо.

Во твоите очи нека биде големо, драгоцено, прекрасно, возвишеното, вредно за почит, пофалба и труд, само она што е вечно.

Над сè мила нека ти биде вечната вистина, а секогаш немила твојата најголема подлост.

Не плаши се од ништо, ништо не критикувај, ништо не избегнувај, како своите мани и гревови, кои треба да те болат повеќе од каква било световна загуба.

Некои не одат пред мене со искрено срце, туку ги водат љубопитството и суетата. Сакаат да ги откријат моите тајни и да продрат во небеските длабочини, занемарувајќи се себеси и своето спасение.

Таквите често паѓаат во големи искушенија и гревови поради својата гордост и љубопитност зашто јас ги напуштам.

5. Плаши се од Божјиот суд, од гневот на Семоќниот.

Не испитувај ги делата на Севишниот, туку размислувај за својата лошотија, за злото кое толку пати си го направил, за доброто што си го пропуштил.

Многумина ја ставаат својата побожност во книги, други во слики, трети во знаци и во надворешни пригоди.

Некои често ме имаат во устата, но малку во срцето.

Но, ги има и такви кои со просветен ум и со чисто срце не престануваат да тежнеат кон вечните добра, на кои земните разговори им се одвратни и кои без задоволство им се потчинуваат на природните потреби. Тие слушаат што говори Духот на вистината во нив.

Бидејќи ги поучува да ги презираат земните, а да ги љубат небеските работи, да не се грижат за светот и да копнеат по небото цел ден и ноќ.

Глава 5

За чудесната моќ на Божјата љубов

1. Слугата: Благословен да си Оче небески, Оче на Господа мој, Исуса Христа, зашто милостиво си се сетил на мене, бедното создание.

Оче на милоста и Боже на секоја утеха, ти благодарам што мене недостојниот за утеха понекогаш ме поткрепуваш со својата утеха.

Биди благословен и славен со својот единороден Син и со Светиот Дух Утешител, во сите векови.

Господи, Боже мој, света љубов моја, кога ти ќе дојдеш во моето срце, ќе заигра од радост сè во мене.

Ти си моја слава и радост на моето срце.

Ти си моја надеж и засолниште во денот на моето искушение.

2. Но, затоа што сè уште сум слаб во љубовта и не-совршен во добродетелта, треба да ме зајакниш и тешиш. Почесто да ме посетуваш и да ме поучиш во светата наука.

Ослободи ме од лошите страсти и ослободи го моето срце од секоја грешна љубов, за излечен и очистен во душата да станам достоин тебе да те љубам, силен да страдам, цврст да издржам.

3. Господ: Љубовта е голема работа, добро над сите добра: само таа го олеснува секој товар и прави со иста храброст да се поднесуваат сите страданија во животот.

Таа го носи своето бреме без да го чувствува товарот, и горкото го претвора во слатко и пријатно.

Љубовта спрема Исуса е благородна, таа презема големи дела и секогаш поттикнува на сè поголемо совршенство.

Љубовта тежнее да се воздигне и не дозволува да се задржи со ништо што е земно.

Љубовта сака да е слободна од секоја светска желба, за нејзините погледи без пречка да одат при Бога, да не ја задржи земното богатство и злото на овој свет да не ја собори.

Ништо не е послатко од љубовта, ништо не е појако, повозвишено, пошироко ни попрекрасно; нема ништо по-совршено ни подобро ни на небото ни на земјата; зашто љубовта е од Бога, и може да се одмори само во Бога, над сите созданија.

4. Оној што љуби - лета, трча, се весели; слободен е и ништо не го врзува.

Дава сè за сè, има сè во сè, зашто над сите работи почива во највишото Битије од кое произлегува и извира секое добро.

Тој не гледа на даровите, туку се издигнува над сите дарови до оној што ги дарува.

Љубовта често не знае за мерка, туку како вода што врие се прелева на сите страни.

Ништо не е тешко, ништо скапо; таа се обидува повеќе отколку што може; никогаш не се изговара со неможење, бидејќи верува дека сè е можно и допуштено.

Поради тоа и може сè, и извршува многу работи кои го заморуваат и залудно му ја исцрпуваат силата на оној што не љуби.

5. Љубовта е секогаш будна, таа ни во сонот не спие. Нема умор кој неа би ја притиснал, ни врски кои би ја сплеткале, ни ужаси кои би ја збуниле, туку како жив пламен се извива кон небото и си отвора себеси сигурен пат низ сите препреки.

Кој љуби, тој слуша што зборува тој глас.

Побожноста на душата која гори со љубов се подигнува кон Господа како силен повик: Боже мој! Љубов моја! Ти си ми сè, и јас сум сиот твој.

6. Слугата: Усоврши ме во љубовта за да научам да пробам во своето срце колку е слатко да се љуби и да се истопиш и да пливаш во љубовта.

Љубовта со своето восхитување нека ме вознесе над самиот себе.

Да ја пеам песната на љубовта и да одам по тебе, кој те љубам, до висината на твојата слава; нека сета сила на мојата душа се исцрпи славејќи те тебе и душата нека ми премали од радост и љубов.

Да те љубам тебе повеќе од себеси, и себеси да се љубам само поради тебе, и во тебе да ги љубам сите оние што тебе вистински те љубат, како што заповеда законот на љубовта, зракот на твојата светлост.

7. Господ: Љубовта е брза, искрена, побожна, пријатна и мила, јака, трпелива, верна, мудра, великодушна, јуначка и никогаш не се бара сама себе.

Имено, кога некој се бара сам себе, љубовта престанува.

Љубовта е внимателна, понизна и правична, не е мекотелна, не е лесноумна, не тежнее кон суетни работи; таа е трезвена, чиста, постојана, мирна и секогаш ги држи зауздени сите сетила.

Љубовта е послушна и потчинета на постарите; самата себе малку се цени и самата си се презира. На Бога му е целосно предана и секогаш полна со благодарност, таа не престанува да се потпира и надева во него и кога изгледа како тој да ја напуштил, зашто не може да се живее без болка во љубовта.

8. Оној што не е подготвен да поднесе сè и целосно да се предаде на својот љубен, не знае што е љубов.

Оној што љуби мора радосно да прима сè што е најтешко и најгорко поради љубениот и никаква пречка не смее да го одвои од него.

Глава 6

Како се искушува вистинската љубов

1. Господ: Сине мој, твојата љубов сè уште не е доволно силна, ни доволно мудра.

Слугата: Зошто, Господи?

Господ: Затоа што и најмалата пречка прави да го напуштиш започнатото дело и затоа што премногу лакомо бараш утеха.

Кој љуби силно, останува постојан во искушението и не попушта на лукавото наговарање на непријателот. Во лошите, како и во добрите денови, неговото срце е еднакво мое.

2. Оној чија љубов е мудра, не гледа многу на дарот од љубениот, туку на љубовта на дарувателот.

Повеќе го цени срцето отколку дарот, а сите дарови помалку отколку пријателот.

Оној што ме љуби со благородна љубов, не се задоволува со моите дарови, туку со мене, над сите мои дарови.

Затоа немој да мислиш дека сè е изгубено ако се случи за мене или за моите светители понекогаш да чувствуваш помалку љубов отколку што би сакал.

Онаа нежна и блага љубов која понекогаш ја чувствуваш доаѓа од присуството на милоста, и ти дава однапред да ја почувствуваш својата небеска татковина;

немој на неа премногу да се потпираш зашто таа поминува како што и дошла.

Но, да се бориш со грешните желби и да ги презираш дошепнувањата на ѓаволот е знак на вистинска добродетел и голема заслуга.

3. Не возбудувај се поради лудата фантазија што било таа да ти донесува, и ја мачи твојата душа.

Сочувај го својот завет и чистата намера пред Бога.

Не е штета што понекогаш се случува одеднаш да се разбудиш од занесот и во тој момент пак да паднеш во бедните мисли со кои обично се занимава твоето срце.

Зашто тогаш ти повеќе страдаш отколку што правиш, и сè додека не ти се мили и им се противиш, тоа е заслуга, а не пад.

4. Знај дека стариот непријател со сите сили се труди да ги задуши твоите добри желби и да те оддалечи од секоја побожна работа: од почитување на светите отци, од размислувањето за моето страдание и за мојата смрт, од корисното сеќавање на твоите гревови, од пазењето над твоето срце, и од цврстата одлука да напредуваш во добродетелта.

Тој ти влева илјада лоши мисли, да те збунува и вознемири и да те одврати од молитвата и од читањето на светите книги.

Смирената исповед не му е по волја и кога би можел, тој сосема би те оддалечил од Причесната.

Немој да му веруваш и немој да се плашиш од него, иако често ти наместува замки на измамата за да те фати.

Врати му ги нему зловните и срамни мисли што ти ги влева.

Речи му: Оди си, нечист духу; срами се беднику; ти мора да си преку мера расипан кога така ми зборуваш.

Оди си од мене, гаден заводнику, во мене нема да најдеш место: Исус ќе биде покрај мене како силен борец и ти ќе останеш посрамен.

Помило ми е да умрам и да ги поднесам сите маки отколку да се согласам со тебе.

Замолчи, престани, нема повеќе да те слушам, што и да правиш за да ме вознемириш. Господ е светлина на мојата душа и мое спасение, од кого да се плашам?

Ако против мене се подигне војска, нема да се исплаши моето срце. Господ е мој помошник и мој искупител.

5. Бори се како добар војник и ако понекогаш подлегнеш поради слабост, вооружи се со поголема храброст и со надеж дека ќе ти помогне посилна милост; чувај се особено од суетната самодопадливост и гордоста.

Поради тоа, многумина залутале и паднале во скоро неизлечива слепотија.

Падот на овие горделивци, кои лудо си се преценувале, постојано нека те опоменува на внимателност и смиреност.

Смирено прикривај ја Божјата милост

Господ: Сине мој, кога милоста ќе те инспирира со побожност, подобро и посигурно е за тебе таа милост да ја сокриваш, со неа да не се гордееш, за неа малку да зборуваш и да не ја преувеличуваш; туку себеси да се презираш и да се плашиш поради таа милост како да си бил недостоен за неа.

Не треба премногу да се предаваш на чувството кое лесно може да се промени во спротивно.

Кога милоста ти е подарена, мисли на тоа колку си сиромашен и беден без неа.

Во духовниот живот напредуваш не само кога ја имаш милоста на утехата, туку и кога покорно, предано и трпеливо ја поднесуваш отсутноста на милоста; така што ни тогаш да не попусти твојата ревност во молитвите и во вршењето на вообичаените обреди.

Напротив, сè прави најдобро што можеш, според својата сила и немој да се занемариш себеси поради сувоста и тегобата што ја чувствуваш во душата.

2. Зашто ги има многумина кои во времето на искушението веднаш го губат трпението и паѓаат во очајание.

Меѓутоа, судбината на човекот не е секогаш во неговата власт. Божјо е да теши и да дава кога сака, колку сака, на кого сака, како што сака, и не повеќе.

Многумина невнимателно се упропастиле со самиот дар на побожноста бидејќи сакале да прават повеќе отколку што можеле, без да ја измерат својата слабост; се повеле повеќе по непромисленоста на своето срце отколку по расудувањето на својот ум.

И затоа што во својата гордост сакале да се издигнат повеќе отколку што тоа Бог го одредил, брзо ја изгубиле милоста.

Осиромашиле и станале напуштени бедници оние што за себе свиле гнездо на небото, за понижени во бедата да научат да не летаат со своите крилја, туку да се засолнат под мојата закрила.

Неуките и неискусните на Божјите патишта можат лесно да залутаат и да се скршат на подводните карпи, ако не се управуваат по советите на поискусните.

3. И ако помило се држат до своите мисли отколку што му веруваат на туѓото искуство, ќе поминат лошо, ако останат упорни во своите намери.

Ретко се случува луѓето кои себеси се сметаат за мудри да им дозволат на другите да ги водат.

Подобро е да се биде покорен со помалку разум и помалку знаење отколку да се има голема ученост со суетна самодопадливост.

Подобро е да имаш малку отколку многу од она со што можеш да се вознесеш.

Нема мудрост оној што сиот се предава на радоста, заборавајќи го своето минато сиромаштво, и не се плаши дека може да ја изгуби примената милост.

Но, нема добродетел ни оној што во време на неволјата и искушението се предава на очај и чии мисли и чувства не се достоини на верата која ми ја должи.

4. Оној што во времето на мирот е премногу безгрижен, честопати во време на борбата е премногу малодушен и плашлив.

Кога би можел секогаш да останеш смирен, без да се преценуваш себеси; кога би знаел со својот дух добро да управуваш и да се движиш, не би паднал толку брзо во опасност и во грев.

Мудро е, во време на побожноста, да помислуваш што ќе бидеш кога светлината ќе те напушти.

А штом таа навистина ќе те остави, помислувај дека може да се врати, јас сум ти ја одзел само за кратко време, тебе за внимателност, а мене за слава.

5. Честопати таквото искушение за тебе е покорисно отколку кога сè би одело постојано по твојата волја.

Зашто заслугите не се мерат според множеството на утехите, ниту според тоа кој колку е учен во Светото Писмо, ниту колку е висока неговата позиција.

Туку според тоа кој колку е утврден во вистинската побожност и исполнет со божествена љубов; дали во сè и секогаш ја бара само Божјата слава, дали е убеден во својата ништожност; дали искрено се презира себеси и дали се радува повеќе на презирот и понижувањето отколку на пофалбите од луѓето.

Глава 8

Ништожни сме пред Бога

1. Слугата: Ќе говорам со Господа, својот Бог, иако сум прав и пепел. Ако помислам дека сум нешто повеќе, ти се подигнуваш против мене и моите гревови ја сведочат вистината која не можам да ја негирам.

Но, ако се понижам и поништам и го отфрлам своето воздигнување, и се вратам во правот од кој сум настанал, твојата милост ќе се приближи до мене и твојата светлост ќе биде покрај моето срце; тогаш и најмалото преценување на самиот себе ќе исчезне засекогаш во долината на мојата ништожност.

Тука ти ме покажуваш на самиот себе онаков каков што сум, каков што бев, и до каде сум стигнал: бидејќи сум ништо, а не знам.

Ако ме оставиш сам на себе, јас сум само беда и ништавило, но ако ти спуштиш врз мене само еден поглед, пак станувам силен и исполнет сум со нова радост.

И навистина, ме восхитува што така наеднаш ме подигнуваш и со толку добрина ме земаш в прегратка, кога самиот секогаш тежнеам надолу.

2. Тоа го прави твојата љубов која милостиво ме пресретнува, која не знае за умор помагајќи ми во моите неволји, која ме чува од поголемите опасности и навистина ме ослободува од неброените зла.

Зашто се изгубив прекумерно љубејќи се себеси; но барајќи те само тебе и љубејќи те само тебе со чиста љубов, јас те најдов и се најдов себеси, и љубовта ме врати подлабоко во моето ништавило.

О Боже, кој си полн со нежност! Ти за мене правиш многу повеќе отколку што заслужувам, повеќе отколку што би се осмелил да се надевам или да барам.

3. Биди благословен, Боже мој, за сè што твојата благородна и бескрајна добрина не престанува да ми прави, и мене, кој сум недостоеен за какво било добро, а и на неблагодарните кои се оддалечиле од тебе.

Сврти се кон нас за да станеме благодарни, понизни и побожни зашто ти си наше спасение, сила и храброст.

Глава 9

Сите наши мисли и дела нека се обраќаат кон Бога како кон последна цел

1. Господ: Сине мој, јас морам да бидам твојата нај-возвишена и последна цел ако навистина сакаш да бидеш среќен.

Тоа ќе ги исчисти твоите склоности кои често премногу грешно се наклонуваат кон тебе или кон другите созданија.

Зашто ако си угодуваш себеси во што било, веднаш премалуваш и венееш.

Затоа секогаш обрати ми се мене зашто јас сум тој кој сè ти дал.

Сметај дека секое добро доаѓа од највозвишената добрина и сите тие мора да ми се вратат мене како на свој извор.

2. Од мене, како од непресушен извор, малите и големите, сиромасите и богатите, црпат жива вода, и оние што со сето срце ми служат, ќе добиваат милост по милост.

А оној што ја бара својата слава без мене, или своето радување во некое лично добро, нема да има ни вистинска ни трајна радост и неговото срце, секогаш во тегобност, ќе знае само за маки.

Значи, не припишувај си себеси никакво добро, ниту придавај му некоја моќ на кој било човек, туку сè припишувај му на Бога, без кого човекот нема ништо.

Значи, јас сум ти дал сè, и сакам ти сиот мене да ми се предадеш: барам пофалбата мене да ми се дава.

3. Тоа е вистина со која се растерува суетната слава.

И кога во душата ќе влезат небеската милост и вистинската љубов, тогаш ќе нема место за зависта и самољубието кои го мачат срцето.

Зашто божествената љубов победува сè и ги зголемува сите сили на душата.

Ако навистина си паметен, само во мене ќе се веселиш; само на мене ќе се надеваш; зашто никој не е благ освен единиот Бог кого мора да го фалиме над сè и да го благословуваме во сè.

Глава 10

Слатко е да му се служи на Бога откако ќе го презреме светот

1. Слугата: Пак ќе ти говорам, Господи, и нема да молчам. Ќе му речам на мојот Бог, на мојот Господ и на мојот цар, кој е на небеските висини:

Колку многу во тебе има добра кои ги чуваш за оние што се плашат од тебе? Што им си ти на оние што те љубат, на оние што ти служат со сето срце?

Навистина, неискажливи се милините со кои ги опсипуваш оние што те љубат кога нивната душа размислува за тебе.

Еве во што главно ти си ја покажал својата љубов кон мене: не постоев, а ти ме создаде; блудев далеку од тебе, а ти ме врати за да ти служам и ми заповеда да те љубам.

2. О извору на вечната љубов, што да кажам за тебе?

Како би можел да те заборавам тебе, ти кој милостиво си се сетил на мене кога веќе бев близу до уништувањето и смртта?

Твоето милосрдие спрема својот слуга ја надмина секоја надеж, и ти врз него ја изли својата милост и својата љубов многу повеќе отколку што тој можеше да ја заслужи.

Со што ќе ти возвратам на таквата добрина? Зашто не му е на секого дадено да остави сè и да се одрекне од светот за да започне живот во манастирот.

Зарем е голема работа тоа што ќе ти служам тебе, на кого треба да му служат сите созданија?

Тоа мора да ми изгледа малку; но ми се чини велико и чудесно тоа што ти си се смилувал да земеш за слуга таков сиромав и недостоен човек и да го придружиш меѓу своите слуги кои ги љубиш.

3. Сè што имам, сè што можам да посветам на твојата служба, твое е.

И, сепак, ти ми служиш мене повеќе отколку јас тебе.

Ете ги небото и земјата кои си ги создал поради човекот и кои секој ден го прават тоа што си им го заповедал.

И тоа изгледа малку, зашто и ангелите си ги создал за да му служат на човекот.

И над сè си се смилувал и ти самиот да му служиш, и си ветил дека и самиот нему ќе му се предадеш.

4. Како ќе ти возвратам за толку добрини? О, кога би можел да ти ги посветам сите денови од мојот живот! Кога би можел барем само еден ден достоино да ти служам!

Навистина ти си достоин на секоја служба, секоја чест и вечна пофалба.

Ти си навистина мој Господ, а јас сум твој беден слуга кој мора да ти служи со сите свои сили, и никогаш не смеам да престанам да те фалам.

Тоа го сакам, тоа го посакувам, а ти смилувај се и подари ми го тоа што ми недостига.

5. Голема чест и голема слава е тебе да ти се служи и поради тебе сè да се презре.

Зашто оние што доброволно ќе се потчинат на твојата света служба ќе примат обилна милост.

Ќе се напијат со најслатката утеха на Светиот Дух, оние што поради твојата љубов ќе го отфрлат секое телесно уживање.

Голема слобода на духот ќе достигнат оние што во слава на твоето име ќе појдат по тесната патека и ќе се одрекнат од сите светски грижи.

6. О мила и слатка службо на Бога, во која човекот наоѓа вистинска слобода и светост!

О света потчинетост на духовниот живот, која правиш човекот да стане еднаков на ангелите, мил на Бога, страшен за ѓаволот, ценет меѓу верните!

О секогаш посакувана службо, вредна за сите да ја посакуваат и сите да ја прифатат, зашто со неа ние го добиваме најголемото добро и ја достигнуваме радоста на која ѝ нема крај!

Глава 11

Испитувај ги и смирувај ги желбите на своето срце

1. Господ: Сине мој, треба да научиш многу работи кои сè уште добро не си ги спознал.

Слугата: Што е тоа, Господи?

Господ: Треба своите желби целосно да ги усогласиш со мојата волја; да не се љубиш самиот себе и во сè да го бараш само тоа што јас го сакам.

Твоите желби често те опфаќаат и силно те носат, но размисли дали поводот на таа ревност е мојата слава или твојата корист.

Ако причината сум јас, ќе бидеш задоволен што било да ти наредам; но ако на дното на твоето срце се крие некоја потајна желба, тоа ќе те збунува и ќе те задржи.

2. Значи, внимавај премногу да не се предадеш на желбата за која со мене не си се посоветува, за да не се покаеш или да не почувствува одвратност спрема она што порано ти се допаѓало и за кое си тежнеел како подобро.

Зашто не треба веднаш да се поведеш по секоја желба, дури и ако ти се чини добра; како што не треба ни веднаш да бегаш од спротивната.

Понекогаш е добро да си умерен и во добрите настојувања и желби за да не паднеш во растресеност поради насилноста на срцето и да не ги соблазниш другите кога не го одржуваш редот, или пак одеднаш да не се збунува и да не поткликнеш, ако другите ти се противат.

3. Некогаш е добро да се употреби сила и храбро да им се спротивставиме на телесните желби и не обзирајќи се на тоа што го сака телото или што го нејќе, да се трудиш тоа да се потчини на духот и против неговата волја.

Треба да се зауздува и да се потчинува сè додека тоа подготвено на сè не научи да се задоволи со малку, да ги сака најпростите работи и никогаш за ништо да не ропта.

Глава 12

Учи се на трпение и бори се против страстите

1. Слугата: Господи, Боже мој, гледам дека трпението ми е многу потребно зашто овој живот е полн со спротивности.

Што и да правам за да стекнам мир, мојот живот не може да биде без борба и болка.

2. Господ: Така е, сине мој. Но, јас и не сакам да бараш мир во кој не би имал искушенија да победуваш, ни пречки да поднесуваш; туку сметај дека си го нашол мирот и тогаш кога ќе те мачат секакви неволји и кога ќе поднесуваш многу маки и ќе чувствуваш многу беди.

Ако речеш дека не можеш да поднесеш толку маки, како тогаш ќе го поднесеш вечниот оган?

Од две зла треба секогаш да го избираш помалото.

Затоа, за да ги избегнеш вечните маки, потруди се поради Бога, трпеливо да ги поднесеш сегашните неволји.

Мислиш ли дека светските луѓе не трпат ништо, или малку?

Нема да најдеш нешто такво дури и ако бараш кај оние што најмногу уживаат.

3. Слугата: Но, тие имаат изобилие на задоволства; тие го прават тоа што им е по волја, па така не го чувствуваат товарот на своите неволји.

4. Господ: Добро, нека имаат сè што сакаат: колку ќе трае тоа?

Гледај, ќе поминат како чад оние што во изобилие живеат на овој свет и ни спомен од нивните минати уживања нема да остане.

Но, и додека се во животот, нивниот одмор не е без горчина, јад и страв.

Имено, од истата работа од која им доаѓа веселоста, често ги достигнува и болна казна.

Така и треба да биде; правично е горчината и срамот да ги следат задоволствата што тие ги бараат во раскалашеноста.

5. О, колку се кратки сите светски уживања, колку се лажливи, колку грешни и срамни!

Сепак, овие несреќници, занесени и заслепени, не го разбираат тоа; туку слично на неразумните животни, поради неколку бедни уживања во животот кој минува, ја изложуваат својата душа на смртта.

А ти, сине мој, не оди по своите желби и одрекни се од својата волја. Теши се со Господа и тој ќе ти направи што ти сака срцето.

6. Ако сакаш да ја почувствуваш вистинската радост и обилната утеха, презри сè светско и одрекни се од секое минливо веселие и јас ќе те благословам и ќе излијам врз тебе преобилна утеха.

Колку повеќе ќе се одрекнеш од некоја земна утеха која ја даваат луѓето, толку повеќе мојата ќе ти биде послатка и посилен.

Но, во почетокот нема да ја стекнеш без одредена жалост и тешка борба, пред да се трудиш и да се бориш.

Лошата навика ќе те запира, но ти ќе ја победиш со подобра.

Телото ќе ропта, но ќе го воздржи побожноста на душата.

Старата змија ќе те залажува и предизвикува, но ти ќе ја истераш со молитвата; и ако се занимаваш со корисна работа, ќе ѝ го затвориш патот во својата душа.

Глава 13

Биди понизен по примерот Христов

1. Господ: Сине мој, оној што сака да ја избегне послушноста, ја избегнува милоста, и оној што сам сака да има нешто лично, го губи тоа што е заедничко.

Ако со задоволство и со сето срце не му се покоруваш на својот старешина, тоа е знак дека не си го потчинил телото целосно и дека тоа често ропта и се бунува.

Значи, научи се брзо да му се покориш на својот постар ако сакаш да го скротиш телото.

Зашто надворешниот непријател многу побрзо се победува ако внатрешниот човек не пострадал.

Твојата душа нема пострашен и поопасен непријател отколку што си самиот ти кога не си во мир со себеси.

Треба да се научиш искрено да се презираш себеси ако сакаш да ги победиш месото и крвта.

Но, бидејќи себеси неправилно се љубиш, затоа се плашиш целосно да се предадеш на туѓата волја.

2. А, зарем е толку тешко ти кој си прашина и ништавило да се потчиниш на човек поради Бога, кога јас Семоќниот, јас Севишниот, кој сум создал сè од ништо, му се потчинив на човекот поради тебе?

Јас се направив најмал и последен од сите за да може мојата понизност да те научи да ја победиш својата гордост.

Научи да слушаш, прашино! Научи се да се покориш, земјо и блато, да се спуштиш под нозете на секого!

Научи се да ја кршиш својата волја и секогаш да бидеш подготвен за послушност.

3. Биди строг кон себеси и не дозволувај ниту најмалата гордост да живее во тебе; спушти се толку ниско, направи се толку мал, што секој да може да прејде преку тебе и да те згази со нозете како калта на улицата.

Сине на ништавилото, на што имаш да се пожалиш?

Грешнику покриен со срам, што имаш да им одговориш на оние што те караат, ти кој толку пати си го навредил Бога и толку пати си го заслужил пеколот?

Но, јас се сожалив на тебе зашто твојата душа е драгоцен пред мене; не сакав да те оставам за да ја запознаеш мојата љубов, за да бидеш постојано благодарен во твоето

срце за моите добрини, за секогаш да си подготвен да се покориш, да се понизиш и трпеливо да го поднесеш презирањето.

Глава 14

Размислувај за скриените Божји судови за да не се возгордееш во доброто

Слугата: Нека загрми над мене твојот суд, Господи, и со страв и трепет потреси ги моите коски, и нека се потресе мојата душа!

Вцашен стојам: зашто дури и небесата не се чисти пред твоите очи.

Штом и кај своите ангели си открил злоба, и кога нив не си ги поштедил, што ќе биде со мене?

Свездите паднаа од небото, а на што јас да се надевам?

Луѓето чии дела изгледаа пофални, паднаа предлабоко; и ги видов оние што се хранеа со ангелскиот леб како желно го голтаат тоа што го јадат свињите.

2. Нема светост, Господи, ако ти ја повлечеш својата рака.

Нема корисна мудрост ако ти престанеш со неа да управуваш.

Нема сила која би можела да помогне ако ти не ја поддржуваш.

Нема трајна скромност ако ти не ја заштитуваш.

Нема внимателност која би нè сочувала ако ти не бдееш над нас.

Оставени сами на себе, ние тонеме во брановите и пропаѓаме, ако дојдеш при нас, ние се подигнуваме и живееме.

Бидејќи ние сме колебливи, а ти нè утврдуваш; ние сме млаки, а ти нè одушевуваш.

3. О, колку понизно и ниско морам да мислам за себеси! Колку малку треба да го ценам тоа што изгледа дека е добро во мене!

О, колку длабоко морам да се приклонам, Господи, пред твојот неиспитлив суд, во кого се губам како во бездна и гледам дека сум само ништавило, и пак ништавило.

О, неизмерна сило! О море без брег, каде што нема ништо мое, каде што исчезнувам како ништо во сè!

Каде ќе се сокрие мојата гордост? Каде е верата во мојата добродетел?

Секоја суетна слава се губи во длабочината на твојот суд за мене.

4. Што е секое тело пред твоето лице?

И дали лонецот зборува за оној што го направил?

Како би можел да се понесе со суетната пофалба оној чие срце е навистина потчинето на Бога?

Целиот свет не може да го надуе со гордост оној кого вистината го потчинила под својата власт; и пофалбата на луѓето нема никогаш да го поколеба оној чија цела надеж му е во Бога.

Затоа што и тие што говорат не се ништо: и тие ќе исчезнат како што исчезнува шумот на нивните зборови, а вистината Господова трае до век.

Глава 15

Што треба да правиме и да говориме кога некоја желба ќе се појави во нас

1. Господ: Сине мој, во секоја работа речи: Господи, ако е твоја волја, нека биде така.

Господи, ако е во твоја чест, нека се случи така во твоето име.

Господи, ако видиш дека тоа е добро за мене, ако судиш дека тоа е корисно за мене, дај ми го тоа што го сакам да го употребам во твоја слава.

Но, ако знаеш дека тоа ќе ми наштети или дека нема да послужи за спасението на мојата душа, оддалечи ја оваа желба од мене.

Зашто секоја желба не е од Светиот Дух, иако таа на човекот му изгледа праведна и добра.

Тешко е да се распознае точно кој дух, добриот или лошиот, или нашиот дух, нè тера да го посакуваме ова или она.

Многумина на крајот се нашле измамени, иако на почетокот изгледало дека ги води добриот дух.

2. И затоа треба со Божји страв и со понизност на срцето да посакуваш и да се молиш за сè пожелно што ќе

ти падне на ум; а особено треба да се одрекнеш од себеси и сè да ми препуштиш мене, говорејќи:

Господи, ти знаеш што е најдобро; ова или она нека биде онака како што ти сакаш.

Дај го она што ти сакаш, онолку колку што ти сакаш и кога сакаш.

Прави од мене тоа што ти е волја, спрема тоа што ти го цениш за добро и за твоја поголема слава.

Стави ме каде што сакаш, и располагај со мене целосно во сè.

Јас сум во твојата рака, ти води ме наоколу и врати ме.

Јас сум подготвен да ти служам во сè, зашто не сакам да живеам за себе, туку за тебе; и блазе мене ако можам да го правам тоа достоин и совршено!

Молитва за милост за да ја вршиме Божјата волја

3. Слугата: Подари ми ја, добри Исусе, твојата милост, нека биде во мене, и нека дејствува со мене, и нека остане со мене докрај.

Направи да го пожелувам и да го сакам тоа што тебе ти е најмило и што ти најмногу го сакаш.

Твојата волја нека биде и моја; и мојата волја секогаш нека оди по твојата, и никогаш и во ништо нека не се оддалечува од неа.

Соединет со тебе да не посакам нешто, и да не можам да сакам ништо друго освен она што ти го сакаш, и така нека биде и со она што ти не го сакаш.

4. Дај ми да умрам за сè што е светско, и поради тебе да го љубам презирањето и заборавот на светот.

Направи да се одморам во тебе, од сè што може да се посакува, и моето срце да најде мир во тебе.

Ти си вистинскиот мир на срцето, ти си единствениот негов одмор; надвор од тебе сè притиска и вознемирува.

Во тој мир, т.е. во тебе самиот, највиш и вечен Боже, мирно ќе легнам и ќе заспијам. Амин.

Глава 16

Вистинската утеха барај ја само во Бога

Слугата: Сè што можам да посакам и да замислам за својата утеха не очекувам овде, туку во иднината.

Кога би ги имал сите утехи на овој свет, кога би ги уживал сите негови милини, сигурно е дека тоа не би траело долго.

И така, моја душо, целосна утеха и чиста радост можеш да најдеш само во Бога, кој ги теши сиромашните и ги заштитува понижените.

Чекај малку, моја душо, почекај го божественото ветување и ќе ги имаш на небото сите добра во изобилие.

Ако премногу желно ги бараш минливите добра, ќе ги изгубиш вечните и небеските добра.

Сегашните употребувај ги, а вечните посакувај ги.

Никакви минливи добра не можат да те заситат бидејќи тие не се создадени за да уживаш во нив.

2. И кога би ги имала сите добра на овој свет, ти не би можела да бидеш ни среќна ни задоволна: во Бога кој сè создал, во него е твоето блаженство и сета твоја среќа; не среќата каква што ја замислуваат и ја фалат безумните љубители на овој свет, туку онаа што ја очекуваат вистинските следбеници на Исус Христос, и која понекогаш ја претчувствуваат оние што се духовни и со чисто срце, чија татковина е на небото.

Секоја човечка утеха е празна и малку трае.

Вистинската и слатка утеха е онаа што вистината ни ја дава однатре.

Побожниот човек секаде со себе го носи својот утешител Исус и му говори: Господи Исусе, биди ми на помош на секое место и во секое време.

Тоа нека ми биде утеха, да сакам со задоволство да се лишам од секоја човечка утеха.

Ако ја немам ни твојата утеха, тогаш твојата волја и ова искушение нека ми бидат утеха над сите други.

Зашто ти не се гневиш еднакво, ниту до века се срдеш.

Глава 17

Грижата за сè довери му ја на Бога

1. Господ: Сине мој, пушти да правам со тебе како што сакам; јас знам што е добро за тебе.

Ти мислиш како човек; твоите чувства многу се сложуваат со склоностите на човечкото срце.

2. Слугата: Вистина е, Господи, тоа што го велиш. Ти се грижиш за мене многу повеќе отколку што јас би можел самиот да го правам тоа.

Брзо ќе падне оној што сите свои грижи не ги префрли на тебе.

Господи, само мојата волја нека остане вистинска и цврста во тебе, прави со мене сè што сакаш.

Бидејќи сè што ќе направиш, може да биде само добро.

Ако сакаш да бидам во темница, биди благословен: ако сакаш да сум на светлина, пак биди благословен.

Ако се смилуваш да ме тешиш, биди благословен: ако сакаш да тагувам, пак биди благословен!

3. Господ: Сине мој, таков мораш да бидеш ако сакаш да одиш со мене.

Треба да бидеш подготвен на мака, исто како и на радоста; на оскудица и сиромаштво исто како и на богатство и изобилие.

4. Слугата: Господи, со задоволство ќе поднесам за тебе сè што сакаш ти да дојде врз мене.

Еднакво ќе примаам од твоите раце, и добро и зло, благост и горчина, радост и жалост, и ќе ти благодарам за сè што ќе ме снајде.

Сочувај ме од секаков грев и нема да се плашам ни од смртта ни од пеколот.

Само ако ти не ме отфрлиш засекогаш и ако не ме избришеш од книгата на животот, нема да ми наштети каква било неволја и да ме снајде.

Глава 18

Неволјите во животот треба да ги поднесуваме според Христовиот пример

1. Господ: Сине мој, јас слегов од небото поради твоето спасение; ги зедев врз себе твоите маки, не поради тоа што морав, туку од љубов; за со својот пример да те поучам на трпение и да те научам со задоволство да ги поднесуваш неволјите на овој живот.

Зашто од моментот на моето раѓање до мојата смрт на крстот јас никогаш не бев без болка.

Живеев во крајно сиромаштво во поглед на работите на овој свет; често слушав многу тужби кон мене; кротко ги поднесував срамот и навредите; за моите добрини пожнеав неблагодарност; за моите чудеса - хулење; за мојата наука - укори.

2. Слугата: Кога ти покажа толку трпение во својот живот, Господи, исполнувајќи го така најсовршено тоа што твојот Отец го бараше од тебе; право е јас, бедниот грешник, трпеливо да ја поднесувам својата беда според твојата волја и поради своето спасение да го носам, додека ти сакаш, бремето на овој грешен живот.

Бидејќи, иако овој живот е полн со тегоби, тој со твојата милост станува обилен извор на заслуги, а твојот пример и примерите на светите отци прават да е поподнослив и посветол и за слабите.

Тој е многу пополн со утеха сега отколку во Стариот Завет, кога небеските порти беа затворени, кога патот изгледаше непознат, и кога само малкумина тежнееја кон царството Божјо.

Ни праведниците, на кои спасението им беше осигурено, не можеа да влезат во царството небеско пред да заврши твоето страдање и твојата спасоносна смрт.

3. О, колку многу треба да ти благодарам што си се смилувал да ми го покажеш мене, и на сите верни, правиот и сигурен пат кој води во твоето вечно царство!

Зашто, твојот живот е наш пат, и преку светото трпение ние одиме кон тебе, кој си наша круна.

Ако ти не појдеше пред нас и не нè поучеше, кој би пошол по тој пат?

О, колкумина би останале назад, многу далеку, ако не го имаа пред очи твојот свет пример!

И по толку чудеса и науки, ние сè уште сме млаки! Што би било ако толкава светлина не нè води по твојата трага?

Глава 19

Поднесувај ги навредите и имај вистинско трпение

Господ: Зошто тие зборови, сине мој? Размисли малку за моето страдање и страданијата на моите светители, и престани да се жалиш.

Сè уште не дојдовте до крв борејќи се против гревот.

Тоа што ти го трпиш е малку ако се спореди со она што го поднесуваа многумина други кои беа подложени на така тешки маки и на толку силни искушенија.

Спомни си во својот дух на поголемите маки што другите ги поднеле за да можеш мирно да ги поднесуваш своите, кои се полесни.

Ако не ти изгледаат лесни, внимавај да не е за тоа виновно твоето нетрпение.

Сепак, било да се тие мали или големи, труди се трпеливо да ги поднесуваш.

2. Што подобро ќе се подготвиш за страдањето, со тоа покажуваш повеќе мудрост и стекнуваш повеќе заслуги. Полесно ќе поднесуваш ако со срцето и со делата се подготвуваш за тоа.

Не вели: тоа не може да се издржи од таков човек. Тој ми направи многу неправда, и ми префрла работи кои никогаш не сум ги ни помислил; од некој друг би го трпел тоа полесно и како што мислам дека треба да трпам.

Таквиот говор е безумен: зашто наместо да размислуваш за трпението и за она што доаѓа како награда за него, ти мислиш само на навредата и на личноста што ти ја нанела.

3. Нема вистинско трпение оној што поднесува само колку што самиот сака, и од кого сака.

Вистински трпеливиот човек не испитува кој го навредува, дали неговиот поглавар, некој на него рамен, или полош од него, дали добар или лош човек.

Туку, рамнодушен спрема личностите, тој прима од Божјата рака, со благодарност, во секое време, сè што ќе му се случи неповолно и го смета тоа како голема добивка.

Зашто Бог нема да остави без награда ни една мака, ни најмалата, ако се поднесува поради него.

4. Значи, биди подготвен за борба, ако сакаш да постигнеш победа.

Не може без борба да се здобие венецот на трпението; да се откажеш од борбата, значи да се откажеш од наградата.

Ако сакаш венец, бори се храбро, поднесувај трпеливо.

Не се доаѓа до одмор без работа, ни до победа без борба.

5. Слугата: Господи, тоа што ми се чини невозможно само по себе, ми станува возможно со твојата милост.

Ти знаеш дека имам малку сила за да трпам, дека лесно ме соборува и најмалата неволја.

Направи поради твоето име да ја сакам и посакувам секоја неволја, зашто да се поднесува и да се трпи поради тебе, тоа ѝ донесува спасение на мојата душа.

Глава 20

Признај ја својата слабост и бедата на земниот живот

1. Слугата: Ги исповедувам, Господи, своите престапи; ќе ти ја исповедам, Господи, својата слабост.

Често и ситницата ме соборува и ме разжалостува.

Имам намера да постапам храбро, но ако наиде и најмало искушение, паѓам во голем страв.

Често и најмала и најбезначајна работа ме доведува во големо искушение.

И кога во себе не чувствувам ништо и мислам дека сум безбеден потклекнувам понекогаш и од најлесно бранување.

2. Погледни ја, Господи, мојата немоќ и мојата слабост која во сè се покажува пред тебе.

Смилувај се на мене и извади ме од калта, да не пропаднам засекогаш.

Често ме мачи и ме посрамува пред тебе тоа што сум толку непостојан и слаб кон своите страсти.

Иако не можат целосно да ме обземат, нивното повикување ми е мачно и тешко, и одвратно ми е постојано да живеам во борба.

Својата слабост ја познавам особено по тоа што ужасните мисли на фантазијата многу полесно завладуваат со мојот дух отколку што излегуваат од него.

3. Моќен Боже Израилев, бранителу на верните души, смилувај се и погледни ги трудот и маката на својот слуга, и биди ми на помош во сè што преземам.

Исполни ме со небеска сила за да не победи и да не ме завладее стариот човек и грешното тело, кои духот сè уште целосно не ги потчини и против кои морам да се борам сè додека дишам во овој беден живот.

О! Што е овој живот, од сите страни опкружен со неволји и беди и насекаде полн со замки и непријатели?

Ако се ослободиш од еден јад и искушение, другото е веќе тука; додека се бориш со првото, однадеж наидуваат многу други.

4. Како може да се сака живот полн со толку горчини, изложен на толкави несреќи и беда?

Како може и да се нарекува живот тоа што раѓа толку болка и смрт?

А, луѓето сепак го сакаат. и многумина во него ја бараат својата среќа.

На светот честопати му ја префрламе неговата лажливост и суета, и пак тешко со него се разделуваме, зашто со нас сè уште владеат телесните желби.

Едни работи нè наведуваат да го љубиме светот, други да го презираме.

Телесната желба, и желбата на очите, и гордоста на животот ја влеваат љубовта кон светот; но казните и бедите што одат постојано во чекор со нив предизвикуваат омраза и одвратност спрема светот.

5. Но, за жал, грешното задоволство завладува со духот кој е оддаден на светот: и смета дека е слатко да им робува на сетилата; зашто небеските милини и внатрешната убавина на скромноста ниту ги знае ниту ги вкусил.

Но, оние што презирајќи го светот, се трудат да живеат за Бога во света дисциплина, знаат за божествените сладости кои му се ветени на вистинското одрекнување, и појасно гледаат во колку голема заблуда е светот, заведен со различните измами.

Својот мир барај го во Бога, над сите добра и дарови

1. Слугата: Во сè, и над сè, почивај во Господа, душо моја, зашто тој е вечниот одмор на светителите.

Љубезен и благ Исусе, дај да починам во тебе повеќе отколку во сите други работи; повеќе отколку во здравјето, убавината, честата и славата; повеќе отколку во каква било моќ и во какво било достоинство; повеќе отколку во науката, духот, богатството, уметноста; повеќе отколку во задоволството и радоста; повеќе отколку во добриот глас и пофалбата; повеќе отколку во секоја милина и утехата; повеќе отколку во секоја надеж и ветувања; повеќе отколку во која било заслуга и која било желба; повеќе отколку во сите дарови со кои можеш да нè опсипаш; повеќе отколку во радоста и каков било занес кои душата може да ги замисли и почувствува; повеќе, на крајот, повеќе отколку во ангелите и архангелите и сета небеска војска; повеќе отколку во сите ствари видливи и невидливи; повеќе отколку во сè друго што не си ти, Боже мој!

2. Зашто ти единствено си бескрајно добар, севишен и семоќен, ти си самиот доволен, зашто ти имаш сè и сè даваш, ти единствено си богат со благост и утехи, ти самиот си сета убавина и сета љубезност, твојата благородност и твојата слава се издигнуваат над сè, совршенството на сè добро е соединето во тебе, Господи Боже мој, секогаш било и секогаш ќе биде.

И така, сè што ми даваш надвор од себе, сè што ми откриваш за самиот себе, сè од тоа што ми ветуваш, малку ми е и не ми е доста, ако тебе не те видам и ако тебе целосно не те добијам.

Зашто моето срце не може да има вистински мир, ниту ќе се засити, ако, издигнувајќи се над сите твои дарови и сите ствари, не почини единствено во тебе.

3. Нежен младоженецу на мојата душа, најчист љубимче, Исусе мој, цару на сите ствари, кој ќе ме ослободи од моите врски и кој ќе ми даде крилја да летнам и да починам во тебе?

О, кога ќе ми биде дозволено целосно да се занимавам само со тебе и да видам колку си сладок, Господи Боже мој?

Кога толку ќе се претопам во тебе, за од љубов кон тебе да не се чувствувам себеси, и да живеам само во тебе, во она неискажливо и возвишено единство, кое не може секој да го спознае.

Сега знам само да воздивнувам, и со болка да ја носам својата несреќа.

Зашто во оваа долина на солзите има многу зло кое ме збунува, ме разжалостува и ја покрива мојата душа со облак. Тоа често ме збунува и расејува; ме заведува и запира, и, спречувајќи ме слободно да ти пријдам, ме отстранува од оние слатки преградки во кои секогаш и без препреки уживаат небеските души.

Сожали се на моите воздишки и мојата напуштеност на земјава!

4. О Исусе, сјају на славата, утешителу на заскитаната душа, моите усни кон тебе се неми и моето молчење ти зборува.

До кога Господ мој ќе ја одложува својата посета?

Нека дојде при својот беден слуга, и нека ме развесели. Нека ја пружи својата рака и нека ме избави мене бедникот од секоја неволја.

Дојди, дојди, зашто без тебе не ќе има ни среќен ден ни час за мене; ти си единствената моја радост, а без тебе празна е мојата трпеза.

Беден сум, и како затвореник окован во железо, сè додека ти не ме оживееш со светлината на твоето присуство, додека не ми ја вратиш слободата, и не ми го покажеш своето љубезно лице.

5. Другите нека бараат, наместо тебе, сè што сакаат; мене не ми е драго, ниту некогаш ќе ми биде нешто друго освен ти, Боже мој, надеж моја, вечно спасение мое!

Нема да замолчам, нема да престанам да се молам, сè додека не ми се врати твојата милост, и додека ти не ми проговориш во внатрешноста.

6. Господ: Еве ме! Доаѓам, бидејќи ме повика. Твоите солзи и желбата на твојата душа, понизноста и скрушеноста и покајанието на твоето срце, ме допреа и ме доведоа кај тебе.

7. Слугата: И реков: Господи, јас те повикував и сакав да уживам во тебе, спремен да отфрлам сè друго поради тебе.

Зашто ти прв ме охрабри да те побарам.

Биди благословен, Господи, што му направи добро на твојот слуга, според големата своја милост.

Што друго уште може тој да ти каже, освен многу да се понизи пред тебе, полн со свест за своето ништавило и својата лошотија?

Зашто во сè што е најпрекрасно на небото и на земјата, нема ништо слично на тебе.

Твоите дела се совршени, твоите судови се вистинити и твојата провидност управува со сè.

Нека ти е фала и слава тебе, Оче на Мудроста, и постојано нека те фалат и благословуваат моите усни, мојата душа и сите созданија заедно во вековите.

Глава 22

Секавај се на Божјата добрина

1. Слугата. Господи, отвори го моето срце за твојот закон и научи ме да одам по патот на твоите заповеди.

Направи да ја научам твојата волја и со големо почитување и сериозно внимание да се секавам на сите твои добрини, за да можам отсега достоино да благодарам.

Знам и признавам дека не можам достоино да ти заблагодарам ни за најмалата твоја милост.

Јас сум помал од секое добро што си ми го дарувал; и кога ќе размислам за твојата слава, занемувам пред твојата величина.

2. Сè што имаме во душата и во телото, сè што имаме надвор од нас и во нас, по твојата милост или по природа, ти си ни го дал; тие дарови постојано нè потсетуваат на добрината, на нежноста и на бескрајната дарежливост на оној од кого ни доаѓа секое добро.

Еден прима повеќе, друг помалку, но, сепак сè доаѓа од тебе: без тебе никогаш никакво добро не би имале.

Оној што примил повеќе не може да се гордее со своите заслуги, ниту да се воздигнува над другите ниту да го исмејува оној што примил помалку; зашто најголем и најдобар е оној што на себеси најмалку си припишува, и кој е најпонижно и најпобожно благодарен.

И оној што се смета себеси за најлош и најнедостоеен од сите, заслужува да добие најголеми дарови.

3. Оној што примил помалку не смее да се жалости, ни да се лути, ни да им завидува на оние што примиле повеќе; туку нека се гледа само во тебе, и со сета душа нека ја фали твојата добрина, која толку обилно, толку бесплатно и со задоволство, не гледајќи кој е кој, ги дели своите дарови.

Сè доаѓа од тебе, и затоа треба тебе да ти се принесуваат пофалби во сè.

Ти знаеш на кого што му треба и зошто овој прима помалку, а оној повеќе; не е наше за тоа да судиме, туку твое, зашто ти ги познаваш заслугите на секого.

4. Затоа, Господи Боже мој, го ценам тоа како голема милост, што малку си ми подарил од она што се гледа

однадвор и што ги привлекува пофалбата и восхитувањето на луѓето.

И навистина, сиромаштијата и ништожноста не треба да ме притискаат, да ме ожалостуваат и мачат, туку да ми служат за голема утеха и радост, зашто ти, Боже мој, како свои пријатели и слуги си ги избрал сиромашните и понижените и презрените на овој свет.

Такви беа и твоите апостоли, кои си ги поставил за кнезови по сета земја.

Тие живеат на овој свет без жалби, толку понизни и едноставни, чисти од секое лукавство и злоба, и се радуваат бидејќи се удостоија да примат срам за твоето име, и со задоволство го прифатија тоа што светот го отфрли.

5. Значи, ништо не му причинува толкава радост на оној што те љуби и што ја знае цената на твоите дарови колку исполнувањето на твојата волја и твоите вечни намери со него.

Мора да биде сосема задоволен и утешен и да сака да биде најмал како што другите сакаат да бидат најголеми.

Тој е еднакво мирен и задоволен на последното место како да е на првото.

Готов да поднесе презирање и прогонување, да остане без име и без слава, исто така, како и да биде фален од луѓето на овој свет.

Зашто твојата волја и љубовта спрема твојата слава за него мора да надвишат сè, мора повеќе да го утешуваат и да му се попријатни отколку сите добрини што му се дадени или ќе му се дадат.

Глава 23

Четири работи без кои не можеш да дојдеш до внатрешниот мир

1. Господ: Сине мој, сега ќе ти го покажам патот кон мирот и кон вистинската слобода.

2. Слугата: Направи го, Господи, тоа што го велиш: сакам да слушам за тоа.

3. Господ: Грижи се, сине мој, да ја извршуваш повеќе туѓата волја отколку својата.

Секогаш одбирај го помалкуто отколку повеќето.

Барај го секогаш последното место и потчини им се на сите.

Секогаш сакај и моли му се на Бога неговата волја да се исполни врз тебе во сè.

Оној што прави така, го пронашол патот во мирот и спокојот.

4. Слугата: Господи, тие кратки поуки содржат големо совршенство.

Во нив има малку зборови, но затоа се полни со смисла и обилни со плод.

Ако верно им се придржував, не ќе паѓав толку лесно во забуна.

Зашто, секогаш кога ќе ги изгубам спокојството и мирот, согледувам дека сум отстапил од нив.

Но, ти кој можеш сè и кој секогаш им сакаш напредок на душите, зголеми ја својата милост спрема мене, за да

можам да постапувам според твојата наука и да го достигнам своето спасение.

Молитва за ослободување од лошите мисли

5. Господи Боже мој, не оддалечувај се од мене; Боже мој, побрзај да ми помогнеш.

Бидејќи многу различни мисли ме опфатиле, и голем страв ја мачи мојата душа.

Како ќе поминам низ толку непријатели без повреди?

Како ќе ги совладам?

6. Јас ќе одам пред тебе, рече Господ, и ќе ги порамнам нерамнините. Ќе ја отворам затворската врата и ќе ти ги покажам тајните премини.

7. Направи, Господи, како што велиш и сите лоши мисли нека побегнат пред твоето лице.

Мојата единствена надеж, мојата единствена утеха во злото што ме тишти е да прибегнам при тебе, да ти се доверам тебе, да те повикам со сето свое срце и трпеливо да ја чекам твојата утеха.

Молитва за просветлување на умот

8. Осветли ме со внатрешната светлина, добри Исусе! Твојата светлина нека засвети во моето срце и нека ја растера темнината.

Запри го мојот дух да не лута и отстрани ги силните искушенија.

Пружи ја поради мене својата десница и истерај ги овие лоши сверови, т.е. овие грешни желби; да бидам мирен во твојата добродетел и изобилство на твојата пофалба нека одекне во твојот свет храм, т.е. во чистата совест.

Заповедај им на ветровите и бурите; речи му на морето: смири се, и на северниот ветар: тивни; и ќе настане голема тишина.

9. Испрати ја својата светлина и својата вистина да засветат на земјата; зашто јас сум земја пуста и празна сè додека ти не ме осветлиш.

Истури ја својата милост одгоре, накваси го моето срце со небеска роса, изли ја на оваа сува земја плодната вода на побожноста, за да го накваси лицето на земјата и таа да донесе обилен и најдобар плод.

Подигни ја мојата душа, поткликната од товарот на нејзините гревови, и пренеси ги сите мои желби на небото, за откако ќе ги вкуси милините на небеската среќа, да замрази да мисли на земното.

10. Подигни ме и оттргни ме од секоја светска минлива утеха на кое било создание, зашто ништо создадено не може целосно да го задоволи мојот копнеж и да ме утеша.

Соедини ме со себе со нераскинливата врска на љубовта, зашто ти самиот си му доволен на оној што те љуби, а сè друго без тебе е ништо.

Глава 24

Не распрашувај се за животот на другите

1. Господ: Сине мој, не биди љубопитен и немој да се занимаваш со непотребни грижи.

Што ти е грижа за овој или за оној? Ти ајде по мене.

Што ти е грижа дали некој е ваков или онаков, или дали овој така работи или говори?

Ти нема да одговараш за другите; но за себе ќе одговараш. Зошто тогаш се вплеткуваш?

Јас познавам и гледам сè што се случува под сонцето и знам што е во секого: што мисли, што сака, кон што тежнее.

Затоа треба сè мене да ми се остави. А ти биди спокоен и остави ги другите нека прават што сакаат.

Сè што ќе направат, сè што ќе кажат, ќе им се врати зашто мене не можат да ме излажат.

2. Не трчај по сенката која ја викаат славно име; ниту по многу пријатели, ниту да те љубат луѓето.

Зашто сето тоа го расејува духот и силно го помрачува срцето.

Јас со задоволство ќе ти зборувам и ќе ти ги откривам моите тајни ако, кога ќе дојдам кај тебе, секогаш бидеш прибран и подготвен да ми ги отвориш вратите на твоето срце.

Биди внимателен, моли му се на Бога без престан и биди понизен во сè.

**Во што се состои вистинскиот мир
и подобрувањето на животот**

1. Господ: Сине мој, реков: Мир ви оставам, својот мир ви го давам: Не ви го давам како што дава светот.³⁴

Сите сакаат мир; но сите не го бараат тоа што го донесува вистинскиот мир.

Мојот мир е со оние што имаат благо и понизно срце.

Твојот мир ќе биде во големото трпение.

Ако ме слушаш и го следиш мојот глас, ќе имаш голем мир.

2. Слугата: Господи, што да правам?

3. Господ: Во сите работи внимавај што правиш и што зборуваш. Немој да имаш други желби, освен мене да ми угодиш. Не сакај и не барај ништо надвор од мене.

Не суди смело за туѓите зборови и дела; не мешај се во она што тебе не ти е дадено; така ќе бидеш малку или ретко вознемирен.

Но, да не се чувствува никаква збунетост, да се нема никаков јад на срцето, никаква болка во телото, не му припаѓа на овој свет: тоа му припаѓа на вечниот мир.

Не мисли дека си го нашол вистинскиот мир ако не ти се случува ништо неповолно; ниту дека сè е добро ако не

³⁴ Јн. 14,27

наидуваш на никаков противник; ниту дека сè е совршено кога сè се случува според твојата волја.

Но, не сметај дека си нешто големо ни тогаш кога си многу побожен, или кога се чувствуваш пријатно; зашто ни според тоа не се препознава вистинскиот љубител на добродетелта, ниту во тоа се состои човековиот напредок и совршенство.

4. Слугата: Туку во што е, Господи?

5. Господ: Во тоа што со сето срце ќе се предадеш на Божјата волја; што нема себеси да си угодуваш ни во каква било работа, ни во голема или мала, ни во времето ни во вечноста; така што со еднакво срце ќе останеш во благодарението на Бога, и во среќата и во несреќата, мерејќи сè со иста мерка.

Ако станеш така јак и трпелив во надежта, да си подготвен во своето срце на уште поголеми страданија, кога ќе останеш без внатрешната утеха и не ќе се оправдуваш дека не би требало тоа и толку да го трпиш, туку мене да ме прогласиш праведен во сите мои одлуки и да ме сметаш свет: тогаш одиш по вистинскиот пат на мирот. И можеш сигурно да се надеваш дека пак во слава и радост ќе го гледаш моето лице.

И ако дојдеш до целосно презирање на самиот себе, знај дека ќе уживаш во најобилниот мир што може да постои на земјава.

За слободата на духот, која се постигнува повеќе со молитва отколку со учење

1. Слугата: Господи, големо совршенство е да не се одврка срцето од небеските работи, да се минува низ светските неволји не грижејќи се за ништо, не по немарност, туку по слободата на душата која никаква грешна желба не ја врзува ни за какво било створение.

2. Ти се молам, добри Боже, ослободи ме од грижите на овој живот, да не ме заплеткаат премногу; од телесните потреби, да не ме заработ телесните желби; од сите духовни препреки, да не станам малодушен и скршен од неволјите.

Не велам да ме сочуваш од работите кои човечката суета толку желно ги бара, туку за бедата која, преку проклетството на сите Адамови деца, ја мачи и оптоварува душата на твојот слуга и ја спречува да не може да ужива во слободата на духот толку колку што би сакала.

3. Боже мој, благост неискажана, претвори ја во горчина секоја телесна утеха што би ме одвратила од љубовта кон вечното добро, и би ме привлечла и маѓепсала со кобната привлечност на сегашното задоволство.

За да не ме победат месото и крвта, Боже мој, да не ме измами светот и славата што поминува, да не подлегнам на лукавството на сатоната.

Дај ми сила да се спротивставам, трпение да поднесам, постојаност да истраам.

Дај ми ја, наместо сите светски утехи, преблагата утеха на твојот дух, и наместо земната љубов, влеј ми ја љубовта кон твоето име.

4. Пиењето, јадењето, облеката и другите работи неопходни за телото се товари за побожната душа.

Направи да ги употребувам умерено и да не ги барам премногу желно.

Да се отфрлат сите не е дозволено, зашто природата мораме да ја поддржуваме; но твојот свет закон ни забранува да бараме повеќе од тоа што е потребно, бидејќи телото може да се побуни против духот.

Твојата рака нека ме води и ме проведе меѓу овие две крајности, за воден од тебе, да се сочувам од секое претерување.

Глава 27

Самољубието нè одвратува од најголемото добро

1. Господ: Сине мој, мораш целосно да се предадеш за да имаш сè, и мораш целосно да прегориш.

Знај дека самољубието ти наштетува повеќе од сè друго на светот.

Секоја работа повеќе или помалку ни е драга, според склоноста и според љубовта што ја имаме за неа.

Ако љубовта ти е чиста, едноставна и средена, нема да робуваш на никаква работа.

Не сакај го тоа што не ти е дозволено да го имаш; одрекни се од она што би можело да те збунува и да те лиши од внатрешниот мир.

Чудно е што не ми се доверуваш мене со сето свое срце, со сè што можеш да посакуваш или да имаш.

2. Зошто те мачи празната жалост? Зошто се заморуваш со непотребни грижи?

Предај се на мојата волја и ништо нема да ти наштети.

Ако го бараш ова или она, ако сакаш да бидеш овде или онде, да живееш поради своја корист и уживање, никогаш нема да бидеш спокоен ниту слободен од маката, што и да имаш, нешто ќе ти недостига, и каде било да бидеш, некој ќе ти се противи.

3. Што ти вреди ако имаш и ако собереш многу надворешни добра? А корисно е да ги презираш и да ги искорнеш од своето срце.

И немој да мислиш дека ова се однесува само на парите и на богатството, туку и на трчањето по слава, на желбата за суетните пофалби, на сите такви работи кои поминуваат со светот.

Никакво место не е сигурно засолниште, ако ти недостига духот на побожноста; мирот што го бараш во светот нема да трае, ако срцето твое нема вистинска потпора, т.е. ако не се потпреш на мене. Ќе менуваш, но подобро нема да ти биде.

Зашто првата прилика ќе те привлече и ќе најдеш на она од кое бегаше, и на уште полошо.

Молитва за чистота на срцето и за небеска мудрост

4. Слугата: Утврди ме, Господи, со милоста на Светиот Дух.

Зајакни ме со својата сила за да ги истерам од своето срце сите некорисни грижи и да не ме понесе желбата за која било работа, ни многу ценета ни ништожна; туку, ценејќи ја секоја работа според нејзината вредност, да согледам дека тие поминуваат, и дека и јас со нив ќе поминам.

Зашто нема ништо трајно под сонцето и сè е суета и мака на духот.

О, колку е мудар оној што така гледа на работите!

5. Дај ми ја, Господи, небеската мудрост, за да научам како да те барам и ќе те најдам, како да те почувствувам и да те љубам над сè друго, а сè друго според законот на твојата мудрост, да го сфатам онакво какво што е.

Дај ми мудрост да се оддалечам од оние што ми ласкаат; и трпение да ги поднесам оние што стануваат против мене.

Зашто голема мудрост е да не се свиткуваш на секој ветар на зборовите и да не се слушаат лажливите зборови на ласкавците. Само така може сигурно да се оди по избраниот пат.

Глава 28

Против клеветничките јазици

1. Господ: Сине мој, немој да ти биде тешко ако некој мисли лошо за тебе и ако за тебе зборува работи кои ти е тешко да ги чуеш.

Ти мораш за себе да мислиш уште полошо и да веруваш дека никој не е послаб од тебе.

Ако живееш во себе, зошто се грижиш за зборовите кои исчезнуваат во воздухот?

Да умееш да молчиш во вистинскиот час и со духот кон мене да се свртиш, не возбудувајќи се од човечкото мислење, не е обична мудрост.

2. Твојот мир нека не зависи од говорењето на луѓето: било тие да зборуваат за тебе добро или лошо, ти нема да бидеш друг. Каде е вистинскиот мир и вистинската слава? Зарем не е во мене?

Оној што не се стреми да им угоди на луѓето и не се плаши дека ќе биде замразен, ќе ужива голем мир.

Сиот немир на срцето и расеаноста на сетилата доаѓаат од неумерената љубов и суетниот страв.

Глава 29

Како ќе го повикуваме и ќе го славиме Бога кога сме во неволја

1. Слугата: Нека е довека благословено твоето име, Господи, бидејќи сакаше ова искушение и оваа неволја да дојдат врз мене.

Јас не можам да избегам, и ништо не ми преостанува освен да прибегнам при тебе, за да ми помогнеш, и да ги свртиш кон добро.

Господи, еве ме во несреќа; моето болно срце го мачат страстите што го опфатиле.

И што да речам сега, љубен Оче?

Страв ме опфати: Избави ме од овој час?

Но, затоа дојдов на овој час, за да засветли твојата слава кога ќе ме ослободиш, откако длабоко ме понижи.

Господи, удостој се да ме избавиш, зашто што можам, јас бедник, да направам, и каде да се свртам без тебе?

Господи, подари ми трпение и овој пат. Помогни ми, Боже мој, и нема да се плашам, колку и да е тешко ова искушение!

2. И сега, што да кажам уште? Господи, нека биде твојата волја. Јас навистина заслужив да бидам во неволја и тешкотија.

Треба и да трпам: добро е да имам среќа трпеливо да трпам, додека да помине бурата и да биде подобро.

Твојата семоќна рака може да го отстрани од мене ова искушение, и да го ублажи, за да не му подлегнам; ти толку пати тоа така си го сторил за мене. Боже мој, милост моја!

И колку мене ми е потешка, толку за тебе е полесна таа промена на десницата на Севишниот.

Глава 30

Моли му се на Бога за помош, и чекај ја предано неговата милост

1. Господ: Сине мој, јас сум Господ, заштита во денот на стравот! Дојди кај мене кога нема да ти биде добро.

Божествената утеха најмногу ја спречува тоа што доцна прибегнуваш кон молитвата.

Зашто уште пред да ме замолиш ревно, ти бараш многу утехи и поткрепа во надворешните работи.

Затоа се случува сè да ти вреди малку, додека не откриеш дека само јас ги избавувам оние што веруваат во мене, и дека надвор од мене нема вистинска помош, ни корисен совет ни траен лек.

Но сега, откако по бурата си дојде при себе, поврати се на светлото на мојата милост; зашто сум покрај тебе, (вели Господ), да ти обновам сè, не само целосно, туку и обилно и доволно.

2. Зарем за мене нешто е тешко? Или јас личам на оние што зборуваат, а не го прават тоа?

Каде е твојата вера? Биди цврст и истрај.

Биди храбар јунак, во свое време ќе примиш утеха.

Чекај ме, чекај ме; ќе дојдам и ќе те исцелам.

Тоа што те мачи е искушение, и празен е стравот што те плаши.

Што ти донесува грижата за неизвесната иднина, освен жалост на жалост?

Доста му е на секој ден неговото зло.

Лудо е и некорисно да се жалостиш или да се радуваш за иднината, зашто таа можеби никогаш нема да се ост-
вари.

3. Човечко е да се биде играчка на таквите фанта-
зирања, а знак на слабиот дух е лесно да попушта на
дошепнувањата на непријателот.

Зашто нему му е сеедно дали нас ќе нè заведе со лажни
или со вистинити работи или со лажни слики; дали со
љубовта спрема сегашните добра или со стравот пред
идните настани.

Да не се плаши твоето срце и да не трепери. Верувај во
Бога и верувај во мене.

Често сум ти најблиску тогаш кога ти мислиш дека си
далеку од мене.

Кога мислиш дека сè е изгубено, честопати тоа е шанса
за поголема заслуга.

Не е сè изгубено кога ќе се случи нешто спротивно.

Не треба да судиш според сегашното чувство, ниту да
се предаваш на жалост од каде и да е, како да исчезнала
секоја надеж за спасение.

4. Немој да мислиш дека сосема сум те оставил ако за некое време ти испратам некоја неволја, или ти ја одземам својата утеха: зашто така се доаѓа до царството небеско.

И навистина, подобро е за тебе и за сите мои слуги да ве мачат спротивности отколку сè да оди според вашата волја.

Јас ги знам и твоите најскриени мисли, и знам дека е покорисно за твоето спасение понекогаш да останеш без утеха, за да не се понесеш во гордоста, и задоволен со самиот себе да не помислиш дека си тоа што не си.

Тоа што сум го дал, тоа можам и да го одземам и пак да го вратам според својата волја.

5. Тоа што јас го давам, останува секогаш мое; тоа што го земам, не е твое, зашто мој е секој добар дар и секој подарок совршен.

Ако ти испратам некоја неволја или спротивност, не роптај и нека не паѓа твоето срце: зашто јас за момент можам да те ослободам од тоа бреме, и жалоста да ја свртам во радост.

И кога така со тебе постапувам, праведен сум и достоин за секоја пофалба.

Ако мислиш правилно и гледаш правилно, никогаш не треба да се жалостиш поради неприликите, туку спротивно на тоа, треба да им се радуваш и да благодариш.

Дури и тоа што не те поштедувам кога те камшикувам со неволјите треба да го сметаш за веселие.

Како што мене ме љубеше Отецот, така и јас ве љубам, – им реков на своите љубени ученици и ги испратив, не да

уживаат во радостите на овој свет, туку да поднесуваат големи борби; не да стекнат почести, туку да поднесат презирање, не да живеат во мрзливост, туку во работа; не да се одмораат, туку да одат и да родат обилен род преку трпението. Сине мој, запомни ги овие зборови.

Глава 31

Треба да занемариме сè што е створено за да можеме да го најдеме Створителот

1. Слугата: Господи, потребна ми е поголема милост, ако треба да дојдам дотаму кај што никој и ниедно создание не ќе може да ми пречи.

Зашто сè додека нешто ме запира, не можам слободно да полетам кон тебе.

Така посакуваше да полета и оној што велеше: Кој ќе ми даде крилја од гулабица, да одлетам и да починам.³⁵

Кој има поголем мир од човекот што гледа само во тебе? И кој е послободен од човекот што не сака ништо на земјава?

Треба човек да се воздигне над сите ствари, да се одрекне целосно од самиот себе, да се издигне над својот дух и тука да спознае дека ти, Создателот на сè, немаш ништо заедничко со созданијата.

³⁵ Пс. 54,7

И ако некој целосно не се оддели од сите созданија, не ќе може слободно да се занимава со божествените работи.

Затоа има толку малку контемплативци, бидејќи малкумина се оние што умеат целосно да се одвојат од создадените и минливи работи.

2. За тоа е потребна силна милост која душата ќе ја подигне и ќе ја понесе над самата неа.

И сè додека човек така не се воздигне со духот, додека не се одвои од сите созданија и целосно не се соедини со Бога, дотогаш сè што знае и сè што има малку вреди.

Долго ќе биде слаб и наклонет кон земјата оној што смета дека нешто друго е големо освен единственото бескрајно, вечно добро.

Сè што не е Бог е ништо, и не треба да се смета за нешто.

Голема е разликата меѓу мудроста на човекот кого го осветлува побожноста и знаењето на оној што учи од книгите.

Науката што доаѓа одгоре, од божествената инспирација е многу поблагородна од онаа што човечкиот дух ја стекнува со труд.

3. Многумина сакаат да се воздигнат до мудроста; но не сакаат да го прават она што е потребно за тоа.

Најмногу им пречи тоа што се запираат на она што е надворешно и опипливо и што не се трудат целосно да се скротат себеси.

Јас не знам што е тоа, ни кој дух нас нè води, ни што ние, кои нè сметаат за духовни луѓе, замислуваме дека ќе

постигнеме со толкава работа и грижење за ништожните и минливите работи, а за својата внатрешност едвај кога целосно прибрани размислуваме.

4. За жал, тукушто малку сме се прибрале, а веќе брземе да излеземе и никогаш сериозно не ги испитуваме своите дела.

Ние не внимаваме кон каде тежнеат нашите чувства и не плачеме што во нас сè е нечисто.

Поради тоа што сето човештво во своето дејствување појде по злото, дојде општиот потоп.

Бидејќи нашиот внатрешен стремеж е многу расипан, нужно поради тоа се расипува и делото кое од него произлегува како знак на недостиг на внатрешниот живот.

Од чистото срце произлегува плодот на чесниот живот.

5. За човекот прашуваме: што направил? Но не разгледуваме внимателно дали така постапува од чедност.

Испитуваме дали е некој богат, силен, убав, вешт или добар писател, добар пејач, добар работник; но дали е сиромашен по дух, дали е трпелив и благ, побожен и духовен, за тоа многумина молчат.

Природата гледа само на човечката надворешност; милоста се интересира за внатрешноста.

Првата често се лаже; додека втората се надева на Бога дека не ќе биде излажана.

Глава 32

Одрекни се од самиот себе

1. Господ: Сине мој, не можеш да уживаш целосна слобода ако целосно не се одрекнеш од себеси.

Врзани и неслободни се сите што се љубат себеси: лакомите, љубопитните, заскитаните, барајќи го секогаш тоа што им угодува на нивните сетила, а не тоа што е од Исус Христос, тие живеат во заблуди, и често сонуваат и коваат планови за тоа што не може да се одржи.

Зашто ќе пропадне сè што не доаѓа од Бога.

Запамти го овој краток и совршен збор: Остави сè и ќе најдеш сè. Одрекни се од своите лоши желби и ќе најдеш мир.

Размислувај за оваа поука во срцето; и кога ќе ја исполниш, ќе знаеш сè.

2. Слугата: Господи, таа работа не е за еден ден, ниту за два, туку тие неколку збора го содржат сето совршенство на побожноста.

3. Господ: Сине мој, не смееш веднаш да се повлечеш, ниту да станеш малодушен кога ќе чуеш за патот на совршените: туку токму тоа треба да те поттикнува на повозвишен живот или најмалку, да воздивнуваш по него.

О, да беше тоа така со тебе! Веќе да си достигнал до тоа да не се љубиш самиот себе, целосно да ми се потчиниш мене и на постариот кој сум ти го одредил: тогаш задовол-

но би застанал мојот поглед врз тебе и сите твои денови би поминувале во радост и мир.

Уште многу работи треба да оставиш; и ако во сè целосно не ми се предадеш, нема да го постигнеш тоа што го сакаш.

Те советувам да купиш од мене чисто злато и да се збогатиш³⁶, а тоа значи: небеска мудрост која фрла сè што е ниско под нозе.

Остави ја земната мудрост и секоја човечка и сопствена самобендисаност.

4. Ти велама дека треба да се купува тоа што е презрено наместо тоа што се смета драгоцено и високо во човечкиот живот.

Зашто се смета за многу презрена и безвредна и скоро целосно заборавена вистинската небеска мудрост: која не се возвеличува и не бара да ѝ се восхитуваат на земјава. Неа многумина со устата ја проповедаат, но сосема поинаку живеат. Сепак, таа е драгоцениот бисер, скриен за мнозина.

³⁶ Откр. 3,18

За непостојаноста на срцето и за тоа дека секогаш треба да тежнееме кон Бога

1. Господ: Сине мој, немој да си спокоен поради тоа што чувствуваш во себе, зашто тоа може да се промени во миг.

Сè додека живееш, подложен си на промени и против својата волја: наизменично весел и жалостен; мирен и неспокоен; побожен и непобожен; сега вреден, потоа мрзлив, сега сериозен, потоа лекоумен.

Човекот што е мудар и кадарен за духовните патишта се издигнува над оваа променливост. Тој не се осврнува на тоа што го чувствува во себе, ниту на која страна го турка променливиот ветар: туку сето свое внимание го насочува кон саканата цел.

И сред различните промени останува утврден, со очите сконцентрирани кон мене.

2. Колку што окото на душата е почисто и намерата поисправна, толку помалку човекот ќе биде поколебан од бурата.

Но, кај многумина ова око на чистата намера потемнило, зашто брзо го свртуваат на друга страна ако наидат на нешто во што би можеле да уживаат.

Зашто ретко се најдува човек кој е целосно чист од грешното самољубие.

Така некогаш Јудеите одеа во Бетанија, кај Марта и Марија, не само поради Исуса, туку и за да го видат Лазара.

Значи, мораш да го очистиш окото на намерата, да биде чисто и праведно и да го упатиш кон мене над сите други работи.

Глава 34

Оној што го љуби Бога, го љуби над сè друго

1. Слугата: Еве го мојот Бог, и сè мое! Што би сакал повеќе и какво поголемо блаженство би можел да посакам?

О мила и слатка реч! Но, за оној што ја љуби Вечната Реч, а не светот и она што е на светот.

Боже мој и сè мое! За оној што разбира, доста е кажано; а на оној што љуби, слатко е тоа често да му се повторува.

Кога си ти присутен, сè е прекрасно, а кога не си тука, сè станува горчливо.

Ти го смируваш срцето и му донесуваш голем мир и неискажана радост.

Ти правиш да бидам задоволен со сè и да те благоговувам во сè.

Без тебе ништо не може долго да биде мило; а ако сакаме нешто да ни биде пријатно и мило, потребна е твојата милост и мора да биде зачинето со твојата мудрост.

2. Што нема да му биде мило на оној на кого ти си му мил? А што ќе му биде драго на оној што тебе не те љуби?

Но, мудреците на овој свет и оние на кои им годи телесноста не ја разбираат твојата мудрост зашто кај првите се крие голема суета, а кај вторите смртта.

Но, оние што го презираат светот и го мачат телото за да одат по тебе, навистина се мудри: зашто тие преминуваат од суетата кон вистината, и од телото кон духот.

Тие умеат да го љубат Бога; и сето добро што го наоѓаат во стварите го пренесуваат во слава на Творецот.

А, ништо толку не се разликува меѓу себе колку љубовта кон Творецот и љубовта кон стварите, спрема вечноста и спрема времето, спрема несоздадената светлина и онаа која е само нејзин слаб отсјај.

3. О вечна светлино, бескрајно воздигната над секоја создадена светлина, еден твој зрак нека појде одгоре како молња и нека продре до најдлабоките длабочини на моето срце!

Очисти ја, развесели ја, огреј ја и оживи ја мојата душа и сите нејзини сили, за во радосен занес да се соедини со тебе!

О, кога ќе дојде тој среќен и посакуван час кога ќе ме заситиш со своето присуство и ќе ми бидеш сè во сè?

Сè дотогаш нема да имам целосна радост.

Сè уште (за жал) во мене живее стариот, лош човек; тој не е сиот распнат, не е сосема умрен.

Тој распалува во мене внатрешни борби против духот и не ѝ дозволува на душата да царува во мир.

Но, ти кој владееш над морската сила и го скротуваш шумот на нејзините бранови, стани и избави ме!

Растури ги народите што сакаат војни; сотри ги со својата сила.

Покажи го своето величество и прослави ја својата десница: зашто јас немам друга надеж, ни друго прибежиште, освен во тебе, Боже мој!

Глава 35

Сè додека живееш нема да бидеш без искушенија

1. Господ: Сине мој, во овој живот никогаш нема да бидеш спокоен, и сè додека си жив, ќе ти треба духовното оружје.

Опкружен си со непријатели; тие те напаѓаат и оддесно и одлево.

И ако не се заштитиш со штитот на трпението од сите страни, нема долго да останеш без рана.

И ако твоето срце не ми биде неповратно предадено мене, со цврста одлука поради мене сè да поднесеш, не ќе ја издржиш оваа борба, ниту ќе се удостоиш со венецот на блажените.

Значи, треба храбро да појдеш низ сите препреки и да подигнеш силна рака против сè што ти се противи.

Зашто победникот ќе добие мана, а на кукавицата му преостанува голема беда.

2. Ако бараш одмор во овој живот, како ќе дојдеш до вечниот спокој?

Затоа не подготвувај се за многу одмор, туку за големо трпение.

Барај го вистинскиот мир, не на земјава, туку на небото; не во луѓето, ни во каква било ствар, туку единствено во Бога.

Од љубов кон Бога мораш радосно да ги поднесуваш напорите и болките, искушенијата, маките, тегобите, нужноста, слабостите, неправдите, озборувањата, префрлањата, понижувањето, срамот, опомените и презирањата.

Тоа дава сила, го докажува Христовиот војник и го плете небескиот венец.

Со вечно веселие ќе ја наградам кратката работа, а со бескрајна слава минливата срамота.

3. Мислиш ли дека по својата желба секогаш ќе имаш духовна утеха?

Моите светители не ја уживале постојано, туку поднесувале многу маки, различни искушенија и големи жалости.

И потпирајќи се повеќе на Бога отколку на себеси, тие со трпение се одржале во сите овие искушенија, знаејќи дека страданијата на сегашново време не се ништо спрема славата што ќе ни се јави.

Зарем сакаш одма да го имаш тоа што други едвај го добиле по многу солзи и со голем труд!

Чекај го Господа, бори се храбро, биди цврст, не премалувај, не отстапувај, туку храбро изложи го својот живот и својата душа за славата Божја.

Со тебе ќе бидам во неволјата, ќе те избавам и ќе те прославам.

Глава 36

Против суетното судење на луѓето

1. Господ: Сине мој, довери му го своето срце само на Господа и не плаши се од мислењето на луѓето, кога твојата совест ти сведочи дека си верен и невин.

Добро е и блажено така да се трпи и тоа нема да биде тешко за понизното срце кое повеќе му се доверува на Бога отколку на себеси.

Многумина сешто зборуваат, затоа мора малку да се верува во она што се кажува.

И да им се угоди на сите не е можно.

Иако Павле се трудеше на сите да им угоди во Господа, и иако на сите им беше сè, сепак малку се грижеше за човечкото мислење.

2. Правеше сè што беше во негова моќ за да ги поучи и да ги спаси другите; но не можеше да спречи понекогаш да не го осудат или да не го презираат.

Затоа сè му предаде на Бога, кој знае сè; и ги стави трпението и понизноста пред устите што говореа неправедно или измислуваа лаги и измами.

Сепак, понекогаш и тој одговараше, плашејќи се дека неговото молчење може да биде соблазна за слабите.

3. Кој си ти, да се плашиш од смртниот човек? Тој денеска е, а утре нема да биде.

Плаши се од Бога, и нема да се плашиш од луѓето.

Што може човек против тебе со зборови или со навреди? Тој повеќе си штети себеси отколку тебе; и кој било да е нема да му избегне на Божјиот суд.

А тебе секогаш Бог нека ти биде пред очите и остави ги расправиите и жалбите.

Ако ти се чини дека сега си подлегнал и дека поднесуваш срамота која не си ја заслужил, немој поради тоа да се лутиш и не скратувај си го венецот со своето нетрпение.

Упати го својот поглед кон небото и кон мене, зашто сум доволно моќен да те ослободам од секоја срамота и неправда, и да му платам на секого според неговите дела.

Глава 37

Одрекни се целосно од себеси за да добиеш слобода на срцето

1. Господ: Сине мој, одрекни се од себеси и ќе ме најдеш мене.

Немој да имаш ништо свое, ниту своја волја, и секогаш ќе бидеш во добивка.

Зашто ќе добиеш пообилна милост кога ќе се предадеш и нема повеќе да си се бараш назад.

2. Слугата: Господи, колку пати треба да се одрекам од себеси и во што да се оставам?

3. Господ: Секогаш и во секој час, во најмалите работи како и во најголемите. Јас не исклучувам ништо и барам од тебе одрекнување во сè.

Како ќе бидеш мој и јас твој ако однатре и однадвор не си слободен од секое самоволие?

Колку побрзо ќе го исполниш ова одрекнување, толку подобро ќе ти биде; и колку поцелосно и поискрено се одрекнеш, ќе ми бидеш помил и повеќе ќе примиш од мене.

4. Ги има такви што се одрекнуваат од себеси, но со извесна воздржаност; и затоа што немаат целосна вера во Бога, сакаат уште да се занимаваат со она за што се грижат.

Некои во почетокот даваат сè, но подоцна, поколебани со искушението, го земаат тоа што го дале, и така скоро ни малку не напредуваат во добродетелта.

Таквите нема да дојдат до вистинската слобода на чистото срце, ниту до милото другарување со мене, ако претходно целосно не се предадат и секојдневно не се жртвуваат, зашто без тоа не може да постои блажено соединување со мене.

5. Ти реков повеќепати и пак ти вела: заборави се себеси, предај се и ќе уживаш голем внатрешен мир.

Дај сè за да имаш сè, ништо не барај, ништо не сакај назад; остани цврсто приврзан за мене, и ќе ме имаш.

Ќе бидеш слободен во срцето и темнината нема да те опфати.

Твоите напори, твоите молитви, твоите желби нека имаат само еден предмет: да отфрлиш сè свое, да го

следиш сиромавиот Исус и да умреш за себе, за да живееш засекогаш за мене.

Тогаш ќе исчезнат сите празни фантазирања, штетните забуни и прекумерните грижи. Тогаш ќе се растури претераниот страв и ќе загине грешната љубов.

Глава 38

Како ќе се однесуваш во надворешните работи и ќе прибегнуваш при Бога во неволјата

1. Господ: Сине мој, на секое место, во сè што правиш и со сè што се занимаваш, мора да останеш слободен во душата и господар на самиот себе, така што сè да ти биде потчинето тебе, а ти на ништо.

Биди господар и управител на своите дела, а не нивни роб и слуга.

Биди како слободен и вистински Израелец, земи удел во службата и слободата на децата Божји: кои издигнати над сегашните работи стојат над сегашноста и гледаат на вечноста: кои воздигнати над сегашните ствари, гледаат во вечните; кои не ги гледаат минливите работи, а не ги одделуваат од она што ќе трае вечно; кои возвишени над придобивките на овој свет, не ѝ попуштаат на нивната привлечност, туку ги искористуваат за доброто, спрема заповедта на врховниот мајстор, кој не оставил ништо недоуредено во своите дела.

2. Ако никогаш не се запираш на она што се гледа однадвор, ниту им веруваш на телесните очи и уши, и ако најпрвин, како Мојсеј, влезеш во светињата на светињите, да се посветуваш со Господа, ќе го примиш понекогаш неговиот божествен одговор и ќе се вратиш поучен за многу работи за сегашноста и за иднината.

Зашто Мојсеј секогаш во шаторот бараше расветлување во своите сомненија и тешкотии и молитвата беше единствено негово засолниште за да ја отстрани човечката пакост и злоба.

Така и ти мораш да се повлечеш во своето срце, за поревносно да се молиш за Божјата помош.

Затоа, имено, како што читаме, Гаваонците го излажале Осија и синовите на Израелот, бидејќи овие не се посветуваа претходно со Бога, и бидејќи им поверуваа на нивните ласкави зборови, и дозволија да ги заведе лажната побожност.

Глава 39

Избегнувај го брзањето во работите

1. Господ: Сине мој, довери ми ги мене своите работи; јас ќе ги уредам како и кога е тоа најдобро да биде.

Чекај ја мојата одредба и така ќе постигнеш успех.

2. Слугата: Господи, сè ти доверувам со голема радост; зашто јас слабо напредувам кога работам според својата памет.

О, кога би можел да заборавам на иднината и уште во овој час целосно да се предадам на твојата највиша волја!

3. Господ: Сине мој, човекот често забрзано оди по некоја работа што ја сака, а кога ќе ја добие, тогаш почнува поинаку да мисли, зашто неговата желба не е постојана, туку скока од една работа на друга.

Затоа не е мала работа да се одрекнеш од самиот себе и во најмалото.

4. Вистинскиот напредок за човекот е во жртвувањето на самиот себе; и таквиот човек кој се одрекнал од себеси е слободен и сигурен.

Сепак, стариот непријател, кој се противи на сè што е добро, не престанува да го искушува; тој и дење и ноќе му поставува заседи, и се труди да го изненади невнимателниот и да го фати во своите замки.

Бдејте и молете му се на Бога, рече Господ, за да не паднете во напаст.³⁷

Глава 40

Сам по себе не си способен за никакво добро и со ништо не можеш да се пофалиш

1. Слугата: Господи, што е човекот што го споменуваш, или синот човечки, па го посетуваш?

³⁷ Мт. 26,41

Со што заслужил човекот да му ја даваш твојата милост?

На што, Господи, можам да се жалам, ако ме напуштиш?

И со кое право можам да приговорам, ако не го направиш тоа што го посакувам?

Навистина, само вака можам да зборувам и да мислам: Господи, јас сум ништо, ништо не можам, сам по себе не сум способен за некакво добро; туку во сè постојано премалувам и секогаш одам кон ништавило.

Ако ти не ми помогнеш и не ме поучиш во духот, ќе станам сосема млитав и немарен.

2. Но ти, Господи, си секогаш истиот и остануваш довека, секогаш добар, праведен и свет, правејќи сè добро, праведно и свето и мудро распоредувајќи.

А јас имам повеќе склоност за назадување отколку за напредок, не останувам секогаш во исто расположение, зашто и седумпати се променува времето над мене.

Сепак, сè станува подобро кога тебе ќе ти се допадне и ќе ја пружиш својата рака помошничка; зашто ти единствено можеш да помогнеш без човечка помош, и толку да ме утврдиш, моето лице да не се менува секој час, туку моето срце да се сврти само кон тебе и во тебе да се одмори.

3. И кога би умеел да ја отфрлам секоја човечка утеха, било за да станам попобожен, било од неволјата која ме присилува да те побарам тебе, не наоѓајќи човек кој ќе ме

утеши, тогаш би можел со право да се надевам на твојата милост и да се радувам поради дарот на новата утеха.

4. Фала ти тебе, од кого доаѓа сè, кога нешто добро ќе ми појде од рака.

А јас пред тебе сум само суета и ништавило, непостојан и слаб човек.

Со што можам да се пофалам или поради што сакам да бидам ценет?

Дали со своето ништавило? Но, што би било од тоа посуетно?

Навистина, празната слава е опасна чума и најголема суета, бидејќи нè оддалечува од вистинската слава и ни ја одзема небеската милост.

Зашто сè додека човекот е самобендисан, тебе ти е одвратен; додека копнее по човечките пофалби, ги губи вистинските добродетели.

5. Вистинската и света радост е во тоа да се фали со тебе, а не со себеси; да се радува со твоето име, а не со својата добродетел и да не ужива во ниедно создание ако не е тоа поради тебе.

Нека биде фалено твоето име, а не моето; нека се величаат твоите дела, а не моите; нека биде благословено твоето свето име, а мене нека не ми припадне ништо од човечката пофалба.

Ти си моја слава и радост на моето срце.

Со тебе ќе се фалам и ќе се веселам цел ден, а поради себе со ништо нема да се фалам освен со своите слабости?

6. Евреите нека примаат слава еден од друг; а јас ќе ја барам само онаа што доаѓа од Бога.

Зашто сета човечка слава, сите минливи почести, сета светска возвишеност, споредени со вечната слава твоја, се суета и лудост.

О, моја вистино и милост, Боже мој! Блажена Троице! Само тебе ти припаѓа пофалба, чест, сила и слава, во вечни векови!

Глава 41

Презри ги сите светски почести

1. Господ: Сине мој, немој да се жалостиш ако видиш како другите ги фалат и ги воздигнуваат, а тебе те презираат и понижуваат.

Воздигни го своето срце кон мене на небото и нема да ти биде тешко што луѓето на земјата те презираат.

2. Слугата: Господи, ние сме слепи и суетата брзо нè заведува.

Ако размислам добро, признавам дека никој никогаш не ми нанел неправда и дека немам причина да се жалам на тебе.

Бидејќи толку пати и толку тешко сум се огрешил кон тебе, праведно е секое створение да се подигнува против мене.

Значи, мене со право ми припаѓа срам и презир, а тебе пофалба, чест и слава.

И ако не сум подготвен на тоа, доброволно да страдам, да бидам презрен, оставен и занемарен од сите, да не можам да се смирам и сталожам во душата, ниту ќе бидам духовно просветен ниту целосно ќе се соединам со тебе.

Глава 42

Твојот мир нека не зависи од луѓето

1. Господ: Сине мој, ако го градиш својот мир на некоја личност, затоа што си се навикнал со неа да живееш, или зашто еднакво чувствуваш со неа, никогаш нема да бидеш спокоен, ни слободен.

Но, ако секогаш прибегнеш кон вистината, која секогаш живее и останува, тогаш нема да те обори жалоста кога пријателот ќе те напушти или ако умре.

На мене треба да се заснова љубовта кон пријателот и поради мене треба да го љубиш секој што ти изгледа дека е добар и што ти е драг во овој живот.

Пријателството без мене ниту вреди ниту ќе потрае, и нема вистинска и чиста љубов, ако јас не ја врзувам.

Мора да умреш за секоја љубов, така да посакуваш да бидеш без какво било човечко дружење.

Колку повеќе човек се оддалечува од секоја земна утеха, толку е поблиску до Бога.

И толку повеќе се подигнува кон Бога, колку подлабоко се повлекува во самиот себе, и колку што е помал во своите очи.

2. А оној што си припишува себеси нешто добро, таквиот ја спречува Божјата милост да дојде кај него, зашто милоста на Светиот Дух секогаш го бара понизното срце.

Ако умееш целосно да ја уништиш и да ја истераш од своето срце секоја љубов кон стварите, тогаш јас ќе ти дојдам и ќе те опсипам со голема милост.

Кога го свртуваш својот поглед кон стварите, ти се ускратува гледањето на Створителот.

Научи поради Творецот, себеси во сè да се совладуваш, и тогаш ќе успееш да се воздигнеш до божественото спознавање.

Колку и да е мала работата која неуредно ја љубиме и гледаме, таа ја валка нашата душа, и ја попречува да полета кон вечното добро.

Глава 43

За суетата на светско знаење

1. Господ: Сине мој, нека не те одушевуваат убавите и ласкави зборови на луѓето. Зашто царството Божјо не е во зборовите, туку во силата.

Внимавај на моите зборови; тие го затоплуваат срцето и го просветлуваат духот, тие доведуваат до скрушеност и влеваат разновидна утеха.

Немој да читаш за луѓето да те сметаат поучен и помудар.

Учи се да ги умртвуваш своите страсти, зашто тоа ќе ти користи повеќе отколку познавањето и на најтешките работи.

2. Кога многу ќе прочиташ и многу ќе научиш, мора да се вратиш на изворот на сите работи.

Јас сум тој што ги учи луѓето да знаат и им давам појасно знаење на малите, отколку што може човек преку науката да направи.

Оној на кого јас му зборувам, брзо станува мудар и многу напредува во духовниот живот.

Тешко на оние што сакаат да ги научат луѓето за многу работи, а малку се грижат за тоа како ќе ми служат мене!

Ќе дојде денот кога Христос, учителот над учителите, Господ на ангелите, ќе се јави за да побара од секого сметка за она што го знае, а тоа значи да ја испита совеста на секого.

И тогаш ќе го пребара Ерусалим со светилка и ќе го изнесе на видело тоа што е скриено во темнината и сите јазици ќе замолчат.

3. Јас сум тој што за момент ја подигнува понизната душа и ќе ја поучи во вечната вистина подобро отколку да учела десет години на училиште.

Јас поучувам без вревата на зборовите, без забуна во поимите, без суета, без препирка со доказите.

Јас ја учам да ги презира земните добра и да го отфрли тоа што е минливо, да го бара и да мисли на вечното, да ги избегнува почестите, да ги поднесува соблазните, да ја

стави сета надеж во мене, да не сака ништо надвор од мене, и над сè да ме љуби пламено.

4. Некои, љубејќи ме така, ги научија божествените работи, и прекрасно зборуваа за нив.

Ним повеќе им помогна тоа што оставија сè отколку многу да учеа.

Јас на некои им кажувам општи работи, а на некои посебни; на некои им се јавувам во знаци и во слики, а на некои им ги откривам своите тајни во голема светлина.

Книгите на сите им зборуваат со ист јазик, но тој глас не го поучува секого еднакво: зашто јас сум учител на вистината во душата, ги испитувам срцата, проникнувам во мислите, поттикнувам на работа и ги делам своите дарови според својата волја.

Глава 44

Немој премногу да се занимаваш со надворешните работи

1. Господ: Сине мој, многу работи треба да ти останат непознати, треба да бидеш мртов за светот и светот како да е мртов за тебе.

Затвори ги ушите за многуте зборови и подобро мисли на тоа како ќе го сочуваш својот мир.

Подобро е да ги одвратиш очите од она што не е според твојата волја и да го оставиш секого да мисли како

што сака, отколку да застануваш и да го трошиш времето во расправи.

Ако добро стоиш со Бога и мислиш на неговиот суд, тогаш полесно ќе поднесуваш ако бидеш победен.

2. Слугата: О Господи, до каде дојдовме? Еве плачат за некаква минлива загуба, трчаат и се мачат за најмала добивка, а ја забораваат загубата на душата, или едвај некој доцна на тоа ќе се сети.

Внимаваат на она што вреди малку или нималку; а немарно поминуваат покрај она што е најпотребно; зашто човекот сиот се предава на надворешните работи, и ако брзо не се освести, со веселие останува да лежи во нив.

Глава 45

Не верувај им на сите. Тешко е да се одржи мерка во зборовите.

1. Слугата: Господи, помогни ни во неволјата зашто човечката помош е залудна.

Колку пати не најдов доверба таму кај што се надевав дека ќе најдам! И колку пати ја најдов таму кај што не ја очекував.

Значи, суета е да се надеваш на луѓето, а спасението на праведниците е во тебе, Господи.

Нека си благословен, Господи, во сè што ќе ни се случи.

2. Слаби сме и непостојани, брзо се лажеме и се менуваме.

Кој е толку внимателен и воздржлив никогаш да не е излажан или да не падне во неприлика?

Но оној, Боже мој, што тебе ќе ти се предаде и во едноставноста на своето срце тебе те бара, нема да падне толку лесно.

И ако падне во некоја неволја и како било да се заплетка, ти брзо ќе го избавиш или ќе го утешиш, зашто ти не го оставаш оној што верува во тебе.

Редок е верниот пријател што не бега кога неволјата ќе го снајде неговиот другар.

Господи, само ти си секогаш верен и никаков пријател не може со тебе да се спореди.

3. О, колку мудрост има во она што го рекла една света душа: Моето срце е утврдено и втемелено во Христа!³⁸

Кога би било така со мене, помалку би ме вознемирувал стравот од луѓето и помалку би ме допирале нивните пакосни зборови.

Кој може сè да предвиди, кој ќе го отстрани злото што ќе дојде? И кога често нè ранува тоа што сме го предвиделе, колку полуго ќе рани непредвиденото?

Зошто, јас несреќник, подобро не се осигурих? И зошто толку лесно им поверував на другите?

Но, ние сме луѓе, и ништо друго освен слаби луѓе, иако многумина нè сметаат и нè нарекуваат ангели.

³⁸ Св. Агата

Кому ќе му верувам, Господи, кому ако не тебе?

Ти си вистина која не лаже и која не може да биде излажана.

А секој човек е лажливец, слаб, непостојан и променлив, особено во своите зборови; така што не треба веднаш да се верува во она што ни се чини дека правилно звучи.

4. Како мудро нè опомена да се чуваме од луѓето! И дека непријатели на човекот ќе му станат неговите домашни и дека не треба да се верува ако некој рече: Еве овде е Христос, или: Ене онде.

Горчливото искуство ми ги отвори очите; блазе мене ако тоа ме направи повнимателен, а не полекоумен!

Биди внимателен, ми рече некој, биди внимателен; тоа што ти го реков, задржи го за себе.

И додека јас молчам и ја чувам тајната, тој самиот не може да молчи за она што бараше од мене да го чувам како тајна, туку во истиот час се издава и себеси и мене и си оди.

Заштити ме, Боже, од ваквите лесноумни и невнимателни луѓе, да не паднам во нивните раце и никогаш да не направам такво нешто.

Стави во мене збор вистинит и решителен, а лукавиот јазик оддалечи го далеку од мене.

Тоа што не можам да го поднесувам кај другите, од тоа морам да се чувам на секој начин.

5. О, колку е добро, колку е корисно за мирот, да се молчи за другите, да не се верува во сè без разлика, ниту толку лесно понатаму да се прераскажува!

Доверувај се на малкумина; труди се постојано да го надгледуваш своето срце; не дозволувај ветрот на зборовите да те носи таму-ваму, секогаш да те барам тебе за сведок на своето срце, и пожелувај, сè внатре и надвор, да се случува според твојата волја!

За да се сочува небеската милост, многу е потребно да се избегнува човечката измама и да не се жеднее по она што можеби надвор ќе предизвика восхитување. Треба да го насочиме своето настојување кон она што придонесува за нашата поправка и за поголема ревност!

На колкумина им наштетило тоа што нивната добродетел била разгласена и прерано фалена!

А навистина, колку многу корист донела милоста чувана во тајност во овој кревок живот, кој е сиот во искушенија и постојани борби!

Глава 46

Довери му се на Бога кога луѓето те критикуваат и лошо зборуваат за тебе

1. Господ: Сине мој, остани јак и верувај во мене. Зборовите се само зборови. Тие летаат во воздухот, но на каменот не можат да му наштетат.

Ако си крив, сети се дека мораш да се поправиш. Ако совеста ништо не ти префрла, мисли дека поради Бога тоа мораш со задоволство да го поднесеш.

Навистина тоа е најмалку што одвреме-навреме ќе го потрпиш од лицемерните зборови, кога сè уште немаш сила да поднесуваш потешки искушенија.

И зошто такви ситници го допираат твоето срце, ако не поради тоа што си сè уште телесен, и што премногу полагаш во мислењето на луѓето?

Имено, се плашиш од презирањето и не ти е мил укорот поради грешките и бараш прилика да се оправдаш.

2. Но, погледни се малку подобро и ќе видиш дека во тебе сè уште живее светот и суетната желба да им се допаднеш на луѓето.

Зашто твојот страв од понижение и срамота поради грешките докажува дека не си вистински понизен, ниту дека навистина си умрен за светот, ниту дека светот умрел за тебе.

Слушај го мојот збор и малку ќе се грижиш за тоа што го зборуваат луѓето.

Кога за тебе би се кажало сè најзлобно што може да го измисли најцрната пакост, што ќе ти наштети ако го пуштиш да помине како слама што ја носи ветрот? Може ли тоа да ти искорне барем едно влакно од косата?

3. Лицемерноста лесно го возбудува оној чие срце не е прибрано, и на кого Бог не му е постојано пред очите.

Но, оној што верува во мене и не се потпира само на себе, нема ни малку да се плаши од луѓето.

Зашто јас сум судија и ги познавам сите тајни: знам кој погрешно постапил и кој поради тоа страда.

Од мене излезе тој збор, поради мое допуштение тоа се случило, за да се откријат мислите на многу срца.

Јас ќе му судам на грешникот и на праведникот; но сакав најпрвин да ги искушам и едниот и другиот.

4. Сведоштвото на луѓето често лаже; мојот суд е вис-тинит; тој ќе остане, и нема да се промени.

Повеќето не го познаваат, а само на малкумина им е јасен во некоја поединост, но сепак никогаш не греша и не може да погреша, иако не изгледа секогаш праведен во очите на лекоумните.

Значи, мене треба да ме оставиш да судам за сè, а никогаш да не се потпираш на сопственото мислење.

Праведникот нема никогаш да се поколеба, што било да го снајде од Бога. Малку ќе се грижи што неправедно го окривуваат.

А, ако другите застанат во негова одбрана и ако можат да го оправдаат, нема поради тоа да се занесе со суетна радост.

Зашто тој се сеќава дека јас ги чувам оние што имаат право срце и дека не судам според надворешноста и според изгледот.

Она што на луѓето им изгледа пофално, честопати е грешно во моите очи.

5. Слугата: Господи, Боже мој, правичен, силен и трпелив судијо, кој ја познаваш човечката слабост и неговата склоност кон злото, биди моја сила и сета моја надеж, зашто мојата совест не е доволна.

Ти го знаеш тоа што мене ми е непознато; затоа морам да се наведнам и кротко да ги поднесувам укорите.

Прости ми според твојата добрина кога така не ќе направам, и подари ми повеќе милост за да ме научи на поголемо трпение.

Имено, мене повеќе ми вреди твоето обилно милосрдие за да стекнам простување отколку мојата привидна праведност за да ги оправдувам моите прикриени грешки.

Дури и ако за ништо не сум свесен, сепак со тоа не можам да се оправдам; зашто ако се оддалечи твоето милосрдие, нема пред тебе да се оправда никој жив.

Глава 47

Биди подготвен, заради вечниот живот, да ги поднесеш сите тешкотии

1. Господ: Сине мој, немој да те скршат напорите што ги поднесуваш поради мене, и неволјите нека не те направат малодушен; туку моето ветување нека те охрабри и утеша во секоја пригода.

Јас сум доволно силен да те наградам преку секоја мера и над секоја мера.

Нема долго да бидеш на мака, ниту секогаш притиснат со тагата.

Почекај малку и брзо ќе го видиш крајот на своето страдање.

Ќе дојде часот кога ќе престанат маките и немирот.

Сè што минува со времето малку е, и не трае долго.

2. Прави го тоа што е твое: работи верно во моето лозје, и јас самиот ќе бидам твоја плата.

Пишувај, читај, пеј во моја слава, воздивнувај, молчи, моли се, храбро поднесувај ги спротивностите; вечниот живот е вреден за сите тие тегоби и за уште поголеми борби.

Ќе дојде мирот еден ден, кој му е познат на Господа.

И нема повеќе да има ни ден ни ноќ, т.е. ова време, туку вечна светлина, бескраен сјај, постојан мир и сигурен спокој.

Тогаш нема да велиш: Кој ќе ме избави од телото на оваа смрт? Нема да возвикуваш: Тешко мене кога сум туѓинец! Зашто смртта ќе биде уништена засекогаш и блаженството ќе биде вечно; никаква мака, големо веселие, царство на славата и среќата.

3. О, да можеше да ги видиш на небото вечните венци на светителите! Со каков прекрасен сјај блескаат овие луѓе кои светот ги презираше и ги сметаше за недостојни за живот; навистина веднаш би паднал во прашина и со задоволство на сите би им бил покорен, отколку и на еден да му наредуваш!

И не би жеднеел по веселите денови на овој живот, туку би се радувал да страдаш за Бога, и би сметал дека најголема добивка е луѓето да не те ценат.

4. Кога би ја почувствувал оваа вистина, кога таа би процрела до дното на твоето срце, како би се осмелил да се пожалиш макар и еднаш?

Зарем не треба да ги поднесуваме сите маки поради вечниот живот?

Не е мала работа да се изгуби или да се заслужи Божјото царство.

Значи, крени ги своите очи кон небото. Еве ме мене, а еве ги и сите мои светители. Тие на овој свет издржаа голема борба; сега се веселат, сега се утешени и спокојни, сега се одмораат и засекогаш ќе останат во царството на мојот Отец.

Глава 48

За блажената вечност и за бедата на овој свет

1. Слугата: Блажено живеење во небескиот град! Сјаен дену на вечноста, кого нокта никогаш не го помрачува, туку вечната вистина го осветлува; денови на радоста и спокојството, кои никогаш не се менуваат во нешто спротивно!

О, зошто тој ден веќе не заблескал и не заврши сето ова што е минливо!

За светителите тој блеска во својот вечен сјај, а ние, патниците на земјата, го гледаме само оддалеку, како низ магла.

Небеските жители знаат за сите негови милини, а Евините синови, сè уште во прогонство, ги оплакуваат горчината и јадот на овој живот.

Деновите на овој живот се кратки и зли, полни со болка и мака.

Човекот се валка во многу гревови, го фаќаат во мрежа многу страсти, го стега голем страв, го мачат разноразни грижи, го расејуваат разни љубопитности, го заплеткуваат многу суети, го опкружуваат многу заблуди, го уништуваат толку многу напори, го притискаат искушенијата, го ослабуваат уживањата, го распнува немаштијата.

3. О, кога ќе им дојде крајот на тие зла? Кога ќе бидам ослободен од несреќното ропство на гревовите? Кога, Господи, ќе мислам само на тебе?

Кога целосно ќе се веселам во тебе?

Кога без препреки јас ќе уживам во целосната слобода, ослободен од секоја мака душевна и телесна?

Кога ќе стекнам траен мир, без вознемирувања и сигурен, однатре и однадвор, мир зајакнат од сите страни?

Добри Исусе, кога ќе ми биде дадено да застанам пред тебе и да те гледам? Кога ќе ја гледам славата на твоето царство?

Кога ќе ми бидеш ти сè во сè? Кога ќе бидам со тебе во твоето царство кое за твоите избраници си го приготвил од почетокот?

Напуштен сум и сиромав, прогонет, во непријателска земја, каде што секој ден е војна и кај што се најголемите несреќи.

4. Утеши ме во моето прогонство, ублажи ја мојата болка, зашто по тебе воздивнува секоја моја желба.

Тешко ми е сè што ми пружа светот за да ме утеши.

Би сакал да се соединам со тебе, а не можам да ја достигнам таа неискажлива среќа.

Би сакал да се предадам на небеското, а моите неизгаснати страсти ме враќаат на земното.

Мојата душа тежнее да се воздигне над сè, а моето тело ме соборува долу, и покрај сите мои напори.

Така, во мене бедникот, е војна без престан, и самиот на себе си сум товар, зашто духот постојано тежнее нагоре, а телото надолу.

5. О, колку патам кога во време на молитвата, додека размислувам за небеските работи, ме пресретнуваат мноштво телесни мисли!

Боже мој, не оддалечувај се од мене и немој во гневот да го оставиш својот слуга.

Испрати ја својата молња и растури ги, фрли ги своите стрели, и нека се збунат сите замисли на непријателот.

Сврти ги моите мисли кон тебе, направи да заборавам сè земно, и брзо, со презир, да ги отфрлам тие грешни фантазирања.

Вечна Вистино, помогни ми, никаква суета да не ме допре.

Дојди кај мене, небеска благодат, и пред тебе нека исчезне сè што е нечисто.

И прости ми, и смилувај се, секогаш кога во молитвата сите мои мисли не се свртени кон тебе.

Зашто јас искрено исповедувам дека често сум расеан.

И во работата и во одморот мене често духот ме носи на друга страна.

Јас сум таму кај што е мојата мисла, а мојата мисла е често кај она што го љубам.

Најпрвин ми доаѓа на ум тоа што ми е мило само по себе или по навика.

6. Затоа ти, Вистино, јасно кажа: Таму кај што е вашето богатство, таму ќе биде и вашето срце.

Ако го љубам небото, со задоволство мислам на небесните работи.

Ако го љубам светот, се радувам на светската радост и се жалостам поради светските неволји.

Ако го љубам телото, често го замислувам тоа што е телесно.

Ако го љубам духот, моја радост е да мислам на духовните работи.

Зашто мило ми е да зборувам и да слушам за она што го љубам, и споменот на тоа го носам во својата самотија.

Но, блазе на човекот кој поради тебе, Господи, сите тие работи ќе ги истера од своето срце, кој ќе ја совлада природата и со побожноста на духот ќе ги распне телесните желби, за од длабочината на својата мирна совест да ти принесе чиста молитва, и целосно ослободен од сè земно, да заслужи да се придружи на ангелското пеење!

Глава 49

Посакувај го вечниот живот

1. Господ: Сине мој, кога одгоре ќе ти се даде желба за вечното блаженство, и кога се стремиш да се ослободиш од телесното ропство, за да можеш да ја набљудуваш мојата непроменлива слава – тогаш рашири го своето срце и со љубов прими ја таа света инспирација.

Заблагодари се со сета своја душа на небеската доброта која така милостиво постапува со тебе, нежно те посетува, пламено те поттикнува, силно те подигнува, за твоето бреме да не те повлече кон земјата.

Тоа што напредуваш во добродетелите и во сè поголема понизност и што се подготвуваш за идните борби и што се трудиш да си блиску до мене со сета желба на срцето, тоа не е плод на твоите мисли, ниту на твоите усилби, туку на милоста на Бога кој погледнал кон тебе.

2. Колку и да е голем огнот, нема пламен без чад.

Синко, огнот често гори, но пламенот не се вивнува без чад.

Така и желбите на некои луѓе горат по небеските работи, но сепак не се ослободени од искушенијата на телесните желби.

Тоа ги попречува да ја имаат пред очи само славата Божја во она за што се молат.

Затоа и не работат сосема чисто за славата Божја што толку силно од него ја посакуваат.

Колку и да е голем огнот, нема пламен без чад.

Честопати таква е и твојата желба за која мислиш дека произлегува од ревноста, која тебе ти изгледа толку жива и толку чиста.

Зашто не може да биде ни чисто ни совршено тоа во кое ќе се вмеша сопствената корист.

3. Не моли се за она што тебе ти е мило или корисно, туку за она што мене ме прославува и што е според мојата волја.

Зашто, ако судиш праведно, мораш моите заповеди да ги цениш и да ги претпоставуваш на сè она што го посакуваш.

Јас ја познавам твојата желба; ги слушам твоите чести воздишки.

Ти би сакал веќе да ја уживаш слободата на децата Божји; да се радуваш во вечниот стан, небеската татковина полна со радост. Но, сè уште не е дојден часот, ти си сè уште во друго време, во време на војна, во времето на труд и искушение.

Би сакал да се заситиш со највишото добро, но тоа сега не е возможно.

Јас сум највишото добро: чекај ме, рече Господ, додека не дојде царството Божјо.

4. Треба да поднесеш уште многу искушенија на земјава и во многу нешта да се вежбаш.

Одвреме-навреме ќе примаш утеша; но никогаш толку обилна за да може да ги засити твоите желби.

Оснажни се и охрабри се и биди јак, и во работата, и трпејќи го тоа што е противно на природата.

Треба да се облечеш во новиот човек, и мора да станеш сосема поинаков.

Честопати треба да го правиш тоа што не е по твојата волја, и да се одрекнеш од она што би го сакал.

Тоа што на другите им се допаѓа, ќе успева, а илјада препреки ќе се постават на она што ти го сакаш.

Тоа што ќе го кажат другите ќе вреди: а тоа што ти ќе го кажеш, ќе се смета за ништо.

Тие ќе бараат и ќе добијат; ти ќе бараш, но нема да добиеш.

5. Другите ќе ги фалат, а за тебе ќе молчат.

Ним ќе им се довери таква и таква работа, а тебе ќе те сметаат како да не си корисен за ништо.

Понекогаш природата поради тоа ќе се жалости; и многу ќе направиш ако молчејќи поднесуваш.

Во ова и во многу слични работи обично се искушува верниот слуга Господов, колку умее да се одрекне и да се совлада себеси.

Едвај има нешто такво друго во кое би морал толку да умреш за себе колку во тоа да го гледаш и да го трпиш тоа што се спротивставува на твојата волја; а особено кога ти наредуваат да го правиш тоа што ти се чини дека е неразумно или помалку корисно.

И затоа што како помлад не смееш да му се спротивставиш на постариот, ќе ти изгледа тешко што во сè те води друг, и што никако не работиш според својата памет.

6. Но, помисли, сине мој, на плодот на сите тие маки, на нивниот скорешен крај, на нивната многу голема плата, и наместо тешко да ги поднесуваш, во нив ќе најдеш силна поткрепа на своето трпение.

Бидејќи затоа што со задоволство ќе се одрекнеш од тоа што го сакаш, на небото ќе имаш сè според твојата волја.

Таму ќе најдеш сè што сакаш, исполнување на секоја твоја желба.

Таму ќе имаш добра во изобилие и нема да стравуваш дека ќе ги изгубиш.

Таму твојата волја засекогаш ќе биде соединета со мојата, и нема да посакуваш ништо друго освен мене.

Таму никој нема да ти се противи, никој не ќе се пожали на тебе, никој нема да ти создава пречки ни препреки; сè што може да се посака ќе ти се даде одеднаш, и сите тежби на твоето срце ќе бидат целосно задоволени.

Таму ќе дадам слава за поднесената срамота, радост за пролиените солзи, престол во моето вечно царство за последното место на овој свет.

Таму ќе созреат плодовите на послушноста: страдањето ќе се радува на своите маки, а понизното подложување ќе биде овенчано со слава.

7. Затоа сега понизно предај се на сечија рака и не гледај кој го рекол или го заповедал тоа.

Туку ако некој побара или посака нешто од тебе, кој било да е, постар од тебе, помлад од тебе, или рамен на

тебе, одсвиј се и потруди се тоа да го извршиш со искрена љубов.

Нека бара некој од тебе ова, друг она; нека се гордее овој со една работа, друг со друга, и нека прими за тоа илјада пофалби; а ти не весели се ни на едното ни на другото, туку твоја радост нека биде презирањето на самиот себе, мојата волја и мојата слава.

Треба да го сакаш само ова: било со животот било со смртта, да го прославиш Бога.

Глава 50

Во жалоста предај се на Божјата волја

1. Слугата: Господи, Боже мој, свети Оче, биди благословен сега и довека, зашто беше како што сакаше ти, а сè што правиш ти е добро.

Твојот слуга нека се радува, не во себеси ниту во кого било друг, туку само во тебе, зашто само ти си вистинска радост; ти си Господи, моја надеж, мој венец, моја радост, моја слава.

Има ли твојот слуга нешто друго освен она што го примил од тебе, без никаква своја заслуга?

Твое е сè што си дал и што си направил.

Се мачам и воздивнувам од младоста своја. Понекогаш душата ми е тажна, готова да заплаче; понекогаш се вознемирува во себе поради страстите што ѝ се закануваат.

2. Ја сакам радоста на мирот, копнеам за мирот на твоите деца кои ги напасуваш во светлината на утехата.

Кога ќе ми подариш мир, кога ќе ја излееш врз мене својата света радост, душата на твојот слуга ќе е исполнета со тивка хармонија и восхитена со љубовта ќе ја пее твојата пофалба.

Но, кога се оддалечуваш, како што тоа често го правиш, таа не може да трча по патот на твоите заповеди; тогаш не ѝ останува ништо друго освен да падне на колена и да се удира во гради што не е како вчера или завчера, кога твојата светлина светеше над нејзината глава, и сенката на твоите крилја ја заштитуваше од нападите на искушенијата.

3. Праведен и секогаш за пофалба достоен Оче, дојде часот во кој твојот слуга ќе биде искушуван.

Љубезен Оче, праведно е твојот слуга сега да претрпи нешто поради тебе.

Вечно славен Оче, дојде часот кој ти си го предвидел од вечноста, кога твојот слуга мора за некое време да подлегне однадвор, не престанувајќи со духот да живее во тебе.

Треба за кратко време да биде понижен, презрен и премален пред луѓето; нека го скршат страстите и слабостите: за повторно да воскресне со тебе во зората на новата светлина, и да се прослави на небото.

Свети Оче, ти така си заповедал, така си сакал; и како што си рекол, така и било.

4. Имено, тоа е милоста кон твојот пријател: да трпи и да поднесува неволји во светот од љубов кон тебе, толку пати, и од кого било, колку што ти ќе допуштиш да биде.

Ништо на земјава не се случува без причина, без намера и без заповед на твојата Провидност.

Добро е за мене, Господи, што ме понижи, за да се научам на твоите патишта, и да ја истерам од своето срце секоја гордост и суета.

Корисно е за мене што срамот го покрил моето лице, за да ја барам утехата повеќе во тебе отколку во луѓето.

Со тоа сум научил уште да се плашам од твоите нефатливи судови, зашто го удираш праведникот со безбожникот, но не без правда и праведност.

5. Ти благодарам што не ги поштедуваше моите лошотилоци, туку ме сотре со горки удари, задавајќи ми болки и внесувајќи тегоба однадвор и однатре.

Ништо од она што е под небото не може да ме утеши; освен ако не сакаш ти, Господи Боже мој, небески исцелителу на душите, кој рануваш и исцелуваш, кој воведуваш во смртта и од неа враќаш. Твојата наука нека биде над мене, и твоите удари самите ќе ме поучат.

6. Единољубен Оче, еве ме во твоите раце; јас се свиткувам под бичот на твојот укор.

Удри ме по моите плеќи и по мојот врат за да ја подложам мојата тврдокорност на твојата волја.

Направи од мене, како што само ти умееш, побожен и покорен ученик, секогаш подготвен да те послуша и на најмал знак.

Се предавам себеси и сè што е мое на твојата поправка. Подобро е да се биде казнуван на овој свет отколку на другиот.

Ти сè знаеш, сè просираш и ништо во човечката совест не ти е скриено.

Ти однапред знаеш што ќе се случи во иднината, и не е потребно никој да те информира и да ти кажува што се случува на земјата.

Ти знаеш што е корисно за моето подобрување, и колку е корисна неволјата за да се симне 'рѓата на гревот.

Располагај со мене според својата волја и немој да ме напуштиш поради мојот грешен живот, кој никој не го познава подобро од тебе.

7. Направи, Господи, да го знам тоа што треба да го знам, да го љубам тоа што треба да го љубам, да го фалам тоа што е според твојата волја, да го ценам тоа што е пред тебе вредно и да го презирам тоа што е гнасно пред твоите очи.

Немој да дозволиш да судам според надворешното гледање на очите, ниту да донесувам одлука според тоа што ќе го слушнат ушите: туку дај ми со вистински суд да просудувам и за видливите и за духовните работи, а над сè, секогаш да го сакам тоа што ѝ е угодно на твојата волја.

8. Човечките срца често се лажат судејќи само според своите сетила. Се лажат и љубителите на овој свет, кои го љубат само тоа што се гледа.

Ќе биде ли човекот подобар ако луѓето го сметаат поголем?

Кога еден човек превознесува друг, тогаш тој е лажливец кој лаже друг лажливец, горделивец кој лаже друг горделивец, слепец кој лаже друг слепец, слабак кој лаже друг слабак; и суетната пофалба всушност е голема забуна за оној што ја прима.

Зашто човекот всушност вреди онолку колку што вреди во твоите очи, Господи, и ни малку повеќе, вели светителот.

Глава 51

Кога ќе те замори духовната работа, занимавај се со телесна

1. Господ: Сине мој, не можеш секогаш еднакво да ѝ бидеш предан на добродетелта, ниту непрекинато да се одржуваш на висината на побожното размислување; поради источниот грев мораш понекогаш да се спуштиш пониско, да го носиш товарот на распадливиот живот, иако против својата волја и со одвратност.

Сè додека го носиш ова смртно тело, ќе чувствуваш голема одвратност и горчина во срцето.

Затоа, сè додека живееш во тело, мораш често да го оплакуваш телесното бреме кое не ти дозволува без прекин да се предадеш на духовниот живот и на божествената контемплација.

2. Тогаш ќе биде корисно за тебе ако прибегнуваш кон пониски и надворешни дела и ако се закрепнеш со добри

дела: очекувајќи го со цврста доверба моето доаѓање и посетата одгоре, трпеливо поднесувајќи го своето прогонство и сувотијата на срцето, додека пак не те посетам и не те избавам од сите тегоби.

Зашто ќе направам да ги заборавиш своите маки и да уживаш внатрешен мир.

Ќе ги отворам пред тебе ливадите на Светото Писмо, за со просветено срце да започнеш да трчаш по патот на моите заповеди.

И ќе речеш: Страданијата на сегашново време не се ништо наспрема славата што ќе ни се јави.

Глава 52

Сметај дека одгоре заслужуваш повеќе казна отколку утеха

1. Слугата: Господи, јас не заслужувам да ме тешиш, ниту да ме посетуваш; и правилно правиш кога ме оставаш без помош и утеха.

И кога би можел да пролеам толку солзи колку што има вода во морето, сепак не би бил достоин за твојата утеха.

Мене ми припаѓа камшик и казна: бидејќи често и тешко сум те навредувал, и сум згрешил во многу работи.

Кога добро ќе размислам, согледувам дека сум недостоен и за најмала утеха.

Но, ти Боже, благ и милостив, кој не сакаш твоето дело да пропадне, за да го покажеш богатството на својата добрина на садовите на милосрдието, го удостојуваш својот слуга со утеха без никаква негова заслуга, и над секое очекување.

Бидејќи твојата утеха не е како човечкото тешење.

2. Што направив, Господи, за да ми даваш удел во небеските утехи?

Не се сеќавам дека направив некакво добро; напротив, секогаш бев склон кон злото и бавен во поправката.

Тоа е вистина и јас не можам да ја одречам. Кога поинаку би зборувал, ти би се подигнал против мене и никој не би можел да ме одбрани.

Што заслужив за своите гревови, ако не пекол и вечен оган?

Искрено признавам дека ја заслужувам секоја срамота и презир: и не заслужувам да бидам заедно со твоите верни.

Иако ми е тешко тоа да го слушам, сепак поради вистината, ги наведувам своите гревови против самиот себе, за полесно да ја здобијам твојата милост.

3. Што да речам кога сум толку потонат во грев?

Имам да го кажам само овој збор: Згрешив, Господи, згрешив; смилувај ми се и прости ми.

Пушти ме малку да ја оплакувам својата болка, пред да одам во земјата на темната смртна сенка, во земјата мрачна како полноќ.

Што бараш друго од виновниот и беден грешник, освен да се скруши и да се понизи поради своите лоши дела?

Од вистинската скрушеност и понизното срце се раѓа надежта за простување, пак се смирува вознемирената совест, се надополнува изгубената милост и човекот се заштитува од идниот гнев; и во свет бакнеж заемно се сретнуваат Бог и покајаната душа.

4. Понизната скрушеност поради гревовите тебе ти е мила жртва, Господи; многу помиризлива пред твоето лице отколку темјанот.

Таа е, исто така, мило помазание, кое ти дозволи да се излие на твоите свети нозе: зашто срцата скрушени и понизни никогаш не ги презираш.

Тука е прибежиштето од гневот на непријателот; тука грешникот се поправува и се очистува од сета нечистотија што ја собрал во светот.

Глава 53

Милоста Божја не се излива на оние што го љубат светот

1. Господ: Сине мој, милоста моја е драгоценост и не може да се меша со другите работи, ниту со земните утехы.

Затоа отстрани од неа сè што ѝ пречи ако сакаш да се излие врз тебе.

Барај за себе скришно место; нека ти биде мило да си сам; и никого не барај, со никого не празнослови, туку

подобро поднесувај му на Бога топла молитва за да ја сочуваш скрушеноста на срцето и чистата совест.

Сметај го целиот свет како да е ништо и разговорот со Бога нека ти биде поважен од сите други надворешни работи.

Зашто твоето срце не може истовремено да ми припаѓа мене и да се радува на она што е минливо.

Треба да се одвоиш од своите познајници и пријатели, и да ја лишиш својата душа од секоја земна утеха.

Така светиот апостол Петар ги повикуваше верните слуги на Исуса Христа, на земјава да се сметаат како дојденци и гости, и да се чуваат од телесните желби.³⁹

2. О, колку ќе биде спокоен на смртниот час оној што ништо не го врзува за никоја работа на земјава.

Болниот дух сè уште не разбира како срцето може да се одвои од сè; ниту телесниот човек ја познава слободата на духовниот човек.

Меѓутоа, ако навистина сака да стане духовен, мора да се одрече и од роднините и од ближните; и од никого не треба да се чува повеќе отколку од самиот себе.

Ако успееш целосно да се совладаш себеси, лесно ќе совладаш сè друго.

Да се победиш самиот себе е најцелосна победа.

Кој така ќе се победи себеси, така што телото да го слуша разумот во сè, а разумот мене, навистина е победник над самиот себе и господар на светот.

³⁹ Пт. 2,11

3. Ако тежнееш кон ова високо совршенство, мораш храбро да појдеш на работа, и мора да се удри со секирата во коренот, за да го искорениш и уништиш скриеното самољубие и желбата за лично и материјално богатство.

На овој грев – саможивоста, се држи сето зло кое треба да се искорени. Кога ова зло ќе се победи и сотре, ќе настане спокојство и длабок мир.

Но, затоа што малкумина се трудат целосно да умрат за себеси и бидејќи не се трудат целосно да излезат надвор од себеси, затоа остануваат заплеткани во себе и не можат да се воздигнат над себеси во духот.

Оној што сака со мене да оди во слобода мора да ги задуши сите свои лоши и неуредни склоности, и не смее лакомо, поради своја корист, да се врзува за ниту едно создание.

Глава 54

Природата и милоста тежат кон спротивни цели

1. Господ: Сине мој, внимавај будно кон каде тежат природата и милоста: зашто, иако се сосема спротивни, таа разлика понекогаш е толку незабележлива, што тешко може да ја согледа дури и оној што е навикнат на духовниот живот.

Сите луѓе го сакаат доброто, и со своите зборови и дела тежнеат кон нешто добро; затоа многумина се прелажуваат од она што им изгледа добро.

2. Природата е полна со лукавост, привлекува, изненадува, заведува и секогаш си се има себеси за цел.

Спротивно на тоа, милоста се покажува едноставно, и се оддалечува од сè што и најмалку личи на зло: таа не плете замки, и сè што прави, прави поради Бога во кого ја наоѓа својата последна цел.

3. Природата неволно умира, не дозволува да биде притисната, ниту победена, ниту совладана, и доброволно не се покорува.

А, милоста те учи да умреш за самиот себе, се противи на телесноста, бара да биде потчинета, не сака да ја користи сопствената слобода, не сака никому да наредува; не ја сака власта, туку сака постојано да живее, да стои и да биде под Божјата власт и подготвена е поради Бога понизно да се наведне пред секое човечко создание.

4. Природата работи за своја корист и внимава каква корист ќе извлече од другиот за себе.

Милоста не испитува што е поволно за неа, туку што е корисно за многумина.

5. Природата ги љуби славата и почестите.

Милоста верно му ја враќа на Бога секоја чест и секоја слава.

6. Природата се плаши од срамот и презирот.

Милоста се радува што се удостоила да прими срам за името на Господ Исус.

7. Природата ја сака мрзливоста и телесниот одмор.

Милоста не може да стои без работа и со задоволство го прифаќа напорот.

8. Природата го бара тоа што му е пријатно на љубопитството и што е убаво, а бега од простите и груби работи.

Милоста се радува на она што е припросто и понизно, не го презира ни она што е најгрубо и не одбегнува да се облече и во партали.

9. Природата тежнее кон минливите работи, се радува на земните добивки, се жалости поради загубите и се разгневува и на најмала навреда.

Милоста гледа на вечното, не се потпира на времените работи, не се возбудува ни поради некаква загуба, не ја навредуваат ни најгрубите зборови бидејќи нејзиното богатство и нејзината радост се на небото, каде што ништо не пропаѓа.

10. Природата е лакома и порадо прима отколку што дава; таа го љуби тоа што е нејзино и лично.

Милоста е љубезна и тежнее кон заедницата, избегнува сè што е посебно, се задоволува со малку, и смета дека е многу поблажено да се дава отколку да се зема.

11. Природата е наклонета кон созданијата, кон сопственото тело, кон суетности и забави.

Милоста, пак, се наклонува кон Бога и добродетелите, се одречува од созданијата, бега од светот, ги мрази телесните желби, ги намалува скитањата и се срами да се покаже во јавноста.

12. На природата ѝ е мило да има некоја надворешна утеха која ќе им годи на сетилата.

Милоста бара утеха само во Бога; и издигнувајќи се над видливите работи, сето свое уживање го става во највишото добро.

13. Природата постапува во сè за своја корист и добивка; таа не може да направи ништо бесплатно; туку правејќи услуга, смета дека ќе добие нешто еднакво или подобро, уважение или пофалба; и бара да се превознесува сè што прави и сè што дава.

Милоста не сака ништо минливо; таа не бара никаква друга награда освен Бога, и не ги сака ни најпотребните работи на овој свет, освен оние што можат да ѝ помогнат да дојде до вечното богатство.

14. Природата ужива во мноштвото пријатели и роднини; таа се гордее со високиот чин и потекло; им се поклонува на силните, им ласка на богатите и им ракоплеска на оние што личат на неа.

Милоста ги љуби и своите непријатели и не се големее со бројот на своите пријатели; таа не ги смета за ништо ни благородништвото ни предците, освен ако се одликувале со добродетелта; повеќе приклонува кон сиромавиот отколку кон богатиот, повеќе сочувствува со невиниот отколку со силниот; го бара вистинољубивиот човек, а бега од лажливецот; постојано ги поттикнува добрите да се трудат за поголеми дарови, за со своите добродетели да станат слични на синот Божји.

15. Природата е брза да се пожали на она што ѝ недостига и што ѝ пречи.

Милоста храбро го поднесува сиромаштвото.

16. Природата си припишува на себеси сè, и се кара за своја корист.

Милоста сè му враќа на Бога, од кого сè произлегува; себеси не си припишува никакво добро, не се преценува, не се кара и не го претпоставува своето мислење над туѓото; туку секогаш своето мислење и умување го потчинува на вечната мудрост и на Божјиот суд.

17. Природата сака да ги спознае тајните и да чуе новости; таа сака да се покаже и многу работи да ги искуси со сетилата; сака признание и затоа го работи тоа што донесува пофалба и восхитување.

Милоста не се занимава ни со новости ни со она што го храни љубопитството; зашто тоа се само нови облици на стариот квасец, т.е. на старата расипаност, бидејќи нема ништо ново ни трајно на земјата.

Таа нè учи да ги зауздаме сетилата, да бегаме од суетната самобендисаност и превознесувања, скромно да го криеме тоа што заслужува пофалба и восхитување, и во сè друго и во секое знаење да го бараме само тоа што може да биде корисно во чест и слава Божја.

Таа не бара пофалба ни за себе ни за своите дела; туку сака името Божјо да биде благословено во даровите што тој ги растура од чиста љубов.

18. Оваа милост е натприродна светлина, посебен Божји дар; таа всушност е печат на избраниците и залог за вечното спасение.

Таа го подигнува човечкото срце од земните работи кон љубовта спрема небеското богатство, и од телесниот човек го создава духовниот.

Колку што природата е послаба и победена, толку пообилна милост ќе биде долеана; и така внатрешниот човек ќе се обновува секој ден според Божјата слика, со новите посети.

Глава 55

За расипаноста на природата и за моќта на Божјата милост

1. Слугата: Господи, Боже мој, кој си ме создал според својата слика и лик, подари ми ја таа милост, толку возвишена и неопходна за спасението, за да можам да ја совладам својата грешна природа која ме влече кон гревот и погибелот.

Имено, јас го чувствувам законот на гревот во моето тело, кој се противи на законот на мојот дух и ме потчинува на сетилата да им служам како роб; и јас не можам да одолеам на моите страсти, ако ти не ми помогнеш и не го закрепнеш моето срце со изливот на твојата света милост.

2. Твојата милост, и тоа многу голема, е потребна за да се победи природата, која постојано е склона кон зло уште од својата младост.

Зашто гревот го расипа и извалка првиот човек Адам, и последиците на оваа краста преминуваат на сите луѓе, така што самата природа, која ти ја создаде добра и честита, ослабна и се изобличи, и кога е оставена сама на себе, наклонува само кон злото и земните работи.

Таа мала сила што ѝ преостанала личи на искра скриена во пепел.

Тоа е оној природен разум, опкружен со голема магла, кој сè уште може да го разликува доброто од злото, вистината од лагата, но е немоќен да го изврши тоа што го цени бидејќи нема целосна светлина на вистината, ниту чисти чувства.

3. Оттука доаѓа, Боже мој, што имам радост во законот Божји по внатрешниот човек, знаејќи дека твојата заповед е добра, праведна и света, го укорува злото и го избегнува гревот.

Но со телото му служам на законот на гревот, кога повеќе се покорувам на телесноста отколку на разумот. Оттука се случува сакањето да го имам во себе, но да направам добро не успевам.

Затоа често се решавам на многу добри нешта, но кога ќе ме напушти милоста која ја поткрепува мојата слабост, и при најмала противност се повлекувам назад и станувам малодушен.

Оттука произлегува, иако го познавам патот на совршенството и доста јасно гледам што треба да правам, сепак притиснат од товарот на сопствената грешност, не се подигнувам до тоа што е посовршено.

4. О, колку ми е потребна твојата милост, Господи, за да започнам добро, да продолжам и да довршам!

Зашто без неа ништо не можам да направам, а сè можам во тебе, кога милоста ме зајакнува.

О вистинска небеска милост, без која нашите заслуги и природни дарови не вредат ништо!

Уметноста, богатството, убавината, силата, умот, речитоста, ништо не вредат во твоите очи, Господи, без милоста.

Зашто даровите на природата ги имаат и добрите и лошите. А дар својствен на избраните е милоста или љубовта, со кој се означени оние што се сметаат за достоини на вечниот живот.

Оваа милост е толку возвишена, што ни дарот на проштвото, ни моќта да се прават чудеса, ни најдлабоката мудрост, ништо не значат без неа.

Ни самата вера, ни надежта, ни другите добродетели, не ти се мили без милоста и љубовта.

5. О преблажена милост, која со добродетели го збогатуваш сиромашниот со дух, а оној што има богатство во изобилие го правиш со понизно срце.

Дојди, слези во мене, исполни ме брзо со твојата утеха, за да не премали мојата душа од умор и суша на срцето.

Ја барам твојата милост, Боже мој, и само неа ја сакам; зашто доволна ми е твојата милост дури и ако ништо не добијам од она што го сака природата.

Ако ме искушуваат и ме мачат многу неволји, нема да се плашам од никое зло сè додека твојата милост е со мене.

Таа е моја сила, таа донесува совет и помош.

Таа е посилна од сите непријатели и помудра од сите мудреци.

6. Таа е учителка на вистината, наставничка на редот, светлина на срцето, утеха во тегобата, прогонителка на жалоста, отстранителка на стравот, хранителка на побожноста, производителка на солзи.

Без неа сум како суво дрво и бескорисно стебло, кои треба да се исечат.

Твојата милост, Господи, нека дојде и нека остане засекогаш при мене; нека направи да не застанам во вршењето на добрите дела, те молам во Исуса Христа, твојот Син. Амин.

Глава 56

Мора да се одречеш од самиот себе и примајќи го крстот да го следиш Христа

1. Господ: Сине мој, во мене ќе преминеш токму толку колку што ќе излезеш од себеси.

Како што непожелувањето на ништо надворешно создава мир, исто така, целосното оставање на самиот себе - соединува со Бога.

Сакам да научиш да се одречеш од себеси толку целосно, да се потчинуваш на мојата волја без противење и без роптање.

Ајде по мене: Јас сум патот и вистината и животот. Без патот не се напредува; без вистината не се сознава; без животот не се живее.

Јас сум патот по кој мора да одиш, вистината во која мора да веруваш, животот на кој мора да се надеваш.

Јас сум пат кој не заведува, вистина која не лаже, живот кој никогаш нема да престане.

Јас сум вистинскиот пат, најголемата вистина, вистинскиот живот, живот блажен, живот несоздаден.

Ако останеш на мојот пат, ќе ја спознаеш вистината и вистината ќе те ослободи, и ќе преминеш во вечниот живот.

2. А ако сакаш да влезеш во животот, врши ги заповедите.

Ако сакаш да ја спознаеш вистината, верувај во мене.

Ако сакаш да бидеш совршен, оди и продај сè.

Ако сакаш да бидеш мој ученик, одречи се од самиот себе.

Ако сакаш да го здобиеш блажениот живот, презри го сегашниот живот.

Ако сакаш да се воздигнеш на небото, понизи се на земјата.

Ако сакаш со мене да владееш, понеси го крстот со мене.

Зашто само слугите на крстот го наоѓаат патот кон блаженството и вистинската светлина.

3. Слугата: Господи Исусе, твојот живот беше мачен и светот го презираше; подари ми и мене светот да ме презира.

Зашто нема ученик над својот учител, ни слуга над својот господар.

Твојот слуга нека се огледа на твојот живот зашто во тоа е моето спасение и вистинската светост.

Што и да прочитам или да слушнам надвор од тоа, не може да ме закрепне, ни целосно да ме развесели.

4. Господ: Сине мој, бидејќи сето тоа ти е познато, и сè си прочитал - блазе тебе, ако тоа го извршиш.

Тој што ги има моите заповеди и ги одржува, тој е оној што има љубов кон мене; и јас ќе имам љубов кон него, и сам ќе му се јавам и ќе го поставам со мене во царството на мојот Отец.

5. Слугата: Господи Исусе, нека биде според твојот збор и според твоето ветување, тоа да се случи, тоа да го стекнам.

Го примив, го примив крстот од твојата рака; и ќе го носам, ќе го носам до смртта, бидејќи ти ми го предаде.

Навистина, животот на добриот духовник е во крстот, но тој крст води во рајот.

Започнав, назад повеќе не смеам да се вратам, ниту да го напуштам.

6. Храбро, браќа мои, да одиме заедно; Исус ќе биде со нас.

Поради Исус, го понесовме крстот; поради Исус, и понатаму ќе го носиме.

Потпора ќе ни биде оној што е наш старешина и наш водач.

Нашиот цар е пред нас; тој ќе се бори за нас.

Да одиме брзо по него; ништо нека не нè плаши; да бидеме подготвени храбро да умреме во тој бој, и да не ја посрамотиме својата слава ако побегнеме од крстот.

Глава 57

Немој да си премногу малодушен кога нешто ќе згрешиш

1. Господ: Сине мој, повеќе ми се допаѓа трпеливоста и понизноста во несреќата отколку големата утеха и побожност во среќата.

Зошто те разжалостува некоја ситница изречена против тебе?

Дури и ако има нешто повеќе, не би смеел да се вознемириш. Но, сега допушти нека помине; ниту е прво, ниту ново, ниту ќе биде последно ако поживееш долго.

Доста си храбар додека не ти се случува никакво зло.

Знаеш, исто така, добро другите да ги советуваш и да ги храбриш со зборови; но кога неволјата одненадеж ќе дојде на твојата врата, тогаш ти исчезнуваат и советот и силата.

Погледни ја својата голема слабост која често ја чувствуваш во ситните спротивности; но сепак тоа се случува за твоето спасение кога такви и слични работи ти се случуваат.

2. Распреди го тоа најдобро што знаеш во своето срце; и ако те трогне, сепак нека не те фрла во малодушност, ниту долго да те сплеткува. Во најмала рака поднесувај го трпеливо ако веќе не можеш со веселие.

Дури и ако неволно ја слушаш и ја чувствуваш вознемиреноста, совладај се и не дозволувај нешто неуредно да излезе од твојата уста, со што малите би се соблазнили.

Бргу ќе се смири предизвиканата бура, и кога ќе се врати милоста, таа ќе ја ублажи внатрешната болка.

Јас сè уште живеам - вели Господ - подготвен да ти помогнам и повеќе отколку обично да те утешам; ако само ми се довериш мене и побожно ме повикаш.

3. Биди што посмирен и подготви се на поголемо трпение.

Не е сè изгубено ако забележуваш дека почесто те стигнуваат неволји или тешки искушенија.

Човек си, а не Бог; тело си, не си ангел.

Како би можел да истраеш секогаш на истиот степен на добродетелта, кога тоа не беше случај ни со ангелите на небото ни со првиот човек во рајот?

Јас сум тој што ги подигнува нажалените со утеха; и оние што ја признаваат сопствената слабост ги подигнувам до своето божество.

4. Слугата: Господи, нека биде благословен твојот збор, за мојата уста – посладок од медот.

Што би правел во толкуте неволји и маки свои кога ти не би ме јакнел со своите свети зборови.

Што ми е грижа што сум и колку сум претрпел само конечно да стигнам во пристаништето на спасението?

Дај ми среќно да завршам: дај ми среќно да преминам од овој свет.

Сети се на мене, Господи, Боже мој, и управувај ме по правиот пат во твоето царство. Амин.

Глава 58

Не барај да го спознаеш тоа што е над тебе, ниту да ги испиташ тајните Божји судови

1. Господ: Сине мој, пази се од препирки за премногу возвишените работи и за скриените Божји судови: зошто овој е напуштен, а оној прима милост во изобилие: зошто еден знае само за мака, а друг е толку високо вознесен.

Сето тоа е над човековиот дух и ниеден ум не може да проникне ни да расправа за Божјите судови.

А, кога непријателот ти влева такви мисли, или љубопитните луѓе ќе те опкружат со прашања, одговори со овие зборови на пророкот: Праведен си Господи, и праведни се твоите судови.⁴⁰

⁴⁰ Пс. 118,137

И уште: Судовите негови се вистински, праведни.⁴¹

Од мојот суд мора да се плашиш, но не да го испитуваш; зашто тој е недостижен за умот човечки.

2. Немој да се расправаш ни за заслугите на светителите, ниту да испитуваш кој од нив е посвет и кој е поголем во царството Божјо.

Од тоа испитување често произлегуваат несогласности и некорисни расправи; тие ја потхрануваат гордоста и суетната слава, а од нив изникнуваат зависта и неслогата; зашто овој повеќе цени еден светител, оној друг, и сака тој да е повозвишен.

Расправањето за таквите прашања не донесува никаков плод, ниту е по волја на светителите. Зашто јас не сум Бог на буната, туку на мирот; но овој мир повеќе е во вистинската понизност отколку во сопственото возвишување.

3. Некои посилно се воодушевуваат и повеќе љубат еден светител отколку друг; но таа разлика доаѓа од човекот, а не од Бога.

Јас сум ги создал сите светители, јас им дадов милост, јас им поделив слава.

Јас ги знам заслугите на секого; јас им ја дадов милоста, јас им ја дадов и славата.

Јас ги знам заслугите на секого, јас ги дочекав со милосни благослови.

Јас ги познавав и ги љубев пред сите векови; и јас ги избрав од светот, а не ме избраа тие мене.

⁴¹ Пс. 109,9

Јас ги повикав со својата милост, ги привлеков со своето милосрдие, и ги проведов низ разни искушенија.

Врз нив излив неискажани утехи, им дадов постојаност и го овенчав нивното трпение.

4. Јас го познавам и првиот и последниот, и сите ги прегрнувам со својата безгранична љубов.

Мене мора да ме фалиш во сите мои светители; мене да ме благословуваш над сè, и да ме славиш во секој оној што сум го воздигнал во слава и сум го наменил на вечното блаженство, без никаква поранешна негова заслуга.

И оној што го презира и најмалиот од моите светители, не го почитува ни великиот; зашто јас ги создадов и малиот и великиот.

И кој омаловажува некого од моите светители, ме омаловажува и мене и сите оние што се во царството небеско.

Сите тие се едно преку милоста која ги поврзува: сите имаат едно чувство, една волја, и сите се соединети со една љубов.

5. Над сето тоа, тие мене ме љубат повеќе отколку себеси, повеќе отколку сите свои заслуги.

Возвишени над самите себе и над самољубието, тие тонат и се губат во љубовта кон мене, и во неа мирно почиваат.

Ништо не може да ги одврати или да ги направи малодушни, зашто исполнети со вечната вистина, тие горат со љубовта која не може да се изгасне.

Значи, нека престанат телесните и ниски луѓе да расправаат за состојбата на светците, зашто тие не знаат да љубат нешто друго освен тоа што нив ги радува.

Тие ги смалуваат или зголемуваат според својата наклоност, а не според она како што уредила вечната вистина.

6. Кај многумина има и незнаење, особено кај оние што не се доволно осветлени со божествената светлост, кои малку љубат неког со совршена и чиста духовна љубов.

Природната склоност и чисто човечката љубов ги привлекуваат кон еден или друг светител; и тие ги пренесуваат земните чувства на небото.

Но, мислите на несовршените луѓе се бескрајно оддалечени од она што просветлените личности го гледаат преку горната објава.

7. Значи, чувај се сине мој, да не испитуваш љубопитно работи кои го надминуваат твојот ум; подобро ревносно потруди се да го здобиеш макар и последното место во царството Божјо.

А, кога некој и би знаел кој од светителите е најсовршен и најголем во царството небеско, зошто би служело таквото сознание ако од него не би извлекол нова причина да се понизи пред мене и да се издигне до поголема пофалба на моето име?

Оној што мисли на големината на своите гревови и на недоволноста на својата добродетел и кој размислува за тоа колку е оддалечен од совршенството на светителите

му е помил на Бога од оној што расправа за повеќе или помалку воздигнатиот степен на нивната слава.

Подобро е да им се молиш на светителите од срце и со солзи, и смерно да ја молиш нивната помош, отколку суетно да расправаш за нивната големина или маленкост.

8. Тие се среќни, задоволни: О, кога и луѓето би умееле да бидат задоволни и да ги задушат своите празни разговори!

Тие не се гордеат со своите заслуги зашто никакво добро не си присвојуваат за себе, туку сè ми припишуваат мене, кој сум им дал сè според својата бескрајна милост.

Тие се исполнети со толку голема љубов спрема Бога, и толку преобилна радост, што ништо не му недостига на нивното блаженство, ниту нешто ѝ недостига на нивната слава.

Колку повеќе се воздигнати во славата, толку се посмерни во себеси; и нивната смерност прави да ми се уште помили и потесно ги поврзува со мене.

Затоа е напишано: ги ставија своите круни пред Бога, и се поклонуваа пред Јагнето; и му се поклонија на Тој што живее во вечни векови.

9. Многумина испитуваат кој е најголем во царството небеско; а не знаат дали самите ќе се удостојат да бидат вброени и меѓу последните.

Многу вреди да се биде најмал на небото, кај што сите се големи; зашто сите ќе се наречат и сите навистина ќе станат деца Божји.

Од најмалиот ќе настане силен народ, а грешникот од сто години ќе умре.

Затоа, кога моите ученици запрашаа кој ќе биде најголем во царството небеско, го слушнаа овој одговор:

Ако не се обрратите и не бидете како деца, нема да можете да влезете во царството небеско. Значи, оној што ќе се понизи како ова дете, тој е најголем во царството небеско.⁴²

10. Тешко на оние што не сакаат да се спуштат со малите, зашто вратите небески се ниски, и не ќе можат да поминат.

Тешко и на богатите кои ја имаат својата утеха овде! Зашто додека сиромасите ќе влегуваат во царството Божјо, тие ќе стојат надвор офкајки.

Радувајте се понижени; веселете се сиромашни, зашто ваше е царството Божјо, се разбира, ако живеете во вистината.

Глава 59

Сета своја надеж и доверба ставај ги само во Бога

1. Слугата: Господи, што е мојата доверба во овој живот? Или која е мојата најголема утеха од сè што се гледа под небото?

⁴² Мт. 18,3-4

Нели си ти тоа, Господи Боже мој, чија милост е неизмерна?

Каде би ми било добро без тебе? Или кога би можело да е лошо додека си ти присутен?

Помило ми е да бидам сиромав поради тебе отколку богат без тебе.

Помило ми е со тебе да скитам по земјата отколку без тебе да го имам небото. Кај што си ти, тука е небото; а смртта и пеколот се таму кај што те нема тебе.

По тебе копнеам, и затоа морам по тебе да воздигнувам, да викам и да се молам.

Целосно можам да се доверам само на тебе, и да се надевам на помош во неволјата само од тебе, Боже мој!

Ти си моја надеж, моја доверба; ти си мој утешител, секогаш верен.

2. Зашто сите го бараат она што е нивно, ти единствено го сакаш моето спасение и мојот напредок, и сè обратуваш на мое добро.

И кога ме изложуваш на многу искушенија и маки, тоа е за моја корист; зашто ти на тој начин ги искушуваш оние што ти се драги.

И јас во тие искушенија не смеам да те љубам и фалам помалку отколку кога ме опсипуваш со небески утехи.

3. На тебе, Господи Боже мој, се потпира мојата надеж, и ти си моја поткрепа; тебе ти ја предавам секоја неволја и секоја жалост моја; зашто во сè што гледам надвор од тебе наоѓам само слабост и непостојаност.

Нема пријател кој ќе ме послужи, ни заштитник кој ќе ми помогне, ни мудрец кој ќе ми даде корисен совет, ни книга која ќе ме утеши, ни толкаво богатство кое ќе ме откупи, ни место доволно скриено кое ќе ми даде сигурно засолниште, ако ти самиот не сакаш да ми пристапиш, да ми помогнеш, да ме окрепиш, да ме утешиш, да ме поучиш и да ме земеш во својата закрила.

4. Зашто сè што наизглед ветува мир и среќа не е ништо без тебе, и не може навистина да усреќи.

Ти си почетокот и крајот на секое добро, и должината на животот и длабочината на мислата: и најголема утеха на твоите слуги е да ти се доверат тебе над сè.

Моите очи се кон тебе подигнати, во тебе верувам, Боже мој, Оче на милоста!

Благослови ја и освети ја мојата душа со својот небески благослов, за да стане твој свет дом, престол на твојата вечна слава; и во тој храм, кој ти ќе го удостоиш со своето присуство, да нема ништо што не би им било угодно на твоите очи.

Погледни ме, според величината на твојата добрина и мноштвото твои милости, и ислушај ја молитвата на твојот сиромашен слуга, кој живее далеку во прогонство во пределот на смртната сенка.

Заштити ја и сочувај ја душата на твојот слуга сред опасноста на овој распадлив живот; милоста твоја нека ја следи и нека ја води по патот на мирот во татковината на вечната слава. Амин.

КНИГА ЧЕТВРТА

ЗА СВЕТАТА ТАЈНА ПРИЧЕСНА

Повик на светата Прическа

Глас на Исуса Христа:

1. Дојдете при мене сите вие што сте уморни и оптоварени и јас ќе ве одморам.⁴³

Лебот што јас ќе ви го дадам е моето тело, кое јас ќе го дадам за животот на светот.⁴⁴

Земете, јадете, ова е моето тело, кое се дава за вас; ова правете го во мој спомен.⁴⁵

Оној што го јаде моето тело и ја пие мојата крв стои во мене и јас во него.⁴⁶

Зборовите што ви ги кажав се дух и живот.⁴⁷

⁴³ Мт. 11,28

⁴⁴ Јн. 6,51

⁴⁵ Лк. 22,19; 1.Кор. 11,24

⁴⁶ Јн. 6,56

⁴⁷ Јн. 6,63

Глава 1

Со каква почит треба да го примаш Исус

Глас на ученикот:

1. Тоа се твоите зборови, Христе, вечна Вистино, иако не се изречени во ист час, ниту напишани на исто место.

А, штом се твои и вистинити, морам сите да ги примам со благодарност и со вера.

Тие се твои зашто ти си ги изговорил; но, и мои се, бидејќи ти си ги изговорил поради моето спасение.

Радосно ги примам од твојата уста за длабоко да се врежат во моето срце.

Тие благи зборови, полни со нежност и љубов, ме охрабруваат; но моите гревови ме плашат, а мојата нечиста совест ме оддалечува од толку светата тајна.

Благоста на твоите зборови ме привлекува, но множеството на моите гревови ме задржува.

2. Ти ми заповедаш да ти пријдам со доверба, ако сакам да имам дел со тебе; и да се хранам со лебот на бесмртноста, ако сакам да го достигнам вечниот живот и слава.

*Дојдете при мене сите што сте уморни и натоварени, и јас ќе ве одморам.*⁴⁸

⁴⁸ Мт. 11,28

О, сладок и мил збор за увото на грешникот со кој ти, Господи Боже мој, го повикуваш сиромавиот и бедниот да ја прими честичката на твоето свето тело.

Но, кој сум јас, Господи, за да смеам тебе да ти се приближам?

Ете, небото и небесата над небесата не можат да те опфатат, а ти велиш: Дојдете при мене сите!

3. Зошто си толку благ спрема мене, зошто толку нежно ме повикуваш?

Како би се осмелил јас да дојдам при тебе, јас кој во себеси не чувствувам никакво добро кое би можело да ми влее доверба?

Како ќе те дочекам во својот дом, јас кој толку често го навредував твоето предобро лице?

Ангелите и архангелите се плашат, светителите и праведниците се тресат пред тебе; а ти велиш: Дојдете при мене сите.

Кога тоа не би го говорел ти, Господи, кој би можел да поверува дека тоа е вистина?

И ако ти самиот не ни заповедаш да ти се приближиме, кој би се осмелил да го направи тоа?

4. Ное, тој праведен човек, работеше сто години додека не го направи ковчегот во кој малку од нив се спасија: а како јас, за еден час, ќе се подготвам достоино да го дочекам Создателот на светот.

Мојсеј, најголемиот помеѓу твоите слуги, на кого ти му беше пријател, го направи ковчегот од дрвото ситим, и го обложи со чисто злато за во него да ги стави таблиците на

законот: а јас, трошниот човек, зарем ќе смеам толку лесно да го примам оној што го дал законот и го создал животот?

Соломон, најмудриот меѓу израелските цареви, седум години го сидаше величествениот храм во твое име; осум дена го прославуваше неговото осветување; принесе илјадници жртви; и, со звуци на труби, сред радосни восклицанија, свечено го смести ковчегот на заветот на местото што му беше приготвено.

А како ќе те воведам во својот дом јас, бедник и најсиромашниот меѓу луѓето, кој едвај по половина час посветувам на побожноста? И кога уште би можела таа половина да биде вредна пред тебе!

5. О Боже мој, колку тие свети луѓе се труделе да ти угодат!

И, леле! Колку малку е тоа што јас го правам.

Колку е кратко времето што јас го посветувам на подготвувањето за Причесната!

Ретко сум сосема прибран; уште поретко сум слободен од секоја расеаност.

И навистина, во твоето божествено и спасоносно присуство, никаква нечиста мисла не би смееа да се појави во мојот дух, никакво створение не би требало да ме закупира, зашто во себе треба да примам, не ангел, туку Господ на ангелите.

6. И колку е голема разликата помеѓу ковчегот на заветот со тоа што беше во него, и твоето пречисто Тело, заштитено со неискажливи добродетели; помеѓу жртвите на законот, сликите на идната жртва, и вистинската хостија

на твоето Тело, исполнувањето на сите стародревни жртви!

7. Зошто тогаш моето срце не се запали со поголема љубов во твоето божествено присуство?

Зошто не се трудам подобро да се подготвам за примањето на твојата света тајна, кога старите праотци, светите пророци, и кралевите и царевите, со сиот свој народ, покажаа толку ревност во Божјата служба?

8. Побожниот цар Давид, секавајќи се на добрините со кои Бог ги опсипал неговите предци, го прикажа своето восхитување со игри пред ковчетот: направи разновидни труби, состави псалми кои народот весело ги пееше по негова заповед, а и тој самиот, инспириран од Светиот Дух, честопати ги пееше придружуван со харфа; тој ги научи децата на Израелот да го фалат Бога со сето свое срце, и секој ден да ги здружуваат своите гласови благословувајќи го и славејќи го.

Кога ковчетот на заветот влеваше толкава побожност и толкава ревност во службата на Бога, колкаво почитување и колкава љубов мора да влее во мене и во сиот христијански народ присутноста на твојата тајна, о Исусе, и примањето на твоето преславно Тело?

9. Многумина брзаат во далечни места за да ги посетат гробовите на светителите; жедно ги слушаат приказните за нивните дела; се восхитуваат на пространоста на нивните храмови, ги целиваат нивните свети мошти кои се завиткани во злато и во свила.

А ти си пред мене на олтарот, Боже мој, Светителу над светците, Создателу на светот, Цару на ангелите!

Но, тие посети често ги поттикнува љубопитството и желбата да се видат нови работи; и оттаму доаѓа тоа што е мала користа за поправка од нив, бидејќи поводот им е ништожен, без вистинска скрушеност.

Но, овде во тајната на олтарот, ти си цел, Христе Исусе, Боже и Човеку; и колку пати човек ќе те прими достоино и смирено, толку пати сериозно ги збира плодовите на вечното спасение.

На оваа света гозба не нè привлекува ни лекомисленоста ни љубопитството, ни телесното веселие; туку цврстата вера, побожната надеж, искрената љубов.

10. Боже, невидлив Создателу на светот, колку си прекрасен во она што го правиш за нас! Со колкава добрина и нежност ти бдееш над своите избраници, предавајќи им се самиот себе како храна во својата тајна!

Тоа ја надминува секоја човечка памет; тоа повеќе отколку што било друго ги привлекува при тебе побожните срца и запалува љубов во нив.

Зашто твоите верни, грижејќи се целиот свој живот за својата поправка, црпат во честото примање на Светата Причесна голема побожност и топла љубов кон добродетелта.

11. Прекрасна и скриена милост на Причесната, која ја познаваат само верните слуги на Исуса Христа, зашто неверниците и служителите на гревот не можат да ја спознаат!

Таа тајна нас нè исполнува со духовна милост, ги освежува душевните сили и ја враќа нејзината првобитна убавина која гревот ја осквернавил.

Оваа милост понекогаш е толку голема, што обилноста на побожноста со која таа нè исполнува ѝ дава нова сила не само на душата, туку и на премаленото тело.

12. Затоа треба горко да ги оплакуваме млакоста и немарот кои во нас ја слабеат желбата да го примиме Исус Христос – единствената надеж и единствената заслуга на оние што ќе бидат спасени.

Зашто тој е наше осветување и избавување; тој е утеха на оние што патуваат по земјата, и вечна радост на свештениците.

Значи, жалосно е што многумина се толку немарни спрема оваа спасоносна тајна која го весели небото и го одржува светот.

О слепотијо, о тврдост на човечкото срце, кое толку малку го допира овој неискан дар, а и служејќи се со него секој ден, паѓаме во немарност.

13. Кога оваа најсвета тајна би се извршувала само на едно место, и кога само еден свештеник во целиот свет би ги осветувал даровите, со колкава ревност луѓето би брзале кон тоа единствено место и кон тој единствен свештеник, да го слават извршувањето на божествената тајна.

Но, свештеници има многу, и Христос се дава на многу места, за милосрдие и љубовта Божја да засветлат толку

силно колку што Светата Прическа ќе биде пораспространета по светот.

Фала ти, добри Исусе, вечен пастиру, кој се смилува на нашата беда и прогонство, и не храниш со твоето драгоцено Тело и со твојата Крв; и кој со својата уста не повикуваш да ја примиме светата тајна, говорејќи: Дојдете при мене сите вие што сте уморни и натоварени и јас ќе ве одморам.

Глава 2

Во оваа света тајна на човекот му се покажува големата Божја добрина и љубов

Глас на ученикот:

1. Полн со надеж во твојата добрина и во твоето големо милосрдие, ти приоѓам тебе, Господи: болен доаѓам при својот Спасител; премален од глад и жед, доаѓам на Изворот на животот; створение доаѓам при својот Творец; сиромав, доаѓам при Царот небески; слугата при својот Господар; разжалостен, доаѓам при својот нежен Утешител.

И од каде кај мене оваа чест, ти да ме посетуваш? Кој сум јас, што и самиот себе ми се даваш?

Како смее грешникот да излезе пред тебе? И како ти ќе се спуштиш до него?

Ти го познаваш својот слуга и знаеш дека во него нема ништо добро што заслужува милост.

Ја исповедам својата грешност и ја признавам твојата добрина, ја фалам твојата благост и ти благодарам за твојата преголема љубов.

Зашто ти сам од себе, а не поради моите заслуги, правиш така; за подобро да ми ја покажеш твојата добрина, за да ме исполниш со поголема љубов, и на посвршен начин да ме поучиш на понизноста.

Бидејќи тоа така ти се допаѓа и бидејќи ти така си наредил да биде, и мене ми се допаѓа што се удостојуваш така да правиш; и би бил среќен ако мојата лошотија на тоа не се противи.

2. Благ и добар Исусе! Колкаво почитување, колкава благодарност, колку пофалба ти должиме за примањето на твоето свето тело, чие достоинство не е во состојба да го прикаже ниеден човек.

И што да мислам примајќи го, приближувајќи му се на мојот Господ, кого јас не сум во состојба достоин да го почитувам, а сепак силно посакувам да го примам?

Каква подобра и поспасоносна мисла би можел да имам, освен длабоко да се понижам пред тебе, и да ја величам твојата бескрајна добрина спрема мене?

Те величам, Боже мој, и вечно ќе те фалам. Се презирам себеси и паѓам во прашина пред тебе во бездната на моето ништавило.

3. Ти си Светител на светителите, а јас најгрд меѓу грешниците.

Ти се спушташ до мене, а јас не сум достоин ни своите очи да ги подигнам кон тебе.

Ти ми приоѓаш мене, сакаш да си со мене, ме повикуваш на својата трпеза.

Сакаш да ме нахраниш со небеската храна, со лебот на ангелите, а тоа си ти самиот, лебот на животот, кој слегува од небото и кој му дава живот на светот.

4. Оттука извира љубовта и сјае благонаклоноста. Колку благодарност и пофалба ти должам за тој дар!

Колку спасоносна е твојата заповед, со која си ја востановил тајната на Светата Причесна! Колку е слатка и весела гозбата на која самиот себе си се дал како храна!

Колку е прекрасно твоето дејствување Господи! Колку е силна твојата моќ! Колку е неискажлива твојата вистина!

Зашто ти заповеда и создаде сè, како што рече, така и беше.

5. Чудесно е, и никој од луѓето не може да разбере, но сите мора да веруваат: дека ти си сиот и во најмалата честичка на лебот и виното, Господи Боже мој, вистински Боже и вистински Човеку, и дека оној што те прима, те јаде, а сепак ти не се трошиш.

Највиш господару на вселената, на кого ние не му сме потребни, а сепак сакаше да си во нас со својата Причесна, сочувај ги од грев мојата душа и моето тело, за да можам со веселоста на чистата совест често да ја извршувам твојата света тајна, и да го примам, поради вечното спасение, тоа што ти си го востановил за своја слава и за траен спомен.

6. Радувај се, душо моја, заблагодари му се на Бога за неговиот велик дар и прекрасна утеха, кои ти ги оставил во оваа долина на солзите.

Зашто колку пати ќе ја повториш светата тајна и ќе го примиш телото на Исус Христос, толку пати го извршуваш и делото на своето искупување, и добиваш удел во сите заслуги Христови.

Зашто љубовта на Исус Христос никогаш не слабее и неговото бескрајно милосрдие никогаш не се исцрпува.

За овој свет чин мора секогаш да се подготвуваш со обновувањето на духот и со сериозно размислување за големата тајна на спасението.

Кога ја служиш или ја слушаш светата служба, мора да ја сметаш за толку велика и нова, толку достоинствена за љубов, како во тој ден Исус Христос првпат да слезе во утробата на Светата Дева и стана човек, или пак, дека тогаш, распнат на крстот пострада и умре поради нашето спасение.

Глава 3

Треба често да се причестуваме

Глас на ученикот:

1. Доаѓам при тебе, Господи, да уживам во твојот дар и да се развеселам на светата гозба, каде што ти, по својата добрина, Боже, си приготвил за мене сиромавиот храна.

Во тебе е сè што можам и сè што морам да посакувам; ти си моето спасение и моето искупување, мојата надеж и мојата сила, мојата чест и мојата слава.

Развесели ја денес душата на твојот слуга, зашто кон тебе го подигнав моето срце, Господи Исусе.

Сакам да те пречекам со почитување и побожност; сакам да влезеш во мојот дом, за да заслужам да ме благословиш, како Закеја, и да ме вброиш во децата Аврамови.

Мојата душа копнее по твоето пречисто Тело, моето срце гори од желба да се соедини со тебе.

2. Дај ми се себеси, и тој дар ми е доста: зашто без тебе ништо не може да биде утеха.

Не можам да бидам без тебе, ниту би можел да живеам ако ти не ме посетуваш.

Морам често да се приближувам кон тебе и да те примам како лек за своето спасение, зашто се плашам дека ќе премалам на патот ако се лишам од таа небеска храна.

Проповедајќи и исцелувајќи ја секоја болест меѓу луѓето, ти Исусе милостив еднаш си рекол: Жал ми е луѓето да ги пуштам гладни, за да не ослабат на патот.⁴⁹

Смилувај се и постапи и со мене така, ти кој сакаше да останеш во својата Причесна за утеха на верните.

Зашто ти си блага напивка на мојата душа; и оној што тебе достоино ќе те прими, ќе добие свој удел во наследството на вечната слава.

⁴⁹ Мт. 15,32

Мене, кој паѓам и грешам толку често, кој толку брзо станувам млак и премален, многу ми е потребно да се обновам, да се очистам и да оживеам со молитвите, со честото исповедување и со примањето на твоето свето Тело; зашто се плашам дека нема да го одржам заветот ако долго се воздржувам од Причесната.

3. Зашто мислата на срцето човечко е зла од неговата младост; и ако не притекне на помош божествениот лек, човекот паѓа сè пониско и пониско.

Светата Прическа нè оттргнува од злото и нè зајакнува во доброто.

И кога сум толку немарен и млак сега, кога се причестувам и ја извршувам светата тајна, што би било кога не би го земал лекот и кога би се одрекнал од оваа моќна поткрепа?

Затоа, иако не сум доволно достоин за вршење на светата тајна секој ден, сепак ќе се трудам во одредено време да се приближам, и да земам учество во таа голема милост.

Зашто главната утеха на верната душа, додека е оддалечена од тебе во смртното тело, е често да се сеќава на својот Бог и со побожно срце да го прима својот љубимец.

4. Чудесна е твојата благодат спрема нас! Ти, Господи Боже мој, кој се грижиш и ги создаваш сите духови, ти милостиво ѝ доаѓаш на бедната душа, и со сета своја божественост и со сета своја човечност го заситуваш нејзиниот глад!

Среќна е, илјадапати е среќна, душата која може достоино да те пречека тебе, својот Господ и својот Бог, и примајќи те, да се исполни со духовна радост.

Колку е велик Господ кого таа го прима! Колку е мил нејзиниот гостин. Колку е благ и верен другарот и пријателот кој ѝ се дава! Колку е прекрасен и благороден свршеникот кого го прегрнува! Колку е благороден и достоин за љубов над сè што може да се љуби и над сè што може да се посака!

Небото и земјата, со сиот свој накит, нека замолчат пред тебе, мој љубимче! Зашто сите нивни красоти ги добиле од тебе, на чиј разум му нема мерка и никогаш нема да ја достигнат убавината на твоето име.

Глава 4

Оние што побожно се причестуваат примаат многу добрини

Глас на ученикот:

1. Господи Боже мој, дочекај го твојот беден слуга со твојот милосен благослов за достоино и побожно да пристапи на твојата света Причесна.

Поттикни го моето срце да тежнее кон тебе; пробуди ме од длабоката зачмаеност. Посети ме со своето спасение, за во душата да ја почувствувам сладоста која е сокриена во Причесната, како во свој извор.

Просветли ги, исто така, моите очи, за да можам да ја согледам великата тајна; и зајакни ја мојата вера, да ѝ верувам непоколебливо.

Зашто тоа е дело на твојата љубов, а не на човечката моќ; тоа е твоја света установа, а не човечки изум.

Никој сам по себе не може да ги сфати чудесата што се над сфаќањата и на самите ангели.

И што би можел да откријам и да разберам во толку возвишената тајна јас, недостојниот грешник, прав и пепел?

2. Господи, во простотата на своето срце, со искрена и цврста вера, и според твојата заповед, ти пристапувам полн со надеж и почит; и верувам, без колебање, дека во таа Прическа си ти, како Бог и како Човек.

И ти сакаш да те примам, и да се соединам во љубовта со тебе?

Затоа го просам твоето милосрдие, и во овој час барам од тебе и посебна милост: горејќи од љубов да се стопам, и сиот да се прелијам во тебе, и повеќе да не сакам никаква друга утеха.

Зашто Пресветата Прическа е спас за душата и телото, лек од секоја немоќ на душата. Таа ги исцелува пороците, ги заздува страстите, ги ослабува и ги совладува искушенијата, ја зајакнува милоста, ја зголемува започнатата добродетел, ја утврдува верата, ја зајакнува надежта, ја разгорува и ја шири љубовта.

3. Боже мој, помош моја, исцелителу на човечката слабост, извору на секоја внатрешна утеха, големо добро

си им дарувал, и секој ден им го даруваш, во Причесната на оние што ги љубиш и кои со побожност ја примаат.

Зашто ти обилно ги тешиш во нивните неволји, ги подигнуваш од малодушноста со надежта во твојата заштита, со нова милост ги оживуваш и однатре ги осветлуваш; така што оние што пред Причесната беа полни со тегоба и без одушевување стануваат сосема поинакви откако ќе се нахранат со ова небеско јадење и питие.

Така правиш со своите избраници за појасно и поочигледно да ја почувствуваат сета слабост што им е вродена, и колку добрини и милост примаат од тебе.

Зашто самите по себе се ладни, тврди и непобожни; а со тебе стануваат ревносни, весели и побожни.

Навистина, има ли човек кој смирено ќе се приближи до изворот на милините, и од него да не понесе ни малку сладост?

И оној што стои покрај големиот оган, нема ли да прими од него малку топлина?

Ти си, Боже мој, тој извор полн и обилен, тој жежок оган што никогаш не гасне.

4. Иако не ми е дозволено да црпам од самиот извор, и од него целосно да се напијам, јас ќе ги приближам своите усни на отворот низ кој тече небеската вода, за да ја грабнам и најмалата капка со која ќе згасне жедта, за да не се исушам.

Иако сè уште не можам да бидам сосема чист и сиот во пламен како херувимите и серафимите, ќе се грижам да се утврдам во побожноста, и да го подготвам своето срце, за

смирено примајќи ја тајната на животот, да примам и нај-мала искра од тој божествен оган.

Добри Исусе, пресвети Спасителу, застапи се ти сам, според својата добрина и својата милост, за она што ми недостига, зашто ти се смилува и ги повика сите луѓе, велејќи: Дојдете при мене сите што сте уморни и натоварени, и јас ќе ве одморам.

5. Јас работам во потта на своето лице, моето срце е скршено од тага, гревовите ме притискаат, искушенијата ме прогонуваат, многу лоши страсти ме опкружуваат и ме мачат; и нема никој што ќе ми помогне, да ме ослободи и да ме спаси, освен тебе, Господи Боже мој, Спасителу мој, во чии раце се предавам себеси и сè што е мое, за да ме заштитиш и да ме поведеш кон вечниот живот.

Прими ме во чест и во слава на твоето име, ти кој своето Тело и својата Крв си ми ги дал за јадење и пиење.

Направи, Господи Боже мој, Спасителу мој, мојата по-божност и љубов да растат повеќе, колку што повеќе ја примам твојата божествена тајна.

Глава 5

Колкава е вредноста на Причесната и достоинството на свештеничкиот чин

Глас на љубениот:

1. И кога би ја имал чистотата на ангелите и светоста на Јован Крстител, сепак не би бил достоинен ни да ја примам ни да ја допрам Светата Прическа.

Зашто тоа не се заслуги на човекот што му даваат право да го освети и да се допре до телото на Исус Христос, и да се храни со лебот на ангелите.

Неискажана тајно! Возвишено достоинство на свештениците на кои им е подарено тоа што не им е дадено ни на ангелите!

Зашто само свештениците, полноважно ракоположени во Црквата, имаат моќ да ја служат литургијата и да го осветуваат Телото на Исус Христос.

Свештеникот е Божји намесник; тој ја изговара Божјата реч според Божјата заповед и наука; но сепак Бог, на кого сè му се покорува и чии заповеди сите ги слушаат, е главниот творец на чудото кое се извршува на олтарот, и Он е тој кој невидливо го извршува.

2. Во Пресветата Прическа мора да ѝ веруваш повеќе на семоќта Божја отколку на своите сетила и на она што се гледа со очите.

Затоа мораш со голем страв и почит да приоѓаш кон извршувањето на светата тајна.

Внимавај на себе и мисли на она што ти е доверено при ракополагањето од епископот.

Стана свештеник и посветен си да ја служиш светата служба: сега верно и побожно принесувај му на Бога жртва во одреденото време, и твојот живот нека биде бес-прекорен.

Твоето бреме не е полесно; напротив, врзан си со потесни врски и обврзан на поголема светост.

Свештеникот мора да биде украсен со сите добродетели, и на другите да им дава пример со чистотата на својот живот.

Неговите навики не смеат да личат на навиките на светот; тој не смее да оди по вообичаените патеки на луѓето, туку мора да живее како ангелите на небото, или како совршените луѓе на земјава.

3. Свештеникот во светата одежа го заменува Исус Христос, и на Бог му поднесува смирени молитви за себе самиот и за сиот народ.

Тој го носи пред себе и зад себе знакот на крстот на Спасителот, за споменот на неговото страдање да му биде секогаш во духот.

Тој го носи пред себе крстот на одеждата за внимателно да ја набљудува трагата на Исус Христос и да се одушевува за да оди по неа.

Тој го носи крстот по себе, за да научи смирено да го поднесува, поради Бога, сето зло што луѓето можат да му го направат.

Тој го носи крстот пред себе за да ги оплакува своите гревови; зад себе, за со благо сочувство да ги оплакува туѓите гревови; и секавајќи се дека е поставен како посредник помеѓу Бог и грешникот, да не престане да се моли и да служи сè додека не заслужи милост и простување.

Кога свештеникот служи литургија, тој го слави Бога, ги весели ангелите, ја гради Црквата, на живите им прибавува помош, на мртвите покој, и себеси се прави учесник на сите добра.

Глава 6

Што треба да правиме пред Причесната

Глас на ученикот:

1. Господи, кога ќе размислам за твојата величина и за мојата нискост, ме опфаќа страв и збунетост.

Зашто ако не се приближам кон тебе, бегам од животот; а ако се приближам недостојно, ќе те навредам.

Што да правам, Боже мој, заштито моја, совету мој во секоја неволја?

2. Покажи ми го вистинскиот пат, научи ме како да се подготвам за Светата Прическа.

Зашто потребно е да знам со каква побожност и со каква почит треба да го подготвам своето срце, за корисно да ја примам твојата Прическа, или да ти ја принесам оваа велика и божествена жртва.

За испитувањето на својата совест и за решеноста дека ќе се поправиш

Глас на љубениот:

1. Над сè, свештеникот кој се подготвува да ја врши светата тајна, да се допре и да го прими телото на Исус Христос, мора да се приближи до Светата Прическа со длабока понизност во срцето, со смирена почит, со жива вера и побожна намера да го слави Бог.

Затоа грижливо испитај ја својата совест, и колку што можеш, очисти ја и украси ја според својата можност, со вистинска скрушеност и со понизна исповед, за така да немаш или да не знаеш за нешто тешко што би те гризело и би ти го попречувало слободниот пристап.

Оплакувај ги горко сите свои гревови воопшто, а особено оние што ги правиш секој ден.

И ако имаш време, исповедај му го на Бога, во тајноста на своето срце, сиот јад кој е плод на твоите страсти.

2. Воздивнувај и жали што сè уште си под власт на телото и светот.

Толку малку умрен за страстите, а толку полн со телесни желби.

Толку немарен во стражарењето над своите сетила, а толку често заведен со суетните вообразби.

Толку склон кон надворешноста, а толку немарен да се повлечеш во себеси.

Толку расположен за смеа и забава, а толку тврд кога би требало да лиеш солзи на скрушеноста.

Толку брз да се предадеш на слободата и благодетта на телото, а толку мрзлив за строгост и ревност.

Толку жеден за новости и за она што со својата убавина им годи на очите, а толку немарен да го прифатиш тоа што понижува и што е отфрлено.

Толку лаком за земните богатства, толку тежок за давање, толку упорен во чување.

Толку непромислен во говорот, а толку неспособен да молчиш.

Толку непристоен во однесувањето, а толку невнимателен во делата.

Толку неумерен во јадењето и пиењето, а толку глуп за Божјата реч.

Толку брз за одмор, а толку бавен за работа.

Толку буден за празни разговори, а толку дремлив во време на бдението.

Толку брз за да го дочекаш крајот, а толку непостојан за чекање.

Толку растроен говорејќи ги светите молитви, толку ладен sluжејќи, толку сув при Причесната.

Толку често расеан, толку ретко целосно прибран.

Толку брзо поттикнат на гнев, а толку лесно да го критикуваш другиот.

Толку брз да осудиш, толку строг во укорот.

Толку весел во среќата, а толку слаб во несреќата.

Толку богат со добри одлуки, а толку сиромашен со добри дела.

3. Бидејќи ги исповеда и со голема тага и со живо чувство своите слабости и ги оплака овие мани и сите други што можеш да ги имаш, одлучи се цврсто да се поправиш и да напредуваш во доброто.

Потоа, со целосна преданост, и без никаква задна мисла, принеси се себеси на олтарот на своето срце како вечна жртва, во чест на моето име, целосно оставајќи ми ја мене грижата за твоето тело и за твојата душа, за да се удостоиш да му ја принесеш на Бога жртвата и со корист да ја примиш Причесната со моето Тело.

4. Зашто нема позаслужно жртвување, ни поголемо оправдување за гревовите, отколку што е искреното предавање на самиот себе на Бога, поднесувајќи му го на литургијата, и примајќи го, во Причесната, Телото на Исуса Христа.

Ако човекот го прави тоа што е во него и ако искрено се покае секојпат кога се приближува кон мене и побара милост и простување, неговите беззаконија што ги направила нема повеќе да му се спомнуваат; зашто мене не ми е мило да погине безбожникот, туку да се одврати од своите патишта и да биде жив⁵⁰ – рече Господ.

⁵⁰ Езек. 18,22 и 23

Глава 8

Исус Христос се жртвуваше на крстот, жртвувај се и ти

Глас на љубениот:

1. Како што јас доброволно се дадов себеси на мојот Отец поради твоите гревови, со рацете распнати на крстот, и со голо Тело, не задржувајќи ништо за себе, сиот предавајќи се, да би го смилувал Бога, така и ти мораш секој ден во принесувањето на жртвата на литургијата да ми се предаваш мене, како чиста и света жртва, од најголемата длабочина на своето срце и со сета сила на твојата душа.

Не сакам ништо друго од тебе, освен целосно да ми се предадеш.

Сè што ми даваш надвор од тебе, не е ништо, зашто јас не го барам тоа што е твое, туку тебе.

2. Како што за тебе ништо не би било доволно без мене, така и за мене никаков твој дар не може да ми биде по волја, ако самиот себеси не ми се предадеш.

Предај ми се мене, предај се поради Бога, предај се целиот, и твојата жртва ќе ми биде мила.

Поради тебе, јас се предадов на мојот Отец; ти го дадов сето мое Тело и сета моја Крв за храна, за да ти бидам сè, и за навек ти да бидеш сиот мој.

Но, ако останеш во себе самиот, ако целосно не се предадеш на мојата волја, твојата жртва не е целосна, и нема да бидеш совршено соединет со мене.

Доброволното предавање на себеси во Божјите раце мора да оди пред сите твои дела, ако сакаш да ги достигнеш милоста и слободата.

Затоа се толку малку оние што се осветлени со мојата светлост и кои уживаат внатрешна слобода, бидејќи се малкумина што умеат целосно да се одречат од самите себе.

Реков, и мојата реч е непроменлива: Оној што не ќе се одрече од сè што има не може да се нарече мој ученик.⁵¹ Затоа, ако сакаш да си мој ученик, предај ми се со сите твои желби.

Глава 9

Себеси и сè свое предај му на Бога, и моли му се на Бога за сè

Глас на ученикот:

1. Господи, на кого му припаѓа сè на небото и на земјата, ти се предавам и јас со доброволна жртва; сакам вечно да бидам твој.

⁵¹ Лк. 14,33

Во едноставноста на своето срце ти се предавам денес, Боже мој, вечно да ти служам, да те слушам, без прекин да се жртвувам за твојата вечна слава.

Прими ме со светиот дар на твоето драгоцено Тело, кое ти го принесувам денес пред ангелите, невидливите сведоци на оваа жртва; и направи таа да донесе плодови на спасението за мене и за сите твои луѓе.

2. Сите мои мани и гревови што сум ги направил пред тебе и пред твоите свети ангели, од денот кога можев да започнам да грешам, па сè до овој час, ти ги принесувам тебе, Господи, на твојот олтар на смилувањето, за сите да ги уништиш со огнот на својата љубов; да ја избришеш секоја нечистотија со која ја извалкаа мојата совест; и откако ќе ја очистиш, да ми ја вратиш твојата милост која поради своите гревови ја изгубив, простувајќи ми ги целосно и милостивно примајќи ме со бакнежот на мирот.

3. За да ги покајам своите гревови, што можам друго да направам освен да ги исповедам смирено и со горка тага, и без престан да ја просам твојата милост?

Те молам усрдно, ислушај ме, биди милостив кога ќе излезам пред тебе, Боже мој!

Се грозам од моите гревови и се заветувам дека повеќе нема да ги правам. Тие ме жалостат, и целиот свој живот нема да престанам да ги оплакувам, готов да се каам и да плаќам поради нив колку што е во мојата моќ.

Прости ми ги, Господи, прости ми за слава на твоето свето име. Спаси ја мојата душа, која си ја испунил со твојата драгоцена Крв.

Се предавам на твоето милосрдие, се предавам во твоите раце: постапи со мене според твојата добрина, а не според мојата злоба и грев.

4. Ти предавам сè што е добро во мене, колку и да е тоа слабо и несовршено, за ти да го очистиш и осветиш, да го усовршиш, за да ти биде помило, да го направиш подостојно за тебе, и да ме поведеш до среќниот крај, мене ништожниот, слабиот и последниот меѓу луѓето.

5. Ти ги предавам и сите побожни желби на верните души, потребите на моите роднини, моите пријатели, моите браќа, моите сестри и на сите оние што ми се драги; на оние што мене или на другите ни направиле некакво добро од љубов спрема тебе; на оние што посакале или се молеле да ти принесам молитви и свет дар за нив и за сите нивни, било сè уште да живеат во телото, било да умреле за овој свет.

Сите нека ја почувствуваат помошта на твојата милост, моќта на твојата утеха; заштити ги во неволјата, ослободи ги од маките, за избавени од секое зло, полни со радост, да ти оддадат сјајна благодарност.

6. Најпосле, ти ги предавам молитвите со жртвата на мирот главно за оние што во нешто ме навредиле, што ме разжалостиле, што изнесувале лаги за мене и ми нанеле неправди и јад; а и за оние што јас сум ги разжалостил, навредил, вознемирил и соблазнал, со зборови или дела, знаејќи или не знаејќи; за на сите да ни ги простиш нашите гревови и нашите заемни навреди.

Отстрани ги од нашите срца, Господи, сомнението, тврдоста, гневот, сè што разделува, сè што може да ја наруши милоста и да ја намали братската љубов.

Сожали се, Господи, сожали се на бедниците кои ја просат твојата милост и твоето милосрдие; направи да бидеме достојни на земјава да се радуваме на твоите дарови и да заслужиме да влеземе во вечниот живот. Амин.

Глава 10

Немој лекомислено да ја пропушташ Светата Прическа

Глас на љубениот:

1. Често мора да се враќаш на изворот на милоста и божественото милосрдие, на изворот на секоја добрина и секоја чистота, за да можеш да се излечиш од своите страсти и гревови, за појак и повнимателен, да не можат да те соборат нападите на сотоната, ниту неговото лукавство да те излаже.

Човечкиот непријател, знаејќи каков е плодот на Светата Прическа, и колку е силен лекот што во него го наоѓаат верните и побожни души, се грижи, во секоја пригода и со сите средства, да ги одврати од него.

2. Затоа и некои трпат најтешки искушенија во времето кога се подготвуваат за Светата Прическа.

Злиот дух дојде меѓу синовите Божји, како што пишува во книгата за Јов (Јов. 1,6), за да ги збунува со својата обична злоба, за им влее голем страв и тешка забуна, за да ја ослабне нивната љубов и да ја поколеба нивната вера, за да се одречат од Причесната или ладно да му пристапат.

Но, не треба да се вознемируваме од неговото лукавство или наговарање, колку и да се тие срамни и одвратни, туку сите нему да му ги враќаме.

Треба со презир да му се насмееме на тој бедник и никогаш да не ја напуштаме Светата Прическа поради неговите напади и поради немирот што тој го предизвикува во нас.

3. Човекот често се оддалечува од Причесната од страв дека не е доволно побожен, или дека не се исповедал искрено. Придржувај се на советите на мудрите луѓе и истерај ги од своето срце стравот и плашливоста, зашто тие ѝ сметаат на Божјата милост и ја поткопуваат побжноста.

Не лишувај се од Светата Прическа штом ќе почувствуваш најмала збунетост или незнаен товар на совеста; туку исповедај се што побрзо, и од сето срце прости им на оние што те навредиле.

А ако ти си навредил некого, понизно замоли го за простување, па и Бог тебе ќе ти прости.

4. Што вреди што ќе ја одложуваш исповедта или Светата Прическа?

Очисти се брзо, исплукај го отровот и побрзај да земеш лек; ќе ти биде подобро отколку да одложуваш.

Ако денеска одложиш поради една работа, утре може да искрсне друга, појака; и така би можел без престан да се оддалечуваш од Причесната, и постојано ќе се чувствуваш сè помалку подготвен за неа.

Не губи ни момент, стреси ја паднатоста, ослободи се од товарот кој те притиска: зашто што ти служи да живееш постојано во страв, секогаш во забуна, и поради секојдневните препреки да бидеш далеку од светата трпежа?

А, ништо не е поштетно отколку долгото воздржување од Причесната; зашто обично со тоа душата паѓа во длабока зачмаеност.

О жалост! Има ли толку млаки и немарни христијани, кои едвај дочекуваат некој изговор за да ја одложат исповедта, а со неа и Причесната, за да не мораат да внимаваат и построго да се воздржуваат.

5. Леле! Колку малку побожност и љубов имаат тие што толку лесно се лишуваат од Светата Прическа!

А колку е среќен и мил на Бога оној што живее така и својата совест ја чува во таква чистота што е подготвен да се причестува секој ден и кој би се причестувал, кога тоа би му било дозволено, или кога тоа би било долично.

Ако некој понекогаш се воздржи од покорност или од некоја оправдана причина, неговото почитување е достоинство за пофалба.

Но, ако неговата побожност ослабнала, мора сам себе да се поттикнува и да прави сè што може; и Бог ќе му помогне во неговите напори поради неговата добра волја, на која Бог особено внимава.

6. А, оној што оправдани причини го попречуваат да се приближи на светата трпеза, тој секогаш ќе ја сочува намерата и светата желба за Причесната; и така нема да остане без плод од неа.

Зашто секој еден верник мора, во извесни денови и во одредено време, со срдечно почитување, да го прима Телото на Спасителот во неговата Прическа, и во неа повеќе да ја бара славата Божја отколку својата утеха; но во духот може да се причестува секој ден, секој час, со многу корист.

На овој начин се причестува и невидливо се храни со Исус секојпат кога побожно размислува за тајната на неговото Овоплотување и за неговото страдание, и кога гори со љубов кон него.

7. Оној што за причестување се подготвува само пред празниците, или кога го наведува обичајот, често ќе биде лошо подготвен.

Блазе оној што му принесува жртва на Бога секојпат кога служи служба или кога се причестува.

Во вршењето на светата тајна не биди ни премногу бавен ни премногу брз, туку управувај се според обичајот и правилото на оние со кои живееш.

Не смееш на другите да им пречиш, ниту да им досадуваш, туку мораш да се придржуваш на она што твоите претходници го утврдиле, и повеќе да се грижиш за општата корист отколку за своите склоности и за својата побожност.

**Телото Христово и Светото Писмо многу ѝ се
потребни на верната душа**

Глас на ученикот:

1. Господи Исусе, со каква радост е опфатена верната душа која си ја примил на својата трпеза, каде што не се дава друго јадење туку ти самиот, нејзиниот љубимец, најмилиот предмет на нејзините желби.

О, кога би можел пред тебе да ги пролеам солзите на љубовта и како Магдалена да ги наквасам со солзи твоите нозе!

Каде е таа побожност? Каде е обилниот извор на светите солзи?

Навистина, во твоето присуство и во присуството на твоите свети ангели моето срце би требало да се запали и да се истопи од радост.

Зашто ти навистина си со мене во твојата Причесна, иако скриен во друг облик.

2. Моите очи не би можеле да го поднесат сјајот на твојата божествена светлина, но и целиот свет не би можел да го поднесе сјајот на славата на твоето величество.

И за да ја заштитиш мојата слабост, ти се завиткуваш во велото на Причесната.

Го имам навистина и го обожувам оној кого го обожуваат и ангелите на небото; но сè уште го гледам само со верата, а тие го гледаат онаков каков што е и без вело.

Морам да се задоволам со светлината на вистинската вера и да одам во неа сè додека не засветли зората на вечниот ден и додека сенките не си одат.

А кога ќе дојде совршеното, причестувањето ќе престане, бидејќи на блажените во царството небеско неговата помош не им е потребна.

Во бескрајната радост тие уживаат во Божјото присуство и ја гледаат неговата слава со откриено лице; преминувајќи преобразени од светлина во светлина, и како потонати во неговото божество, се радуваат на Речта која стана тело, како што беше на почетокот, и како што ќе остане до века.

3. Кога ќе помислам на тие чудесни работи, одвратна ми е дури и самата духовна утеха; зашто сè додека не го видам Господ, мојот Бог во сјајот на неговата слава, сè што гледам и сè што слушам на овој свет не ми значи ништо.

Ти си ми сведок, Господи, дека ништо не може да ме утешу, ниту некој може да ме смири, освен ти, Боже мој, кого сакам вечно да го гледам.

Но, тоа не може да биде сè додека живеам во ова смртно тело.

Значи, морам да се подготвувам на големо трпение и на твојата волја да ѝ ги потчинам сите мои желби.

Зашто и твоите светители, Господи, кои сега се веселат со тебе во небеското царство, во текот на својот живот со

голема вера и со големо трпение го чекаа доаѓањето на твојата слава.

Јас верувам во она што тие го веруваа; се надевам и јас на она што и тие се надеваа; и верувам дека со твојата милост ќе го достигнам она до кое тие дошле.

Дотогаш ќе живеам преку верата, охрабрен со нивните примери.

Имам и свети книги за да се утешам и да се поучам; а над сè твоето свето Тело, како лек и засолниште.

4. Бидејќи чувствувам дека овде на земјава ми се потребни две работи, и дека без нив не би можел да го носам бремето на овој беден живот.

Затворен во своето тело, морам да јадам и да имам светлина.

Затоа, мене на слабиот, си ми го дал твоето свето Тело, за да биде храна на мојата душа и моето тело, а твојата реч е светилка на мојата нога, и видело на мојата патека?

Без овие две работи не би можел да живеам; зашто речта Божја е светлина на душата; а Причесната твоја е леб на животот.

Би можело да се каже дека тоа се две трпези, поставени во закрилата на светата Црква.

Една е трpezата на светиот олтар, на која е осветениот леб, а тоа значи пречистото Тело на Исуса Христа.

Другата е трpezата на Божјиот закон, која ја содржи божествената наука, која учи на вистинската вера, која ја одгрнува завесата и нас сигурно нè води во Светињата на светињите.

5. Ти благодарам, Господи Исусе, светлино од вечната светлина, што преку своите пророци, апостоли и други слуги, си ни ја поставил оваа трпеза на светата наука.

Фала ти, Создателу и Искупителу на луѓето, што, за да ја покажеш својата љубов спрема целиот свет, си ја приготвил оваа сјајна трпеза на која ни го даваш за храна не симболичното јагне, туку своето пресвето Тело и својата Крв; на која сите верни ги исполнуваш со радост, и ги поиш од чашата на спасението во која се сите рајски милини; трпеза чија сладост подобро од нас ја чувствуваат ангелите кои ја делат со нас.

6. О, колку е велика, колку е возвишена службата на свештеникот, на кого му е дадено со светите зборови да го осветува Бога на величествата, да го благословува со своите усни, да го држи во своите раце, да го прима во својата уста и да им го дели на другите луѓе!

Колку чисти мора да бидат рацете на свештеникот, колку недопрени неговите усни, колку свето неговото

тело, и колку исчистена неговата душа од секоја дамка, кога толку често го прима Творецот на чистотата!

Само она што е свето, само она што е честито, само она што е корисно мора да излегува од устата на свештеникот која толку често го прима Христа во светата тајна.

7. Колку невини и колку смерни мора да бидат очите кои го гледаат Телото Исусово! Колку чисти и кон небото воздигнати мора да бидат рацете кои навикнале да го допираат Творецот на небото и земјата!

За свештениците е речено во законот: Бидете свети, зашто јас сум свет, Господ вашиот Бог.

8. Боже семоќен, твојата милост нека ни помогне нам што сме се облекле во светиот чин за да можеме достоино и побожно да ти служиме, со вистинска вера и со чиста совест.

Ако не можеме да живееме во така совршена невиност како што би требало, дозволи ни барем искрено да го оплачеме злото што сме го направиле и, во духот на понизноста, цврсто да се заветуваме дека во иднина поревносно ќе ти служиме.

Грижливо подготвувај се за Светата Прическа

Глас на љубениот:

1. Јас сум пријател на чистотата и дарител на секоја светост.

Јас барам чисто срце; тоа е местото на мојата почивка.

Подготви ми ја големата соба каде што ќе ја јадам пасхата со своите ученици.

Ако сакаш да дојдам при тебе и во тебе да останам, очисти го стариот квасец, и исчисти го домот на своето срце.

Истерај ги од него гревот и сета врева на светот.

Како птица без другар на покривот спомни си на своите гревови во горчината на својата душа.

Зашто љубителот на љубениот секогаш му го подготвува најубавото и најдобро место; и со тоа му покажува со колкава љубов го прима.

2. Знај сепак, дека не можеш достоинствено да се подготвиш, колку и да се трудиш, дури и ако тоа го правиш цела година, без да мислиш на ништо друго.

Туку само поради мојата добрина ти е дозволено да пријдеш на мојата трпеза, како просјак поканет на гозбата кај богатиот, и тој не може со ништо да му возврати за тоа добротинство освен со понизност и благодарност.

Прави го тоа што можеш, и прави го грижливо. Прими го, не по обичај, ниту по должност, туку со страв, со почитување и со љубов, Телото на твојот Господ, кој се смилува да дојде при тебе.

Јас те повикав и ти заповедав да дојдеш: јас ќе го дополнам тоа што ти недостига; дојди и прими ме.

3. Кога ти го давам дарот на побожноста, заблагодари му на Бога за сето тоа: зашто не ти го давам затоа што си достоин, туку бидејќи се сожалив на тебе.

А, ако не го чувствуваш духот на побожноста, моли се постојано, плачи и немој да престануваш да тропаш на вратата, додека не добиеш трошка од мојот стол, или капка спасоносна вода на милоста.

Јас сум ти потребен тебе, а ти мене не ми си.

Не приоѓаш за ти мене да ме осветиш, туку јас доаѓам при тебе за да те направам подобар и посвет.

Ти доаѓаш за да те осветам и да те соединам со себеси, за да примиш нова милост, и да се загрееш со нова ревност за напредок во доброто.

Немој да ја занемаруваш таа милост; туку подготвувај го своето срце со најголема грижливост, и во него прими го својот љубимец.

4. Не смееш да бидеш ревносен само пред Причесната, туку мораш да се трудиш таков да останеш и потоа; и внимателноста што мора да оди по него, не е помалку потребна од подготвувањето кое му претходи; зашто таа внимателност, која после доаѓа, е најдобро спремање за добивање поголема милост.

Навистина, лошо ќе биде подготвен оној што лакомо жеднее за светските работи, по станувањето од светата трпеза.

Зборувај малку, повлечи се во самотија и радувај му се на својот Бог.

Зашто го имаш оној кој целиот свет не може да ти го одземе.

Јас сум оној на кого мораш целосно да му се предадеш: за да бидеш ослободен од секој немир и да не живееш во себе, туку во мене.

Глава 13

Верните треба со сето срце да посакуваат да се соединат со Христа во Причесната

Глас на ученикот:

1. Кој ќе ми помогне сам да те најдам, Господи, да ти го отворам сето свое срце и да уживам во тебе како што посакува мојата душа; никој да не ме укорува, да бидам туѓ на секого, и ниедно создание да не ме збунува и да не ме загрижува, само ти да ми зборуваш, и јас да ти зборувам тебе, како што пријателот му зборува на пријателот кога седи со него на иста маса?

Тоа што го барам и што го сакам е целосно да бидам соединет со тебе, моето срце да се одвои од сè создадено, и со Светата Прическа и со честото принесување на

божествените дарови да научам да ги познавам небеските и вечни работи.

Ах! Господи Боже мој, кога со тебе совршено ќе се соединам и кога ќе се претопам во тебе така што себеси целосно ќе се заборавам?

Биди во мене и јас во тебе, и нека таа врска биде неразрешлива.

2. Зашто ти си мој љубимец, избран помеѓу десет илјади, кој ѝ се допаѓа на мојата душа, и во кого сака да остане на век.

Ти си цар на мирот; во тебе е највишиот мир и вистинскиот покој; надвор од тебе е само мака, болка, бескрајна беда.

Ти си навистина сокриен Бог, ти се оддалечуваш од безбожникот, а разговараш со понизните и едноставните.

Колку е сладок твојот дух, Господи, кој за да им ја покажеш својата љубов на своите деца, се смилува да ги нахраниш со преслаткиот леб што слегува од небото!

Навистина, кој е великиот народ на кого Бог му е блиску, како што си ти, Боже мој, блиску до своите верни, предавајќи им се самиот себе секој ден да им бидеш храна и да се веселат во тебе, за да ги утешиш и нивните срца да ги воздигнеш кон небото.

3. Навистина, кој народ може да се спореди со христијанскиот? Каде под небото има создание помало од побожната душа на која Бог се смилувал и слегол да ја нахрани со своето драгоцено Тело?

О неискажана милост! О чудесно смилување! О бескрајна љубов која само на човекот му е искажана!

А, што јас ќе му возвратам на Господа за оваа милост, за оваа бескрајна љубов?

Не можам да му принесам на мојот Бог ништо што би му било помило, освен да му го предадам сето свое срце и блиску да се соединам со него.

И утробата моја ќе заигра од радост кога мојата душа целосно ќе се соедини со Бога.

А тој ќе ми рече: Ако сакаш да бидеш со мене, и јас ќе бидам со тебе. И ќе му одговорам: Смилувај се и остани со мене, Господи; јас силно сакам да бидам со тебе. Сите мои желби се срцето мое да се спои со тебе.

Глава 14

За силната желба на некои побожни души да го примат Телото на Исуса Христа

Глас на ученикот:

1. Колку многу добра има во тебе кои ги чуваш за оние што се бојат од тебе.

Кога ќе помислам со колкава побожност и со колкава љубов некои верни души се приближуваат кон твојата Прическа, Господи, тогаш често поцрвенувам и се срамам да се приближам кон твојот олтар и светата трпежа на

Причесната со толкаво студенило и сувост во душата; да му принесам толку празно и млако срце;

Зошто не ја чувствувам онаа силна привлечност и она возбудување што ги чувствуваат некои од твоите слуги кои, подготвувајќи се да те примат, не можат да ги воздржат солзите зашто толку голема е нивната желба и толку длабока нивната љубов.

Тие се жедни за тебе, Боже мој, кој си изворот на живата вода; и нивното срце и нивната уста еднакво се отвораат за да се напојат од него. Ништо не може да ја засити, ниту да ја згасне нивната глад, освен твоето свето Тело, кое го примаат желно и во занесот на неискажана радост.

2. Колку е топла нивната вера! И колку тоа е јасен доказ за твоето присуство во Причесната!

Зашто оние во кои гореше срцето кога им зборуваше, го познаа Господ кога го прекрши лебот и им го подаде.

Од мене, честопати е далеку таа срдечна побожност и таа жива љубов.

Биди ми милостив, добри Исусе, полн со благост и милосрдие! Сожали се на бедниот просјак и направи да ја почувствувам, барем понекогаш, во Светата Прическа таа силна и пламена ревност, за да се утврди мојата вера, мојата надеж во твојата добрина да зајакне, и во мене никогаш да не згасне љубовта, запалена од оваа мана небеска.

3. Твоето милосрдие може да ми ја подари милоста која ја барам, да ме исполни со духот кој пламти и со

својата милост да ме посети кога ќе дојде денот кој ти си го избрал.

Зашто иако не горам со таков жар како овие побожни души, сепак, со твојата милост, тежнеам да станам сличен на нив, сакам и се молам да бидам вброен во оние што силно те љубат и да се удостојам на нивната света заедница.

Глава 15

Дарот на побожноста се здобива со понизност и со самопожртвуваност

Глас на љубениот:

1. Дарот на побожноста мора истрајно да го бараш, жедно да го просиш, трпеливо и со надеж да го чекаш, со благодарност да го примаш, со смирение да го чуваш, ревносно да го потпомогнуваш, а да се потпираш на Бога за времето и за начинот на кој тој ќе сака да те посети.

Мора да се понизуваш особено кога во себе чувствуваш малку или нималку побожност; но немој да премалуваш, ниту прекумерно да се разжалостуваш.

Бог честопати во еден момент го дава тоа што долго го одрекнувал; понекогаш на крајот на молитвата го дарува тоа што на почетокот не сакал да го даде.

2. Кога милоста би се давала веднаш штом ќе посакаме, тоа не би било добро за слабиот човек.

Затоа дарот на побожноста мора да го чекаме со добра надеж и со смирено трпение.

А, ако ти биде одречена или одземена, припишувај го тоа само на себеси и на своите гревови.

Често, мала работа ја запира или ја ослабува милоста, ако воопшто може да се нарече мало, а не големо, она што нè лишува од толку големо добро.

Но, каква и да е таа пречка, ако ја отстраниш и совладаш, ќе го добиеш тоа што го бараш.

3. Бидејќи, штом ќе се свртиш кон Бога со сето свое срце и ќе престанеш, според своите желби, да луташ од една работа до друга и кога целосно ќе се предадеш во неговите раце, ќе најдеш голем мир во таа врска, зашто ќе ти биде мило само тоа што е во неговата волја.

И оној што своите мисли и желби ќе ги воздигне кон Бога во простотата на своето срце, кој ќе се ослободи од секоја неуредна љубов или склоност спрема стварите, тој ќе стане способен да ја прими милоста и достоин е за дарот на побожноста.

Бидејќи Бог го излива својот дар таму каде што наоѓа празен сад.

И колку повеќе човекот се одрекнува од светските работи, колку повеќе ќе се презре себеси и ќе умре за себе самиот, толку побрзо милоста му доаѓа, повеќе го полни неговото срце, го ослободува и го воздигнува.

4. Тогаш ќе види, и ќе се зарадува, и ќе се чуди, и ќе порасне неговото срце зашто раката Господова е со него, и

зашто тој самиот целосно и засекогаш се предал во неговите раце.

Така ќе биде благословен човекот кој го бара Бога со сето свое срце и кој не го спомнува неговото име залудно.

Тој, примајќи ја Светата Прическа, заслужува да добие голема милост на божественото соединување зашто не гледа на сопствената побожност и утеха, туку, над секоја побожност и утеха, на Божјата слава и чест.

Глава 16

Што ти е потребно барај во Христа и моли за неговата милост

Глас на ученикот:

1. Благ и добри Госпoде, кого во овој час сакам да го примам, ти ја познаваш мојата слабост и неволја; знаеш во колкаво зло и во колку гревови лежам; какви се моите маки, моите искушенија, мојата збунетост и мојата нечистотија.

Доаѓам да барам лек од тебе, и ти се молам за утеха и олеснение.

Се обраќам кон оној што знае сè, што го гледа и она што е најскриено во мене и што единствено може целосно да ме утеши и да ми помогне.

Ти знаеш што ми е најпотребно и колку сум сиромашен со добродетели.

2. Еве, застанувам пред тебе сиромав и гол; молам за твојата милост и го просам твоето милосрдие.

Засити ме мене изгладнетиот просјак; загреј ја мојата студеност со огнот на твојата љубов, осветли го моето сле-пило со светлината на твоето присуство.

Направи сите земни ствари за мене да се претворат во горчина; сè што е тешко и спротивно да го поднесувам трпеливо, сè што е ниско и создадено да го презрам и да го заборавам.

Воздигни го моето срце кон себе на небото и не оставај ме да лутам по земјава.

Биди ми драг само ти од овој час за навек; зашто ти единствениот си моја храна и мое питие, моја љубов и моја радост, мое уживање и секое мое добро.

3. О, кога целосно би ме запалил со своето присуство, би ме запалил и би ме претворил во тебе; да станам еден дух со тебе преку милоста на духовното соединување и претопувањето преку пламената љубов.

Немој да допуштиш од тебе да си одам гладен и жеден; укажи ми го и мене она милосрдие што толку пати, и на чудесен начин, си го покажал кон твоите светители.

Што би било чудно, ако приближувајќи се кон тебе, целосно би согорел со твојот пламен, зашто ти си оган кој секогаш пламти и никогаш не згаснува, љубов која го очистува срцето, а умот го просветлува?

**За пламената љубов и живата желба
да се прими Христос**

Глас на ученикот:

1. Со најголема побожност и со пламена љубов, со сета желба и жар на срцето сакам да те примам, Господи, со каква што во Причесната сакале да те примат многу светители и верни души, кои ти омилеле со светоста на својот живот и со срдечната побожност.

Боже мој, вечна љубов, секое мое добро, бесконечно блаженство мое! Сакам да те примам со најжива желба и со најголемо почитување кое некој од твоите светители некогаш можел да го почувствува.

2. И, иако не сум достоин да ја чувствувам сета таа побожност, сепак ти ја прикажувам сета желба на своето срце како кога јас единствено би ги имал сите тие премии пламени желби.

Сè што може да сфати и да посака една побожна душа јас ти го принесувам и прикажувам со најголемо почитување и најголем жар.

Ништо не сакам за себе да задржам, туку и себеси и сè што е мое тебе ти го жртвувам доброволно и сесрдно.

Господи, Боже мој, Создателу мој и Искупителу мој, тебе денеска сакам да те примам со толку почитување, пофалба и чест, со толку благодарност, достоинство и љу-

бов, со толку вера, надеж и невиност како што те примила и копнеела за тебе твојата света Мајка, Пречиста Дева Марија, кога смирено и побожно му одговори на ангелот кој ѝ ја објави тајната на Овоплотувањето: *Еве ја слугинката Господова, нека биде според твојот збор.*⁵²

3. И како што твојот блажен Претеча, најголемиот меѓу светителите, Јован Крстител, во твоето присуство радосен заигра, инспириран од Светиот Дух, додека уште беше во мајчината утроба; и како што подоцна, гледајќи го Исуса како оди меѓу луѓето, рече со трогнато срце и длабоко поклонувајќи се: *А, пријателот на младоженецот стои и го слуша, и со радост се радува на гласот на младоженецот,*⁵³ така и јас сакам да горам со голем и свет пламен и свети желби и тебе да ти се предадам со сето свое срце.

Затоа ти ги принесувам и ти ги прикажувам за себе и за сите што ми се препорачаа во молитвите, радосните восклици на сите побожни срца, нивните духовни занеси и натприродни просветлувања и небески виденија, со сите добродетели и пофалби со кои те славеле и со кои ќе те слават сите созданија на небото и на земјата; за сите достоинство да те восфалуваат и довека да те слават.

4. Господи Боже мој, прими ги моите желби и жедта за бескрајното восфалување и благословување без мерка; зашто тоа доликува на множеството на твојата величина.

⁵² Лк. 1,38

⁵³ Јн. 3,29

Ова ти го принесувам и сакам да го искажувам во сите денови и часови на времето; и тие со мене да ти благодарат и да те фалат, ги повикувам со молитвите и желбите сите небески духови и сите твои верни.

5. Нека те фалат сите народи, сите племиња и сите јазици; светињата и благоста на твоето име нека се величаат со радост и со пламена побожност.

Сите оние што со почитување и побожно присустваат на твојата света тајна, и кои со полна вера ја примаат, нека најдат пред тебе милост и милосрдие, и постојано нека се молат и за мене грешникот.

А, кога ќе дојдат до саканата побожност и до единство со тебе, и кога полни со утеха и чудесно закрепнати ќе се оддалечат од светата трпеза, смирено нека се сетат и на мене сиромавиот.

Глава 18

**Не труди се да ја испиташ тајната на Причесната,
туку смирено огледај се на Исус Христос
и разумот потчини го на светата вера**

Глас на љубениот:

1. Чувај се од љубопитната и бескорисна желба да ја испиташ оваа длабока тајна, ако не сакаш да потонеш во бездната на сомнението.

Оној што го испитува Божјото величество, ќе биде здробен од неговата слава.

Бог може да направи повеќе отколку што човекот може да разбере.

Допуштено е побожно и смирено испитување на вис-тината, кое е секогаш готово да се поучи, и кое верно се придржува на светата наука на Отците.

2. Блазе на простодушноста која ја напушта патеката на тешките предели на испитувањето и оди по правиот и сигурен пат на Божјите заповеди.

Многумина ја изгубиле побожноста сакајќи да ги испи-таат превисоките работи.

Од тебе се бара вера и чист живот, а не длабок ум, ниту вдлабочување во Божјите тајни.

Ако не го разбираш и не го сфаќаш тоа што е под тебе, како ќе го разбереш тоа што е над тебе?

Предај му се покорно на Господа, потчини го умот на својата вера; и ќе ја примиш светлоста на знаењето докол-ку тоа ти е потребно и корисно.

3. Некои поднесуваат тешки искушенија поради верата и Причесната; но за тоа не се криви тие, туку непријателот.

Немој да се збунуваш, не бори се со своите мисли, не одговарај на сомненијата кои ти ги влева сатаната; туку верувај ѝ на Божјата реч, верувај им на Божјите светители и пророци, и духот на злобата ќе побегне далеку од тебе.

Честопати е многу корисно за Божјиот слуга да биде така искушуван.

Зашто сотоната не ги искушува неверниците и грешниците кои веќе се негови, туку на различни начини ги напаѓа и ги мачи верните и побожни души.

4. Значи, продолжи со проста и непоколеблива вера, и пристапи кон Светата Прическа со смирено почитување.

А, тоа што не можеш да го разбереш, мирно довери му го на Бога.

Бог не те лаже; се лаже оној што премногу верува во себеси.

Бог му приоѓа на едноставниот, им се јавува на смирените, им дава разбирање на малите; им ја објавува мислата на чистите души, а им ја скратува милоста на љубопитните и гордите.

Човечкиот разум е слаб и лесно се лаже; но вистинската вера не може да биде прелажана.

5. Разумот и сите други испитувања во природата мора да ја следат верата, а не да одат пред неа, ниту против неа.

Зашто верата и љубовта овде најмногу блескаат и на скриен начин дејствуваат во оваа најсвета и највозвишена Света Тајна.

Бог вечниот, бескрајниот, семоќниот, прави велики и недоловливи дела на небото и на земјата; и неговите чудесни дела не можат да се испитаат.

Кога Божјите дела би биле такви да може човечкиот разум лесно да ги разбере, тие не би биле чудесни и не би можеле да се наречат неискажливи.

Содржина

КНИГА ПРВА	5
ШТО Е ПОТРЕБНО ЗА ДУХОВНИОТ ЖИВОТ	5
Да се огледаме на Христа и да ги презреме.....	5
сите светски суети	5
Мисли понизно за себеси.....	7
За спознавањето на вистината.....	9
За внимателност во делата.....	12
За читањето на Светото Писмо	13
За лошите желби	14
Чувај се од гордоста и суетните надежи.....	15
Избегнувај преголема доверливост.....	16
За послушноста и подложноста.....	17
Да се чуваме од непотребно зборување.....	18
Како ќе здобиеш внатрешен мир и ќе	20
напредуваш во доброто.....	20
За користа од неволјите	22
На искушението мора да му се спротивставиме	23
Избегнувај смело судење!.....	27
За добрите дела.....	28
Како да ги поднесуваме туѓите слабости.....	29
За манастирскиот живот.....	31
За примерот на светителите	32
За животот и однесувањето на добрите монаси.....	35
Сакај ги осаменоста и молчењето	38
За смиреноста на срцето	42
Размислувај за човечката беда	45
Размислувај за смртта.....	48

За судењето и казната на грешниците.....	53
Грижи се ревно за поправката на својот живот.....	57
КНИГА ВТОРА.....	63
КАКО ЌЕ ВЛЕЗЕШ ВО ДУХОВНИОТ ЖИВОТ.....	63
Разговор со себеси.....	63
Покорно предај му се на Господа.....	67
За мирољубивиот човек.....	68
За невиноста на срцето и за чистите намери.....	70
Како треба да размислуваме за себеси.....	71
За радоста на чистата совест.....	73
Љуби го Исуса Христа повеќе од сè на светот.....	75
За близината која љубовта ја создава помеѓу Исус	
и верната душа.....	77
Лиши се од секоја човечка утеха.....	80
Биди благодарен на Божјата милост.....	84
Малкумина се оние што го љубат крстот.....	87
на Исус Христа.....	87
За светиот пат на крстот.....	89
КНИГА ТРЕТА.....	97
ЗА ВНАТРЕШНАТА УТЕХА.....	97
За разговорите меѓу Исус Христос и верната душа	
.....	97
Вистината зборува во нас без гласни зборови.....	98
Покорно слушај ја и високо цени.....	100
ја Божјата реч.....	100
Пред Бога да живееш во вистина и понизност.....	104
За чудесната моќ на Божјата љубов.....	106
Како се искушува вистинската љубов.....	110

Смирено прикривај ја Божјата милост	113
Ништожни сме пред Бога	116
Сите наши мисли и дела нека се обраќаат	117
кон Бога како кон последна цел.....	117
Слатко е да му се служи на Бога откако	119
ќе го презреме светот	119
Испитувај ги и умерувај ги желбите	121
на своето срце	121
Учи се на трпение и бори се против страстите	123
Биди понизен по примерот Христов.....	125
Размислувај за скриените Божји судови	127
за да не се возгордееш во доброто	127
Што треба да правиме и да говориме кога некоја	129
желба ќе се појави во нас.....	129
Вистинската утеха барај ја само во Бога	131
Грижата за сè довери му ја на Бога	132
Неволјите во животот треба да ги поднесуваме ...	134
според Христовиот пример	134
Поднесувај ги навредите и имај вистинско трпение	135
.....	135
Признај ја својата слабост и бедата на земниот	
живот	137
Својот мир барај го во Бога, над сите добра и	
дарови.....	140
Сеќавај се на Божјата добрина	143
Четири работи без кои не можеш да дојдеш до	
внатрешниот мир	146
Не распрашувај се за животот на другите	149

Во што се состои вистинскиот мир	150
и подобрувањето на животот	150
За слободата на духот, која се постигнува повеќе со молитва отколку со учење	152
Самољубието нè одвратува од најголемото добро	153
Против клеветничките јазици	156
Како ќе го повикуваме и ќе го славиме Бога	157
кога сме во неволја	157
Моли му се на Бога за помош, и чекај ја	158
предано неговата милост	158
Треба да занемариме сè што е створено за да можеме.....	161
да го најдеме Створителот.....	161
Одрекни се од самиот себе	164
За непостојаноста на срцето и за тоа дека	166
секогаш треба да тежнееме кон Бога.....	166
Оној што го љуби Бога, го љуби над сè друго	167
Сè додека живееш нема да бидеш без искушенија	169
Против суетното судење на луѓето	171
Одрекни се целосно од себеси за да добиеш	172
слобода на срцето.....	172
Како ќе се однесуваш во надворешните работи ...	174
и ќе прибегнуваш при Бога во неволјата.....	174
Избегнувај го брзањето во работите.....	175
Сам по себе не си способен за никакво добро и со ништо не можеш да се пофалиш	176

Презри ги сите светски почести.....	179
Твојот мир нека не зависи од луѓето	180
За суетата на светското знаење	134
Немој премногу да се занимаваш со.....	183
надворешните работи	183
Не верувај им на сите. Тешко е да се одржи.....	184
мерка во зборовите.....	184
Довери му се на Бога кога луѓето те критикуваат	187
и лошо зборуваат за тебе.....	187
Биди подготвен, заради вечниот живот, да ги.....	190
поднесеш сите тешкотии.....	190
За блажената вечност и за бедата на овој свет.....	192
Посакувај го вечниот живот	196
Во жалоста предај се на Божјата волја.....	200
Кога ќе те замори духовната работа, занимавај.....	204
се со телесна	204
Сметај дека одгоре заслужуваш повеќе казна	205
отколку утеха	205
Милоста Божја не се излива на оние што.....	207
го љубат светот	207
Природата и милоста тежат кон спротивни цели	209
За расипаноста на природата и за моќта на	214
Божјата милост	214
Мора да се одречеш од самиот себе и примајќи го	
крстот да го следиш Христа.....	217
Немој да си премногу малодушен кога	220
нешто ќе згрешиш	220
Не барај да го спознаеш тоа што е над тебе, ниту да	

ги испиташ тајните Божји судови	222
Сета своја надеж и доверба ставај ги само во Бога	227
КНИГА ЧЕТВРТА.....	230
ЗА СВЕТАТА ТАЈНА ПРИЧЕСНА.....	230
Со каква почит треба да го примаш Исус	231
Во оваа света тајна на човекот му се покажува.....	237
големата Божја добрина и љубов.....	237
Треба често да се причестуваме	240
Оние што побожно се причестуваат примаат	243
многу добрини	243
Колкава е вредноста на Причесната и	
достоинството на свештеничкиот чин	246
Што треба да правиме пред Причесната.....	249
За испитувањето на својата совест и за решеноста	
дека ќе се поправиш.....	250
Исус Христос се жртвуваше на крстот, жртвувај	
се и ти	186
Себеси и сè свое предај му Она Бога,.....	254
и моли му се на Бога за сè.....	254
Немој лекомислено да ја пропушташ.....	257
Светата Причесна	257
Телото Христово и Светото Писмо многу ѝ се	261
потребни на верната душа	261
Грижливо подготвувај се за Светата Причесна	266
Верните треба со сето срце да посакуваат да се ..	268
соединат со Христа во Причесната	268
За силната желба на некои побожни души да го ..	270

примат Телото на Исуса Христа	270
Дарот на побожноста се здобива со понизност.....	272
и со самопожртвуваност	272
Што ти е потребно барај во Христа и моли	274
за неговата милост.....	274
За пламената љубов и живата желба.....	276
да се прими Христос.....	276
Не труди се да ја испиташ тајната на Причесната	
туку смирено огледај се на Исус Христос.....	278
и разумот потчини го на светата вера.....	278